

YAZARIN YAŞAMINDAN KESİTLER

Hüseyin Latif

Yazarın Yaşamından Kesitler

Hüseyin Latif

Bizim Avrupa Yayınları – 27

Resimleyen: Meliha Serbes

Editör: Eylül Duru

Görsel Yönetmen: Ersin Üçkardeş

Grafik Tasarım: Pixeloji

Baskı: Yıkılmazlar Matbaası

Sertifika no: 45464

Evren Mah. Gülbahar Cad. No: 62/C Güneşli - İstanbul

1. Baskı: Ocak 2020

ISBN: 978-975-6294-29-1

© 2019; Bu kitabın tüm yayın hakları Bizim Avrupa Yayınları ve yazarına aittir. Yazılı izin alınmadan hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz; kaynak gösterilerek kısa alıntılar yapılabilir.

Bizim Avrupa Yayınları

Sertifika no: 41656

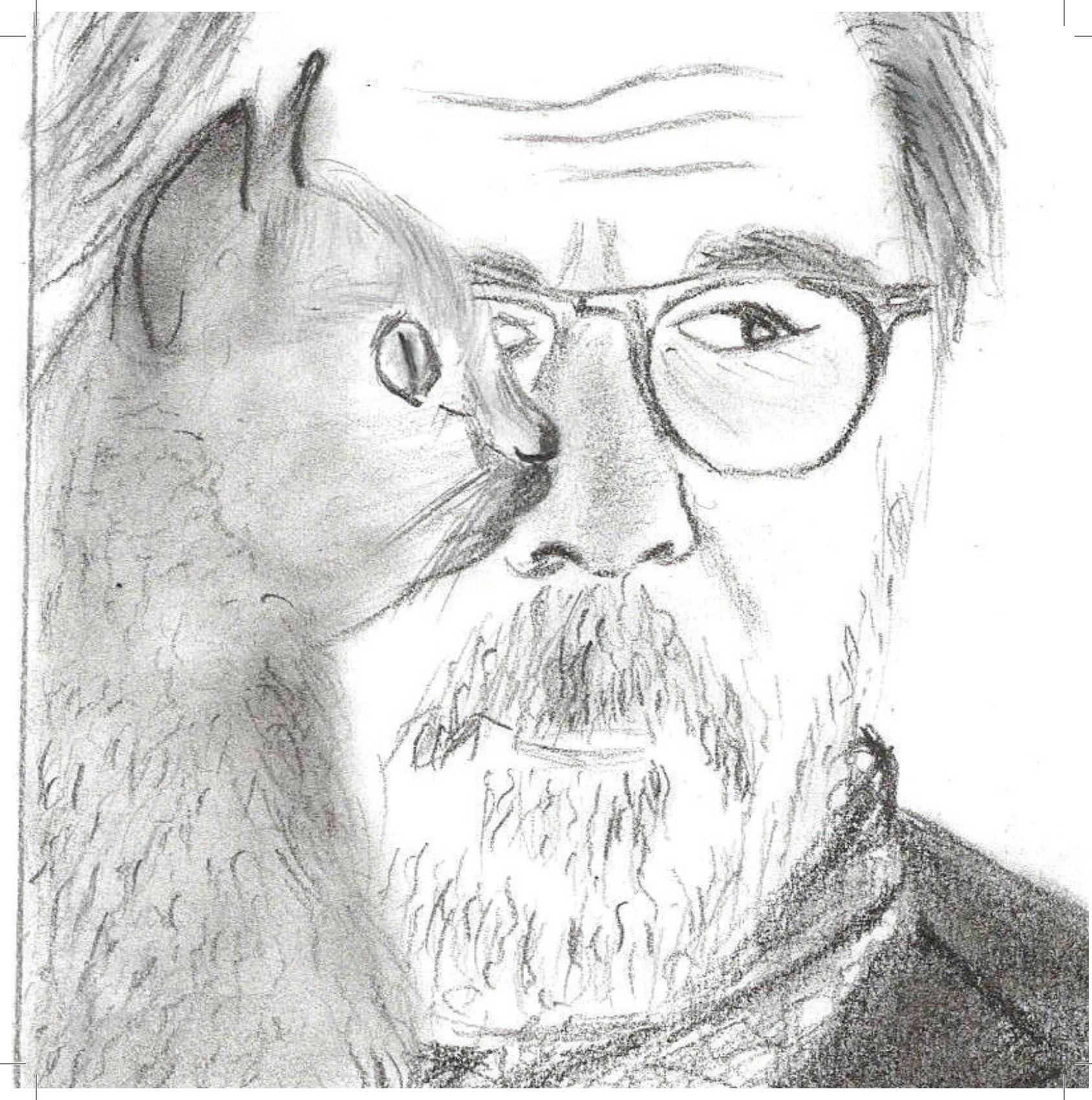
Moda Caddesi No: 59 34710 Kadıköy - İstanbul

Tel: 0 216 550 22 50

bizimavrupa@gmail.com

www.bizimavrupa.com

*Zamanın neresinde olduğumu arıyorum.
Ânı yaşamak için... Şimdilik bu kadar.*

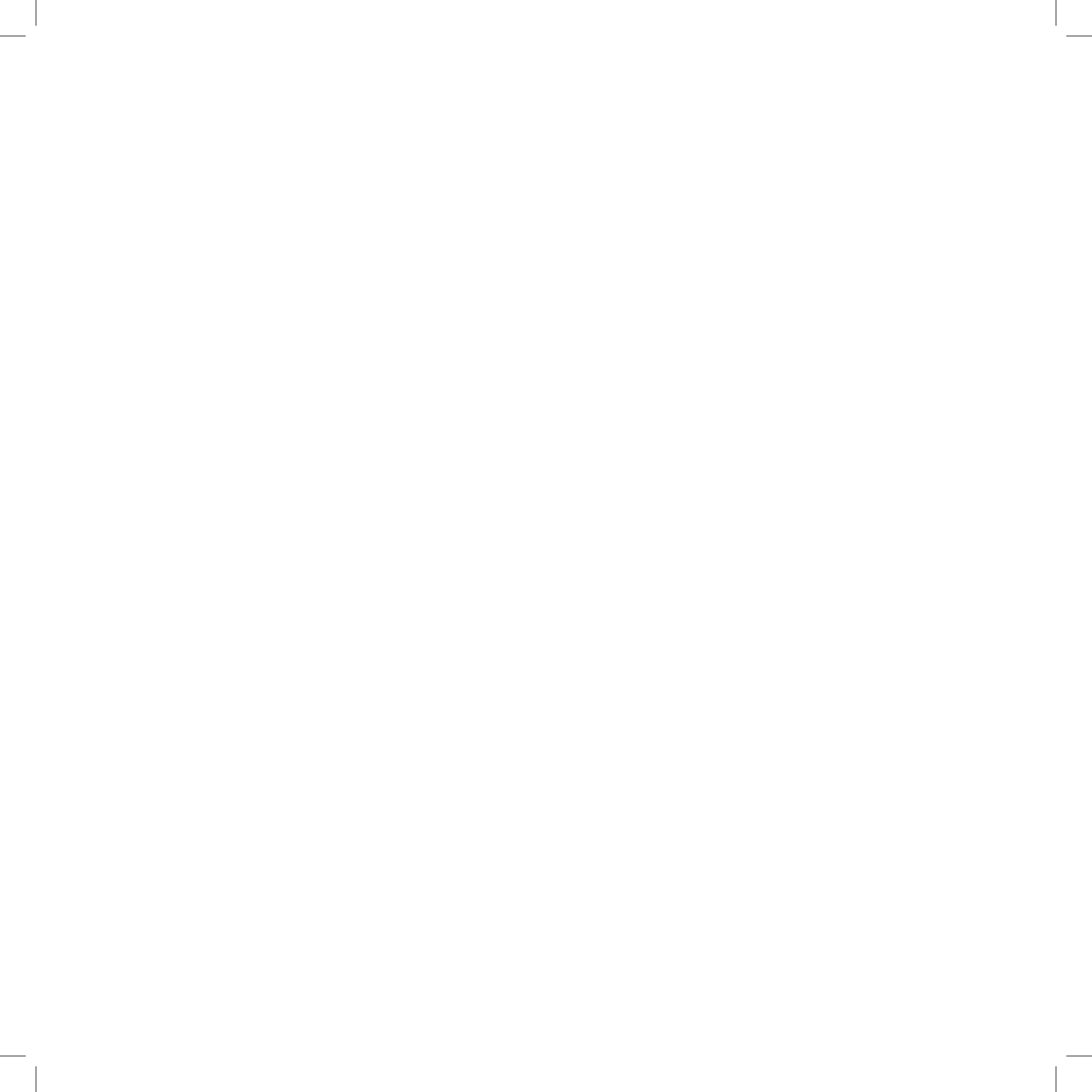

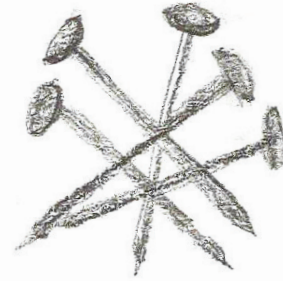
Biz defter, kalem almaya gelmiştik. Babam, "Bir defter," dedi.

"Çizgili?"

"Evet. Bir de kalem."

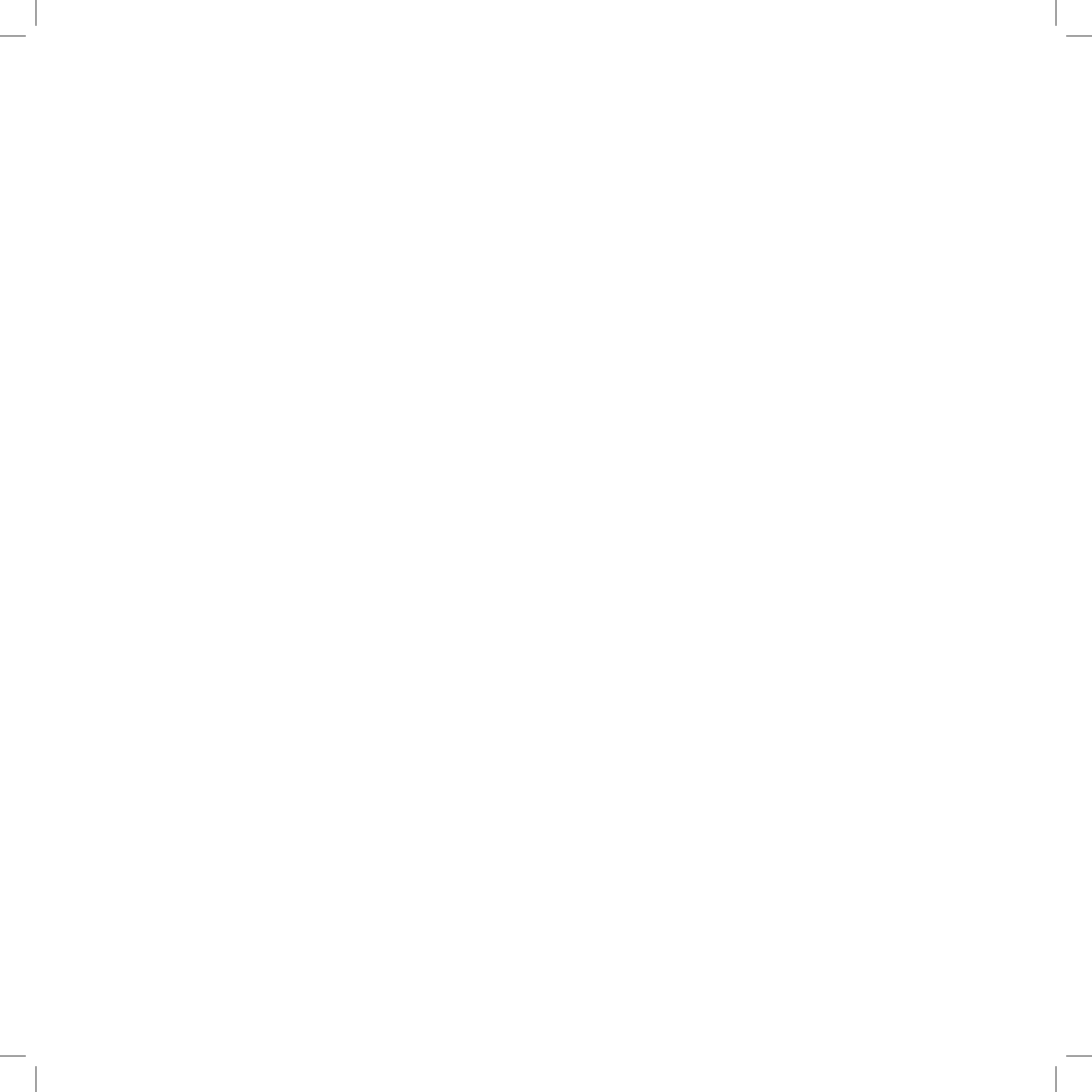
Yiğit Okur
Buralardan Geçerken,
Yaşam ve Oyun

*... dünyanın çivisinin çıkması sürecinde ileri bir evreye geldiği
ve bir gerilemenin önüne geçmenin artık güç olduğu düşünülebilir.*

Amin Maalouf
Çivisi Çıkmış Dünya,
Uygarlıklarımız Tükendiğinde

İlk ve Sonsöz

İstanbul deyince Moda başta olmak üzere belli başlı semtler, yazarları, şairleri ve çizerleri gelir aklıma. Her ne kadar kendime merkez olarak Moda'yı seçmiş olsam da sevdiğim, okuduğum yazarların kentleri, mahalleleri farklıdır. Ama onlar hep benimle birlikte olurlar; ne düşündüklerini, nasıl yaşadıklarını, ne yazdıklarını daima merak ederim.

İşte bu merak ve bu kentte daha iyi yaşayabilmenin özlemidir bana bu kitabı yazdıran.

Kitapta yer alması gereken başka isimler de vardı. Her ne kadar kitabımın yazım sürecinde ve sonrasında zihnimin labirentlerinde sürekli dolaşıyor olsalar da onları başka kitaplarımda sizlerle tanıştırmak istiyorum. Yine de onlardan birkaçını burada anmadan geçemeyeceğim: Celal Bıyıklıoğlu, Bernard Émié, Erkan Oyal, Ahmet Özatacan ve elinizdeki kitap için bana esin kaynağı olan Dany Laferrière.

Kitabın yazım aşamasında defalarca görüşlerine başvurduğum Eylül Duru'ya, Enver Topaloğlu'na ve son okuma için Şebnem Soral'a teşekkür ederim.

Kitabı resimleyen, görüşünü bir editör gibi paylaşan Meliha Serbes'e ve isteklerim doğrultusunda kitabın tasarımını olabilecek en iyi şekilde yapan Ersin Üçkardeş'e yine teşekkür borcumu burada ifâ etmek isterim.

Kasım 2019, Moda

Herşey bu son yayıda mı gıyili diye bir düşünce döküyor insanın içinde. Bazen son yayı dramatik bir sonu anlatır, bazense okuyucuya bırakır hayal kurman için bütün sonları. Son zamanın içinde hiç de bir son olmuyor, ama kieme?..

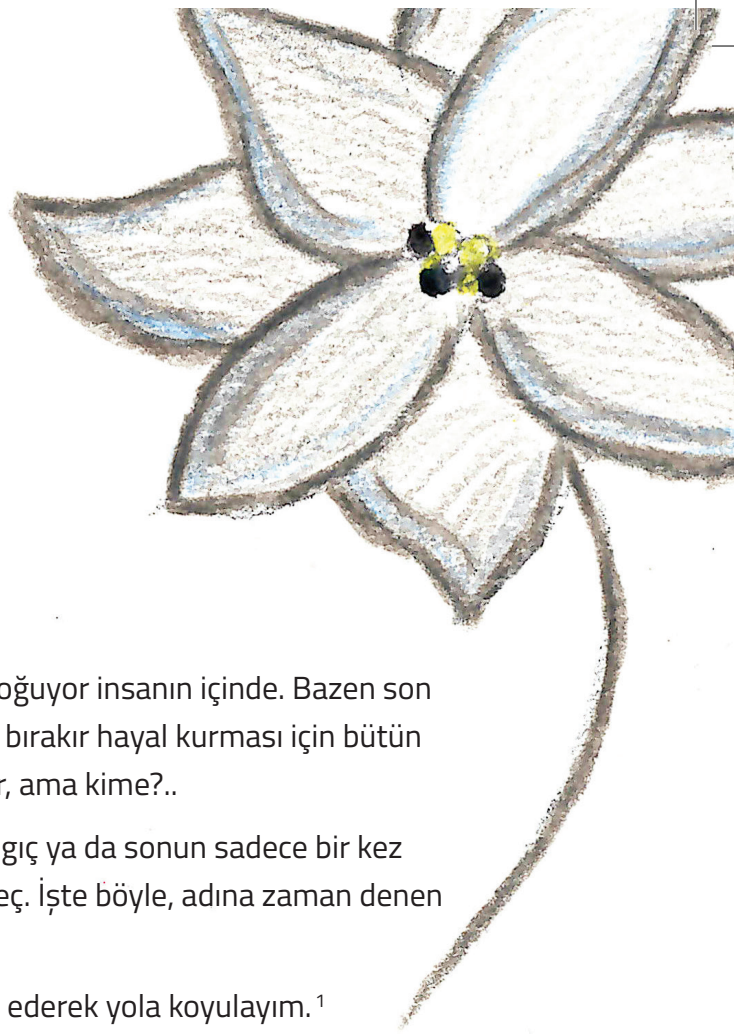
Yazayana bir son var, ama başkaları için her son yeni bir başlangıç, ya da sonun sadece birkey değil, bir çok defa yazılacağı, yazatılacağı bir süreç. İşte böylece adına zaman denen süreç akıp gidiyor! O halde ben de kitapsever bir başbakanıdan söz ederek yola koyulayım.¹

Edouard Philippe

Ağustos 2017'de, Édouard Philippe'in "Des hommes qui lient"² adlı özgeçmiş kitabını okudum.

Edouard Philippe, Fransa'da V. Cumhuriyet'in 26. başbakanıdır. B:Liandri gibi V. Cumhuriyet, Charles de Gaulle'in görevi atanmasıyla 1958'de başladı.

Komünist Parti'ne yakın CGT üyesi bir liman işçisinin toman olan Édouard Philippe, tele

Her şey bu son yazıda mı gizli, diye bir düşünce doğuyor insanın içinde. Bazen son yazı dramatik bir sonu anlatır, bazense okuyucuya bırakır hayal kurması için bütün sonları. Son, zamanın içinde hiç de bir son olmuyor, ama kime?..

Kimine göre bir son, kimine göre yeni bir başlangıç ya da sonun sadece bir kez değil, birçok defa yaşanılacağı, yaşatılacağı bir süreç. İşte böyle, adına zaman denen süreç akıp gidiyor...

O halde ben de kitapsever bir başbakandan söz ederek yola koyulayım.¹

1- 2018 sonu ve 2019'da Sarı Yelekliler Hareketi ile fikrimi değiştirmiş olsam da...

Édouard Philippe

Ağustos 2017’de, Édouard Philippe’in *Des hommes qui lisent*² adlı üçüncü kitabını okudum.

Édouard Philippe, Fransa’da V. Cumhuriyet’in 24. başbakanıdır. Bilindiği gibi V. Cumhuriyet, Charles de Gaulle’ün göreve atanmasıyla 1958’de başladı.

Komünist Partisi’ne yakın CGT üyesi bir liman işçisinin torunu olan Édouard Philippe, televizyonu olmayan fakat kitap ve oyuncaklarla dolu bir evde büyüdü. Böylece, ailenin okuyacak ve tartışacak boş zamanı vardı.

Kendisinin de Jean-Paul Sartre gibi “sözcüklerin adamı” olabileceğini, buna programlandığını düşünüyordu ve çocuklarını da ailesinden gördüğü gibi yetiştirecekti.

“Okumaya başlamam, resmi bir geleneğin devamının söz konusu olması dolayısıyla eskiye dayanıyor. 1970’te doğdum, okumaya 1976’da başladım, 1988’de lise diplomasını aldım.”

Babasını, eğitimi çok seven, eğitimle uğraşan kültürlü biri ve Dante hayranı olarak tanımlıyor yazılarında. Okumayı öğrendiği yıllarda babası onu masasına çağırır ve Dante’den sayfaları yüksek sesle okumasını istermiş.

2- Éditions Jean-Claude Lattès, Paris, 2017.

Bana ve babama gelince :

Yayınlarında beni etkileyen yazarlar oldu.
Tahirin Yazal, Osman Neemi Gormer, Stefan
Zwey, Amin Maalouf, Gertin Altan, Furkan,
Hüseyin Rahmi Gürpınar, Orhan Kemal, Paulo
Coelho, Yigit Okur, Selim İleri ve Mihail Şolokov...
Bunlar gecenin bir saatinde birbirinden kopuk,
sırayı bir şekilde, hemen aklıma gelen isimler.
Kimisi bizzat yalımdan tanıma fırsatım oldu.
Kimisiyle kelimeleri, cümleleri sayısında tanıştım.
"Râna"nın yayını Osman Neemi Gormer'i
yalımdan tanıdım. Bendeli yarı hep bir boğaz
olmuştur.

Tahirin Yazal'de efendilik, alçaklık fantezi-
loluğu, ileri gormerlik ve de Türkiye ön plandaydı.

“Kitaplar, ailem için kutsaldı. (...) Okumayı sevdiğimi fark etmeden önce birçok kitap okudum. (...) Yani kitaplarla büyüdüm.”

Des hommes qui lisent'in önsözü de olan *L'Enfer*³ adlı ilk bölümde şöyle yazıyor:

“İnsanlar, önceleri ip ve kâğıtla kitapları oluşturdular, şimdi makinelerin yardımıyla; bana öyle geliyor ki kitaplar insanları gitgide birbirine bağlamakta.”

Bana ve babama gelince:

“İlkokul ikinci sınıftan ayrılmak zorunda kalan babam Kahveci İbrahim Usta'nın, bana dolmakalemi nasıl kullanmam gerektiğini öğrettiği günü daha dünmüş gibi hatırlıyorum. Bir kış akşamıydı. Yeldeğirmeni'ndeki İtalyan Apartmanı'nın 6 numaralı dairesinde, taş kömürüyle ısıtılmış, özenle döşenmiş oturma odasında, masanın bir kenarında babam, diğer tarafında ben; babam, dolmakalemi nasıl tutmam gerektiğini gösteriyordu inatla. Hiçbir şey aklıma girmiyordu. Annemin dayısından görmüş olmalıydı. Kim bilir, Hafız Rıfat Bey'in kalem tutkusuydu belki de bana öğretmek istediği.”⁴

3- Cehennem.

4- Hüseyin Latif, Yazarın Defteri, Bizim Avrupa Yayınları, İstanbul, 2016, s. 24.

Yaşamımda beni etkileyen yazarlar oldu. Tahsin Yücel, Osman Necmi Gürmen, Stefan Zweig, Amin Maalouf, Çetin Altan, Füzuzan, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Orhan Kemal, Paulo Coelho, Yiğit Okur, Selim İleri ve Mihail Şolohov... Bunlar gecenin bir saatinde birbirinden kopuk, sırasız bir şekilde, hemen aklıma gelen isimler. Kimini bizzat yakından tanıma fırsatım oldu. Kimiyle kelimeleri, cümleleri sayesinde tanıştım.

Râna'nın yazarı Osman Necmi Gürmen'i yakından tanıdım. Bendeki yeri hep bir başka olmuştur.

Tahsin Yücel'de efendilik, alçakgönüllülük, ileri görüşlülük ve de Türkçe ön plandaydı. Pek çok kez evlerine gittim bu iki büyük yazarın. Çaylarını içtim, eşlerinin bizzat hazırladıkları kek ve kurabiyelerin tadına baktım.

Çetin Altan, Selim İleri, Yiğit Okur'u dinleme, sohbet etme fırsatım oldu. Yaşar Kemal'le de Fenerbahçe muhabbeti yaptık...

Oğulları yüzünden 2000'li yıllarda nefret derecesinde bir sevgisizliğin içine düşsem de ilk gençlik yıllarımın usta yazarı Çetin Altan büyük bir isimdi. *Viski'yi*, *Büyük Gözaltı'ı* unutmak ne mümkün... Her iki kitabın da 1975'te Bilgi Yayınevi'nden çıkan baskılarını okumuştum. *Viski'nin* ilk, *Büyük Gözaltı'nın* altıncı baskısıydı. Yıllarca benimle birlikte gezdiler: İstanbul - İzmir, İstanbul - Dijon, Paris - İstanbul.

Stefan Zweig'in *Joseph Fouché* adlı kitabıyla, Fransız Devrimi sonrasındaki yıllarda iktidar kulisindeki entrikalara ve politikacının hırsına, devrimin acımasızlığına tanık oldum.

Hüseyin Rahmi Gürpınar'la yıldızları hayal ettim. Orhan Kemal'le "üçkâğıt" ve politika ilişkisini keşfettim.

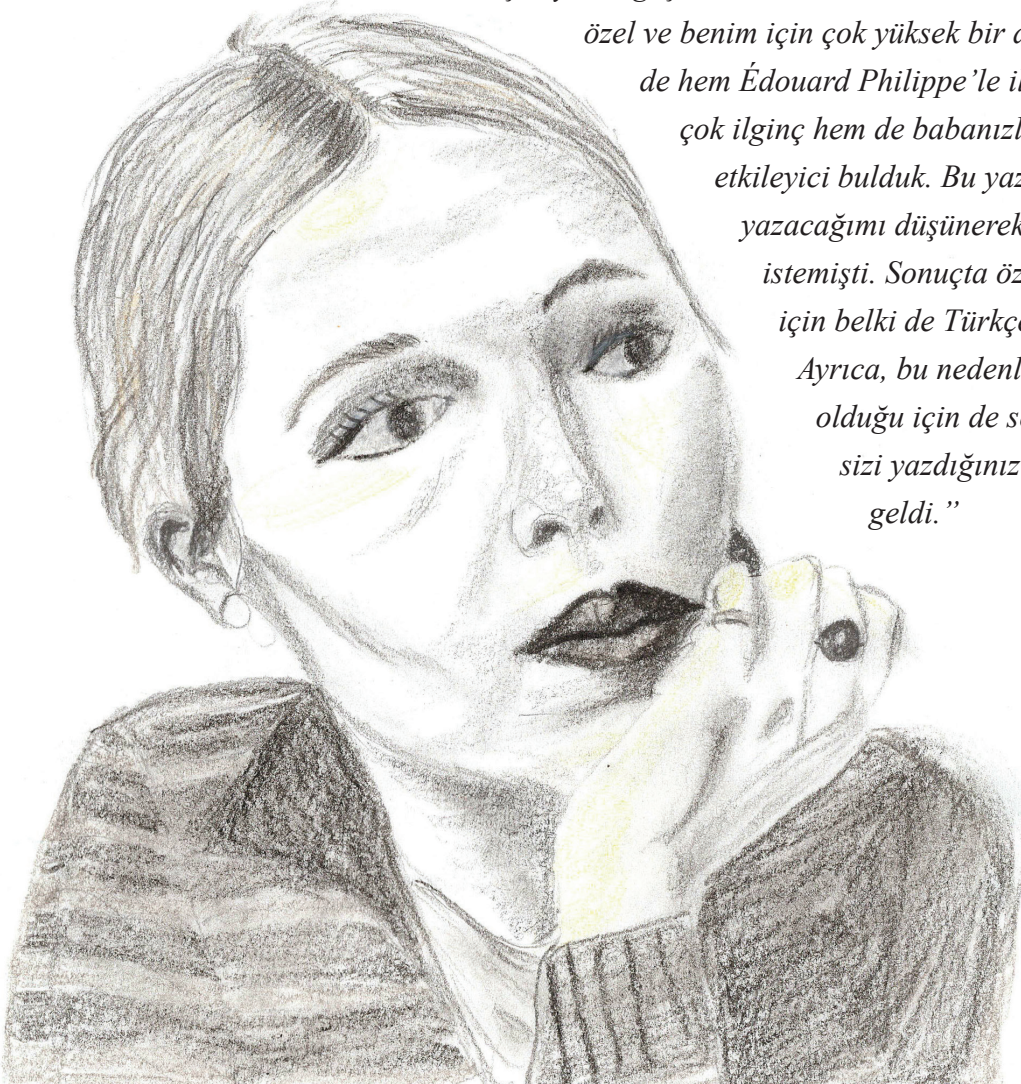

Amin Maalouf'la, Mustafa Kemal'i çok sevmekteki haklılığımı anladım. Onunla l'Académie française'de Claude Lévi-Strauss'un 29 numaralı koltuğuna adeta ben de oturdum.

9 Eylül 2017'de *Aujourd'hui la Turquie*'nin Facebook sayfasında Mina Tansel hanımefendi aracılığıyla iletilmiş bir mesaj gördüm. Yazılarımla ilgili bu notun asıl sahibi Füzuran hanımefendiydi:

“Yazarlarımızdan biri olan F uruzan ’in size selamı var! Onunla kırk yıllık arkadaşlığımız da kitaplarla başlamıştı. Bugün beni aradı. İnternetteki bir sürü ıvır zıvıra karşın bugün çok ilginç bir Şey gördüğünü söyledi. Sizin yazınızın edebiyattan, İstanbul ’dan söz ettiğini belirterek, Fransızca bilmediği için benden okuyup  evirmemi rica etti. Açıp baktım, telefonda okudum, çevirdim. Size Őunları yazmamı istedi: ‘40 yıllık bir yazar olarak adım çok yerde geçer, ama listenizde benim adımın anılması çok özel ve benim için çok yüksek bir değer taşıyor.’ İkimiz de hem  douard Philippe ’le ilgili yazdıklarınızı çok ilginç hem de babanızla olan ilişkinizi çok etkileyici bulduk. Bu yazıyı belki de Fransızca yazacağımı düşünerek benden yazmamı istemişti. Sonuçta  zel bir yazı olduğu için belki de Türkçe yazmak iyi oldu. Ayrıca, bu nedenle sitenizden haberim olduğu için de sevindim; kutlarım. Sıra sizi yazdığınız kitaplarla tanımaya geldi.”

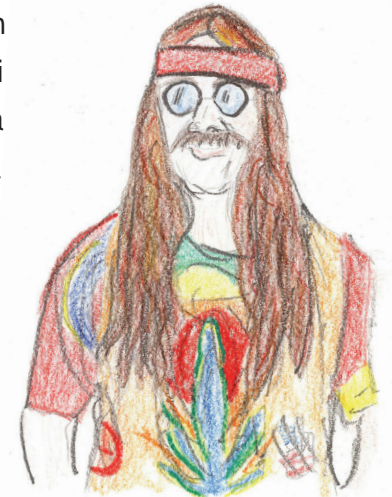
Ne diyebilirdim ki?.. O sabah kapımı çalan bir çiçekçiydi. Füzuzan hanımefendiden bir buket çiçek getirmişti.

“Mina Hanım, size ve Füzuzan hanımefendiye çok teşekkür ederim. Bu sabah güzel, hoş bir sürprizdi bana hitaben yazdıklarınız.

Ben de Fransa Başbakanı'nın edebiyatla ilgisini bilmiyordum. Bu üçüncü kitabı sayesinde biraz daha yakından tanıma olanağım oldu. Yazımda bahsetmediğim önemli konu, Édouard Philippe'in eserinde sevdiği ve okunması gerektiğini dile getirdiği yazarlara yer vermiş olması. Ben de ondan esinlenerek, ona özenerek, yazımda sevdiğim, önemli yazarlara yer verdim. Füzuzan Hanım kuşkusuz 70'ler sonrası Türkiye'si'nin en önemli kadın yazarlarının önünde geliyor. Lise yıllarımda okuduğum Benim Sinemalarım, 47'liler aklımdan çıkmayan eserlerin başında...”

Füzuzan ve Paulo Coelho'da kadının ve özgürlüğün buluşmasına hayran kaldım. Coelho son kitabı *Hippi*'de kendi yaşamından bir kesiti okuruyla paylaşmış. Kitap İstanbul'da bitiyor. Coelho kendisine İstanbul'da Sufiliği öğretecek bir usta arayışında. Nitekim, Galata civarında bulduğu Sufi dedesi kendi üç ustasından örnekler veriyor ona.⁵

5- Paulo Coelho, *Hippi*, Can Yayınları, İstanbul, 2018, s. 226.

Berim de oğ ustam oldu; eþitleriyle, ho-
nuşlarıyla, tavrıyla, duruşlarıyla... Coelho'
nun Hippisini okurken düşündüm. Oğ usta yaza-
mam benzer, benim için mi kaldılar? Hayır, onlar
benim kendi yoluma kendi iteklerle yönelmemi sağ-
ladılar. Kuşların beni benzer onlar değil, kendim
kaldım. Zaten onlar da yaza memelerim kaldırmışlardı.
Ama sadece onlar değil, herkes ama herkes bir
şeyleri kaldırıyordu. Herkesin ortak kaldırdığı şey
de yazmam. Yazmam zaman tünellerinde akan bir
duyguyu hissettim. Bir sergide kendini bulma
heyecanı; onunla ilgili şampanyayı içmek, ona
tanımadığı, bilmediği tatları tattırması mıydı?

Uyanık peukler, duygular, bedenler hep o za-
manın ruhunun bir yerinde, ince, ipincecik bir
çizgide gidiyor geliyorlardı.

Zaman karanlık bir tüneldir mi, ince bir
çizgi mi, yoluna geçen bir saatinde gölgeyi andırırdı

$$A - (B \cup C) = (A - B) \cap (A - C)$$

Benim de üç ustam oldu; eğitimleriyle, konuşmalarıyla, tavırlarıyla, duruşlarıyla... Coelho'nun *Hippi'sini* okurken düşündüm. Üç usta, yaşamımı benden, benim için mi çaldılar? Hayır, onlar benim kendi yoluma kendi isteğimle yönelmemi sağladılar. Kısacası beni benden onlar değil, ben çaldım. Zaten onlar da yaşamlarını çaldırılmışlardı. Ama sadece onlar değil, herkes ama herkes bir şeyleri çaldırıyordu. Herkesin ortak çaldırdığı şey de yaşam. Yaşam, zaman tüneline akan bir duygu birikimi...

Bir sevgilide kendini bulma heyecanı; onunla ilk şampanyayı içmek, ona tanımadığı, bilmediği tatları tattırmak mıydı?

Uyuşan zevkler, duygular, bedenler hep o zamanın akışının bir yerinde, ince, ipincecik bir çizgide gidip geliyordu.

Zaman karanlık bir tünel mi, ince bir çizgi mi, yoksa gecenin bir saatinde gökyüzündeki yıldızlara, aya bakarken korkuyla karışık dalıp gitmek mi? Tuz Gölü'nde yürürken güneş ışınlarının beyaz, uçsuz bucaksız tuz tarlasına yansması mı? Aslında bunların hiçbiri değil; zaman beynimizin içinde kurguladığımız, kurgularken korktuğumuz matematiksel denklemler toplamından başka bir şey olmasa gerek! Kimi için algoritmik bir yapıda. Kimi içinse sadece toplama, çıkarma ve belki de çarpmadan ibaret. İstersen ona bir de bölmeyi ekleyebilirsin; ama her şey orada biter. Onun dünyası aslında toplama ve çıkarmadan ibaret. Çarpmayı öğrenebilmesi için uzunca bir zamana ihtiyacı var. Bölme ise çok başka bir kavram; onu anlamış olsa bile anlamazlıktan, bilmezlikten, görmezlikten gelir; uygulamasını hiç sevmez!

$$A = \frac{1}{2} \begin{vmatrix} -2 & 2 & 1 \\ 2 & -2 & 1 \\ -2 & 2 & 3 \end{vmatrix} \begin{matrix} -2 \\ -12 \\ -6 \end{matrix}$$

$$A = \frac{1}{2} \cdot [(-2) + (-12) + (-6) + (-9) + 2 + (-8)]$$

$$A = \frac{1}{2} \cdot |(-20) + (-15)|$$

$$A = \frac{1}{2} \cdot 35 = 35/2$$

$$\sqrt{2} + \sqrt{45} > \sqrt{8} + \sqrt{20}$$

$$\int_0^{\pi} x - \cos x dx$$

Bu yüzdendir ki zamanın akışında ister Paulo Coelho'nun trenine binin, ister Amin Maalouf'unkine...

Kütüphanemde daha kimler yok ki! Paul Auster, Jean-Paul Sartre, Albert Camus ve diğer klasikler...

Bir de Michel Houellebecq var ki onun üzerine söylenecek çok şey var!

Yedi bine yakın kitap... Bazıları Paris'te, bazıları İstanbul'daki evimde, bazıları gazetedeki odamda. Bazıları çalışma masalarımın üzerinde üst üste, yan yana...

Onlara baktığımda kendimi görüyorum. Hepsi tek tek seçilmiş, özenle alınmış kitaplar. Bazılarının en özel günlerde, tadına varılacak şekilde okunabilmesi için henüz sayfaları bile açılmamış.

İşte bu benim bakınca dünyayı algıladığım, duygularımı gece gündüz yaşadığım; bende bazen ıstırap, bazen merak, neşe, hüznün ve keyif uyandıran, beni de milyonlarca kitapseverden biri yapan kitaplığım.

Şu an dünyanın en büyük ülkelerinden birinde 15 Mayıs 2017'den beri kitapsever, yazar bir başbakan var. Her ne kadar kendisini eskisi kadar sevmiyorsam da kitap okuyan, roman yazan bir başbakan!.. Belki de bir gün pişmanlığını yazacak...

“Kütüphaneme baktığımda öğrendiklerimin ve sevdiğim güzel şeylerin bir parçasını görüyorum. Beni bu kitaplar var etti. (...) Kütüphane, varlığımızın ‘belleği’ gibidir.”⁶

Édouard Philippe hakkında başka ne yazmam gerekir ki? Okuyan, yazan bir insan! Bir de doğruları görse! Hele 2018’in sonundan beri Fransa’yı ve dünyayı etkileyen Sarı Yelekliler Hareketi’ni bir anlasa!

Günümüz İstanbul’u

Musluğu sonuna kadar açarak şarıl şarıl akan suyun altında önce kaşıkları, bıçakları, çatalları, sonra da bütün tabakları, tencereleri iyice fırçalayıp az deterjanla uzun uzun yıkadım. Hırsımı fırçanın altında adeta ezmeğe çalıştığım, var olmayan kir ve yağ parçalarından almak istiyordum. Hepsini makineye özenli bir şekilde yerleştirdim, makinenin kapağını ayağımla itecektim, belki bir tekme atmalıydım, vazgeçtim, sakın olmalıydım. Harry Potter’a kızdım, J. K. Rowling’e kızdım; elden ne gelirdi... Hep birilerine kızmak gerekiyor, bugün de öyle oldu. Politikacıya, taksiciye, otobüs şoförüne, bakana, rektöre, milletvekiline, Avrupa Birliği Komisyonu’na, sanatçıya, sokakta

6- Philippe Édouard, Des hommes qui lisent, Éditions Jean-Claude Lattès, Paris, 2017.

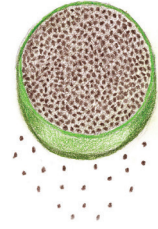
yürüyen insana, yaşam koşullarına, kuralsız kapitalizmi derinleştirenlere, liberalizmin en vahşisini keşfetmeye çalışanlara hep kızmak gerekiyor.

Çıkıp sahilde yürümek, denize, gelip geçen gemilere, vapurlara, yelkenlilere, küçük teknelere bakmak istiyordum. Motorları görünce sinirleniyordum; tıpkı Ayasofya'ya, Sultanahmet'e baktığımda gözüme çarpan iç içe geçmiş yüksek binaları gördüğümde olduğu gibi.

O sırada kayalıkların üzerinde kıvıldamadan duran bir martı gözüme ilişti; biraz ötede kediler için dökülmüş mamaları süzüyordu. Bir karga yanaştı, o da aynı mamaları gözüne kestirmişti...

Oturduğum binadan dört-beş bina daha uzaktaki apartmanın kapıcısı her akşam olduğu gibi arkadaşlarını toplamış, denize nazır, bilmem kaçınıcı şişe ucuz içkisini içerken gelip geçen kadınların bacaklarına, göğüslerine bakıyordu. *Bu adam neden kendi binasının önünde içmez, kabahat buna iş verende, diye her defasında düşünüp içten içe kızıyordum.*

Bu akşam burası çok sakin, erkek yığınları yok; çiftler, hem de oturup kalkmasını, içmesini bilen çiftler gelmiş, sanki sözleşmişçesine. Halbuki her gün öğleden sonraları burada çitlatılan çekirdeklerin atılan kabukları yüzünden yere bakmak mümkün olmazdı; sanki insanlar çitlattıkları çekirdeklerin kabuklarını, içtikleri biralara şişelerini evlerinde de yerlere atıyorlar!

Tasmayla gezdirilmesi gereken köpekler bir sağdan bir soldan, başıboş, hızla koşuyor, kimi bisikletliler yürüyenlerin arasından zil çalarak, makas atarak hızla geçiyordu.

Yürümekten vazgeçsem mi diye düşünürken kayalıkların üzerinde birbirine mesafeli iki genç kadın gördüm; gözlerime inanmadım, onların elinde ne bira şişesi ne de çekirdek vardı. Yıllardan beri buradan geçirdim, ilk defa böyle bir şeyle karşılaşılıyordum. İki genç kadın, ellerinde birer kitap, denize karşı oturmuş okuyorlardı. Ne okuyorlardı, çok merak ediyordum, ama yanlarına yanaşıp rahatsız etmenin bir âlemi yoktu. Alt tarafı kitap okuyan iki genç kadın. Yürümeye devam ettim...

Oturduğum hineden dört-beş hinede daha
uyaklıbeli apartmanın kapısını her alyam
olduğu gibi archedyleman toplama, deriye
neşir, hilmem herşeyi size uyarı işleri
içeriken gelip Yeğemes herhalinin bacak
nca, gözetilene halıyorlardı. Buca
neden herki hincanın önünde ~~günümü~~
may, herşeyi hincane iz verende, diye
her defasında doğanıp diğer işe layık
dım.

Bu alyam hincanın göle selin, ^{erkek} ~~topo~~
yünlere yok; güfler gelmiş, sarılı soy-
beyme ^{nizgeline} ~~meçsişane~~. Herhaki her fon öfle
den sarıların hincade güflerle her

Moda'da sağda solda kafe ve barların sayısı çoğalıyor. Kimi içkili kimi içkisiz. Bira satanların işgalci yayılışı hepsinden fazla. Nasıl mı? Belediyenin öngördüğü sınırların dışında, kaldırımda ayakta dikilip bir yandan sigaralarını içerken diğer yandan içkilerini yudumlayan müşterilerin sohbetleri uzadıkça uzadığından yoldan geçmek ne mümkün! Sigaralarını insanların yüzlerine doğru üfleyenler, gelip geçenleri küçümseyen bakışlarla süzüyorlar. Bir de elektronik sigaralardan çıkan dumanlar var ki; sanki İstanbul-Ankara seferini yapmakta olan buharlı trenin Eskişehir istasyonunu terk ederken hoşça kal dermiş gibi ve son hızla gideceğim gösterisi yaparak çaldığı kararlı düdüğünün ardından, bacasından püskürüyor.

Artık içkisiz kafelerin sabah kahvaltıları da çok meşhur; beton yığınlarının arasında, park etmiş araç manzaralı kahvaltılar. Şanslıysanız az egzoz kokusu yutarsınız, ama çoğu yerde haddi hesabı yok bu solunan gazın. Kahvaltı boyunca bir miktar karbonmonoksit, çeşitli hidrokarbonların yanı sıra azot oksitlerinin servisi de ücretsiz ve sürekli!.. Sınırsız çay gibi...

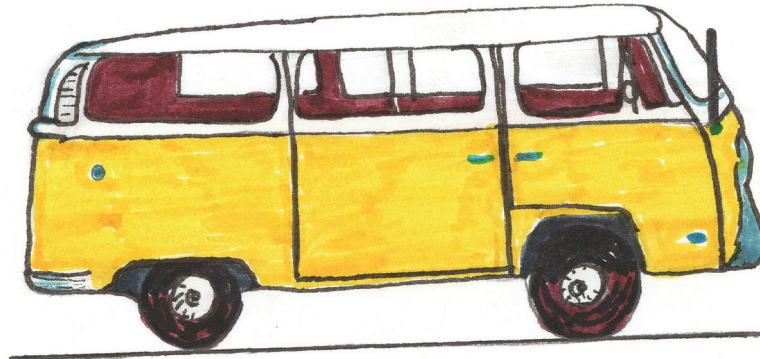

Gazlar çeşit çeşit... Benzinli araçlardan çıkanlar farklı, dizel olanlardan çıkanlar daha da farklı. Zaten kanser, kalp-damar hastalıkları, sinir sistemi rahatsızlıkları oranlarının yükselişini açıklayamayan Sağlık Bakanlığı'nın, bu tür işletmelerin bulunduğu yerlerdeki çalışma ve çevre koşullarını incelediği görülmüş değil. Belediyelerse yaya kaldırımlarına çizdikleri eğri büğrü kalın çizgilerle akıllarınca bir düzen veriyorlar.

Söz kaldırımlardan açılmışken... Evlere yiyecek ve su servisi yapan motosikletlilerin, motorlu araçlara kapalı bölge, çarşı, pazar, ters yol, kaldırım dinlemeden hızla gidip gelmelerine dur diyen de yok!

Burada sucuların kaldırımlara su damacanelerini güneş ışınlarına doğrudan maruz kalacak şekilde sıra sıra dizmelerinden de söz etmek gerekir. Sorunca "Abi, kaldırıyoruz," demelerine inanmayın. Bu plastik damacanelerin kapının önüne park edilmiş iki-üç eski kamyonun içerisinde gelişigüzel bir ortamda, uygunsuz koşullarda bekletilmesine ne belediye ne de herhangi bir sağlık kurumu müdahale ediyor. Tüketicilerse ne yapacaklarını bilemiyor.

On iki metrekarelik kapalı bir alanı olan dükkânın önüne, caddeye, sokağa, babasının malıymış gibi sürekli park edilmiş iki-üç eski minibüs... Hele biraz da işi ilerletip bir de orta boy kamyon edinince al sana orta halli bir su bayii! Gelsin sana günlük binlerce lira kazanç...

Peki bazı yollardaki orta kaldırımların üstüne park edenlere ne demeli?..

Hesapsız kitapsız bir kent büyümesiyle karşı karşıyayız ve buna kentleşme diyorlar. İnsanlar kaldırımlara, araçlar yollara sığmaz oldu. Herkes birbirini iterek diğerinin önüne geçmeye çalışıyor. Metroya giriş çıkışta; vapura, otobüse, tramvaya binerken, inerken sıra beklemek ne demek! Ne kadar uyanıksan o kadar hızlısın; hatta sırasını beklemek isteyenlere duruma göre "Amca, dayı, abla, birader, anne, baba sen de ne kadar yavaşsın!" diye laf atanlar bile var.

Öne geçme kompleksi, yarışmalı sınav psikolojisinden kaynaklanıyor olsa gerek!

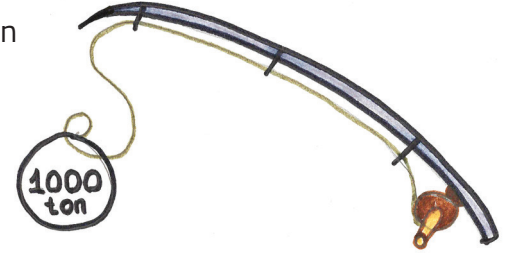
İstanbul'un tarihi çarşılarındaki balıkçılar, manavlar tek tek kapandı. Yerlerine önlerinden geçtiğinizde kolunuzdan çekiştirip bir masaya zorla oturtmak isteyen garsonların çalıştığı "rakı-balık" lokantaları açıldı. O semtte yaşıyormuşsun, elli yıldır o sokaktan geçiyormuşsun, hiç anlamazlar; üç aydır çalıştığı lokantanın önünden geçen herkesi "Buyur abi, hoş geldin," deyip neredeyse kolundan çekerek bir masaya oturtmaya çalışırlar. Sokak ortasında kırk beş-elli derecelik alkollü içkiler yudumlanıyor; hastası var, hamilesi var, çocuklusu var, parasızı var, canı çeker; dinleyen kimse yok!

~~Şehitler~~
Şehitler, iskele yerlerinde yonmela
hiz, nimbun deşil; uyduuk hüfeleer
gay buhereleryle işgal edilmemiş, uyar
kany larıyla buluk tubmaya galyerleer
oltuleri feler; feleri boşluklar. Örtüler.
Sıra sıra işleer buluk oltuler mış. nean.
kuy, der deha uylara ~~fulaklıklar~~ ^{atılacak. men.}
işin kanyon arduya deşim perilerde deşim
her fulaklıklarında yonmela, geyone, kulane
işare buluk mış deşim korlar mış.
Öltuler neandeli korun hirisin kufe
sıra geyone, koca yerde dıyer... Bu ^{yoşken} ~~yoşken~~
der yollarında deşim yerler ^{asılca} ~~asılca~~ ^{şiretiler} ~~şiretiler~~ ^{ing.}
kolunyu deşim yerlerde şimeyerler. Etay
yem ve buluk kulane deşim korun uyarında
deşim. Kım yer bu buluklar, hep merd
eder. ~~ehzın~~ ^{edenim} ~~edenim~~ ^{edenim}.
kopyaların şirine gift sıra perler
melâket oldu. Belle de deşim buluklar
anar.

Üstelik, evime gidiyorum, yürümek istiyorum, dersin terslenirsin. Belediye de bir şey demez!

Bir de “Merhaba, nasılsınız, bir şey sorabilir miyim?” diye aniden önünüze atlayanlar var; bazı gruplar, kimseler, meydanları parselleyenler... Kimi ABD topraklarında eylem yapmayan Amerikalı Greenpeace’e para toplamaya çalışır, kimisi kendi cebine...

Sahilde, iskele yanlarında yürümek ise hiç mümkün değil; uyduruk büfelerin çay bahçeleriyle işgal edilmemişse, uzun kamışlarıyla balık tutmaya çalışanların oltaları gelen geçeni ürkütür. Sıra sıra iğnelerin takılı olduğu misinanın kıydan daha uzaklara atılabilmesi için kamışın arkaya doğru gerilerek denize her fırlatılışında yüzüme, gözüme, koluma iğne takılır mı, diye korkar insan. Oltanın ucundaki kurşun birinin kafasına çarpsa koca yarık oluşur... Bu yüzden yollarını değiştirenleri açıkça görebilirsiniz. Kokuyu da söylemeden geçmeyelim. Etraf yem ve balık koksa da kimsenin umurunda değil. Kim yer bu balıkları, hep merak ederim.

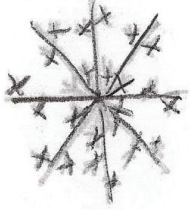

Karaköy’e gelmişken, Rıhtım’daki balık lokantalarının sadece işgaliye ödeyerek işgal ettikleri kısma yaptıkları inşaata ne demeli?.. Hele o Galata Köprüsü’nün üzerinden yürümek mümkün değil!

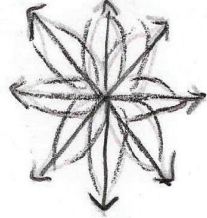

Bu güzel kentin yazları da bir âlem. Son yıllarda havanın ısınmasıyla mağazalarda, otobüs, metro ve vapur gibi toplu ulaşım araçlarında 18, hatta 16 dereceye ayarlanan klimalar nedeniyle bronşite yakalanma korkusuyla yaşayanlar ne yapacaklarını şaşırıyorlar.

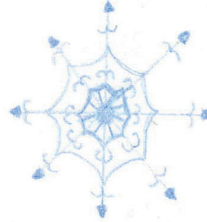

Bakımsızlıktan sallanan ruhsatlarına göre 12 ya da 16 kişilik "konserve kutusu" minibüslerin şoförleri "ekmek parası peşinde" kelle koltukta gidiyorlar. Ekmek parası!.. Aslında kabahat onlarda değil, onlara ehliyet verirken "Gaz kesme!" diyenlerde!..

Ruhsat da neymiş! Alabildikleri kadar aldıkları ayakta yolcularla birlikte 30-40 kişiyi uçuruyorlar! Mavisî var, sarısı var. Bunlar sıra beklemeyi bilmezler, öğrenmemişlerdir.

Günlük, saatlik trafik durumuna göre hatlarını belirlerler, dünya "U" dönüşü şampiyonudurlar! İnanmazsanız, Kadıköy Haldun Taner Tiyatrosu'nun önünde birkaç dakika beklemeniz yeterli olur.

Bir de Rıhtım kalabalık, yol yok, maç var vs. gibi bahanelerle, artık gidemiyoruz, burada indireceğim diye son durağa bir-bir buçuk kilometre kala yolcularını zorla indirenlere ne demeli? İstersen bir şey de, boyunun ölçüsünü görelim!..

Aslında tüm araç kullanıcılarımızın, birkaçı müstesna, hepsi cep telefonu ile konuşmayı sever, yayaya geçiş hakkını umursamaz, araçlarının boyutları ölçüsünde hep önceliklidirler.

7

30

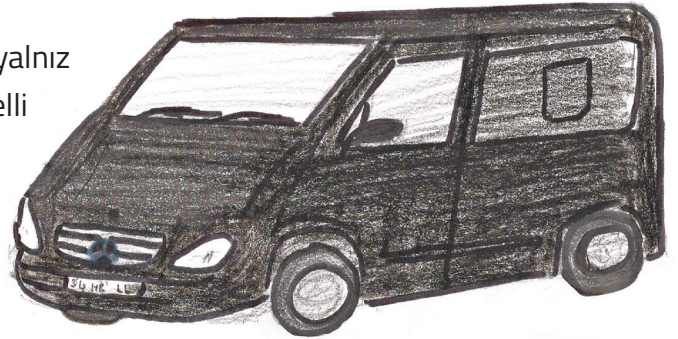
5

9

Servisçileri de unutmayalım. Araçlarının arkasına herkesi daha iyi sollayabilmek için iri puntolarla "okul taşıtı" diye yazarlar. Gün boyu istedikleri yere park ederler, geceleri ise demir dubaları özel olarak kesilmiş kaldırımlara... Yine inanmazsanız gidin bakın, Moda Spor Kulübü'nün karşısındaki kaldırıma!

Müşteri beğenmeyen taksi şoförlerinin tercihi, yalnız yolculuk yapan kadınlar; gecenin bir saatinde belli noktalarda pusu kurarlar, zaman zaman müşteri döverler, sıkıldıklarında da *Uber*'ci...

Taksilerin bir de "şoför değişim saati" var. Günün ortasında, 13.30-15.30 arası, her gün hep aynı saat aralığında iki-iki buçuk saat boyunca yaşam duracak gibi olur İstanbul'da. İşi acele olup da bir araç arayanların önünden boş taksiler son sürat geçer. Neden kimse taksilerin şoför değişim saatlerini tek veya çift plakaya göre ayarlayalım demez?..

1

2

48

Şehirde gezerken numaralı gözlüklerinize gerek yok; dükkân, mağaza tabelalarında yazılanları okuyabilmek için aslında camları küçültücü mercekler içeren gözlükler herkese tavsiye edilir. Ortasından denizin geçtiği bu tarihi kentte genişliği 10 metre olan sokak ve caddelerde, karşılarında bina olan eczanelerin tabelalarında yüksekliği birer metre olan harfler kullanılır. Belediyemiz buna bir şey demez, ne desin ki; kendisi parklarda her yirmi-otuz adımda "İstanbul Büyükşehir Belediyesi" yazılı tabelaları yenilemekle meşgul. Hiç sayan var mı, İstanbul genelinde seyryarı, sabiti, bu tür levhalardan her boyutta kaç tane var? Yapımı ve bakımı düşünüldüğünde yıllık masraflarının tutarı ne kadar?

Kaldırım ve yol taşlarını hiç sormayınız. Birbiri ardına başlayan inşaatlar yüzünden, onarımının üzerinden daha on beş gün geçmeden yeniden bozulan yollar... Apartman önlerinde kazılıp unutulmuş çukurları ise lütfen görmezden geliniz.

Şehr-i İstanbul'u Yaratan Unsurlar

Dondurmacı Ali'nin tatlı kalabalığı kırk yıldır Moda'ya sempatik gelirken, son yıllarda açılan birahanelerin kalabalığı antipatik gelmeye başladı. İmza toplayanlar, içinden dışından küfredenler, evinden barkından olanlar, mülkünün değeri düşenler, mal sahibinin para hırsı yüzünden "burayı bir birahaneyle, kafeye kiraya veririm, yüksek kira alırım" düşüncesi sonunda yıllardır ticaret yaptığı dükkânından kovulanlar ya da mahkeme kapılarında sürünenler... Hepsi burada!

Kemal Belgin, Kadıköy'ün ünlü simalarından. Babadan Fenerbahçeli, üstelik iflah olmaz bir Aziz Yıldırım muhalifiydi. Şimdilerde Ali Koç'a

muhalif. Kadıköy Çarşısı'ndan Moda'daki Berber Süleyman'a uzanan günlük turunda çarşı esnafının isteği üzerine, yoldan gelip geçenler dahil olmak üzere herkese güzel, berrak ve akıcı Türkçesiyle haftanın spor aktüalitesini sakın bir dille, bıkmadan usanmadan "Bak o öyle değil, ben sana açıklayayım,"

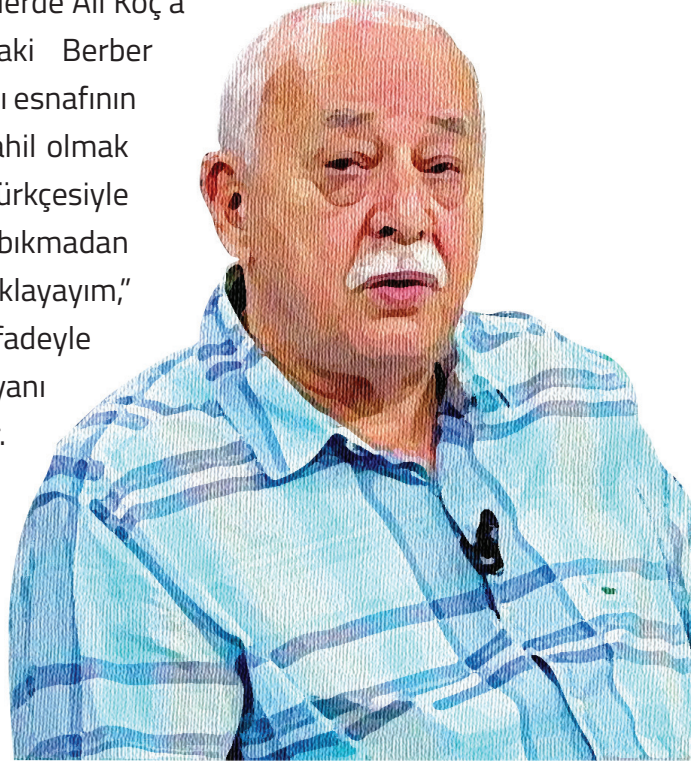
diye söze başlayarak, kendi üslubuyla, babacan bir ifadeyle yorumlar. Yıllardan beri yazdığı *Türkiye* gazetesinin yanı sıra, radyo ve televizyonlarda programlara katılır.

Berber Süleyman'daysa, usta berber Murat Alkaç'la saç ve bıyığını aynı uzunlukta tutmak için günlük, özel bir randevusu vardır.

Berber Süleyman, 1963'ten beri spor gündeminin en derin şekilde tartışıldığı, Fenerbahçelilerin Moda'daki uğrak yeri. Hem saç kestirilir, sakal tıraşı olunur hem de sürekli krizde

olan futbola çözüm yolları aranır. Orada herkes birer uzmandır, yorumcudur, teknik direktördür.

Moda'daki ünlü bir başka yer de Kuaför Rafet. Kadınların yıllardan beri vazgeçemedikleri bir güzellik salonu. Mesleğe çıraklıktan başlayan Rafet Azat, çalışanlarıyla, müşterileriyle birlikte köklü, geniş bir aile gibi.

Moda'daki salonunu kendi deyişiiyle 7/7/1977'de açan Rafet Bey, 1984'te Paris'te l'Oreal'in kurslarına devam ederek sertifikalar almış. 1993'te Aysun Hanım, 1995'te ise kardeşi Yalçın Bey salonda çalışmaya başlamış.

Kuaförlük Azatların aile mesleği. Altı kardeşin üçü kuaför. Kadınlar saçlarını Rafet Bey'in kardeşi Yalçın Bey'in ellerine güler yüzlü sohbeti eşliğinde bırakır. Kuaför salonunun en kıdemlisi Aysun Hanım her zaman ciddi ve ağırbaşlıdır. Salonun değişmez çalışanlarından Meliha Sevindik, kadınların kaş, el ve ayaklarını emanet ettikleri isim. Rafet Azat, şimdilerde salonunu emekli eski meslektaşlarına "misafir kuaför" olarak da açıyor.

Baharla birlikte Kuaför Rafet'in geleneksel misafirleri de gelir. Enginaracı Halil Bey ve oğlu önceleri birlikte gelirlerdi.

Halil Bey'in vefatından sonra oğlu İdris yalnız geliyor. Tam da burada aklıma emekli öğretmen Arif İşbilen'in hikâyesi geldi:

Kitabın adı "Le marchand d'estiches de
de Bayrampaşa" haydım. Gözlemlerim de evi-
mizde p.p. neler enginler Bayrampaşa'da ye-
tirdiklerdi. Bayrampaşa 2000 tarihinde
önemli bir yer tutar; Fatih Sultan Mehmet
in İstanbul'u fethinden önce herşeyden
diğer yerlerden birisi.

Aynı işiten'in enginler meraka de herşeyden
goh bey. Yar. iliminde her enginler mevsi-
münde herşeyden yemeye geçret edar.

Enginler (*Cynara scolymus*), papatyajiller
mevi-mor renkli çiçekler aca, 50-150cm
boyunda goh senelik dökülür, otun bir kütü...

Denek ki goh de erki yıllara dayanan
meyan bir tarikte ganes, toprak, su
ve de tarım işi için verim İstanbul'un
her yerinde her yerlerde.

Bayrampaşa Enginarcısı

Emekli öğretmen Arif İşbilen İstanbul'a geldi. Sıcak geçecek bir yazı Türkiye'de yaşamak, bir süre İstanbul'da ikâmet etmek istiyormuş. Hoş geldin demek için randevulaştık. Kendisi nargile müptelası. Moda'da, Bomonti'de buluştuk. Bakın neler anlattı bana, siyasetten ve futboldan uzak, nargilesini fokurdattırken:

"Moda'da iki oda bir salondan ibaret bir daire tuttum. Deniz manzaralı evimden gün boyunca çıkmak istemiyorum. Ne de olsa 65'i aştım..."

Yemek ve temizlik işlerini nasıl hallettiğini sorduğumda, "Bir-iki haftadır enginar pişirmeye başladım, her yıl kırk tane yemeye gayret gösteririm," diye başladı söze Arif İşbilen. "En güzel yanı, iri soğanların başını ve dibini sert bir bıçak darbesiyle ayırmak ve sonra kabuklarını soymak. İnce ince kıyıyorum soğanları ve sonra yemyeşil taze dereotlarına geliyor sıra. Bir de öncesinde bezelyelerin, iç baklaların ayıklanması var; sağ olsun komşular bu konuda yardımcı oluyorlar. Sabahtan kapımı çalanlar var. 'Arif Bey, bugün sebze ne aldınız, verin biz arkadaşlarla televizyon seyrederken size ayıklayalım,' diyorlar. Enginarları köşedeki kamyonetten, Halil Bey ve oğlu İdris'ten alıyorum, neredeyse elli yıldır enginar ayıklıyorlar Moda'da oturanlar için. Çocukluğumda 'Enginar Bayrampaşa'dan' denirdi. Her enginar alışımında Halil'le uzun uzun sohbet ediyorum. Ekmek teknesi kamyonetlerini Gündoğdu Sokağı'nda, pazar günleri hariç her sabah tam yedide, Kuaför Rafet'in önüne park ediyorlar. Yıllardan beri

birlikte çalışan baba oğulun elleri enginar ayıklamaktan kararmış. Her ikisi de Moda halkıyla uyum içindeler. Onlar Moda'yı seviyor, Modalılar onları; hep güler yüzlü, saygılı ve sessizler. Hem enginar alıyorum hem sohbet ediyorum. Soydukları enginarları kararmaması için tuzlu limonla ovuşturuyorlar. Elli-altmış tane alanlar var; derin dondurucuya koyuyorlarmış. Kimileri 'eczane' adını takmış bu ekmek teknesine. 'Derman dağıtıyorsunuz,' diye teşekkür ediyorlar Halil Bey'e," dedi. Ardından ansiklopedik bilgilerini anlattı:

"Enginarın en semizi ve en etlisine 'Bayrampaşa enginarı' ismi takılmış diyenler de var. Çünkü Bayrampaşa'da geniş tarlalarda en gözde sebze olarak yetiştirilmiş yüzyıllarca. Ancak 1960'lı yıllarda yoğun göç ve sanayileşmenin başlamasıyla Bayrampaşa'da bulunan tarlalar, peşi peşine yükselen beton binalara yerini bırakınca Bayrampaşa enginarının yalnız ismi kalmış. Yuvarlak basık şekilli başları çok iri olanları Bayrampaşa enginarı olarak adlandırılır. Sakız enginarının başları, Bayrampaşa çeşidinden daha küçük, oval şekilli, açık yeşil renklidir.

Halk arasında her derde deva olarak kabul edilen enginarın Latince adı 'Cynara scolymus', eski Yunanca'da ise 'anginara' diye adlandırıldı.

Önceleri Sicilya'da, sonraları da tüm Akdeniz sahilinde ilaç niyetine kullanılmış. Sağlığa faydalı; deniyor ki karaciğer için, hazım için bire bir. Çiğ de yenebiliyor, salata yapar ya da sosla. Avrupalılar taze yapraklarını mayonez sosuyla yiyorlar, biz ise çiçek tablasını... Sinir hastalıkları, romatizma, skorbit hastalıklarının tedavisinde kullanıldı. Enginarın diğer bir üstünlüğü de kötü kolesterolü düşürücü olması. Enginarcı Halil Bey, oğlu İdris

Arif İşbilen eski Galata Köprüsü'nde, Erzurum Çayevi'nde nargilesini içerken (sağdan ikinci).

Bayrampaşa'da engines

↓
Göçmenlikte İktisadi İhtiyaçlar

Urali Bey
ve.
Ömer İdris

Arif İyikiler

- Emekli
- Nasyonalist
- Komünistler
- Para kurumu için
- Yemek yapıyorlar
- Sağlık ve otellere
- de yakın Engineers

NOSTALJİ

+
Bostancı

↓
Şimdi adları
kaldı.

- Bayrampaşa Engines
- Gergeliç Meydanı
- Yıldırımın
ndeki bahçelerde

Uzun yollar

İstanbul
Apartmanları
Riviera'da, Stranboupa'da
Galyon.

Moda'da Roda
hisler factory,
Loren, deniz meydanı
radyo.

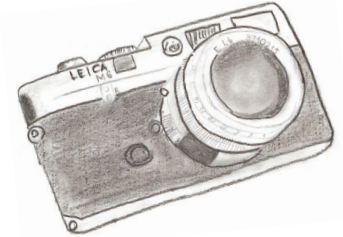
- Etiler ağaçları
- Maltepe'deki
- Neçdeten'deki
Dutluklar
- Yeniköy ve
Bostancı'da
Sağlık bostancı

ve komşuların biraz da benim katkımla büyüttükleri enginar muhabbetine dayanamayarak geçenlerde bir gün Bayrampaşa 'ya gittim, tarla filan kalmış mı diye. Ne gezer, her yer binayla dolmuş. Renksiz, ruhsuz binalar, toz hâkim. Bir de yarışan minibüsler..."

Acıkmıştım, Arif Bey'in usta yazar Tahsin Yücel'in Mutfak Çıkmazı 'ndaki kahramanı Divitoğlu'nun girdiği psikoza yakalanmasına dayanamazdım. Onu Moda'nın müstesna insanlarından İbrahim Tuna ile tanıştırmak istiyordum: "Hadi yemek saati geldi; kalkınız, gidip Fauna'da bir makarna yiyelim," diyerek sözünü kestim.⁷

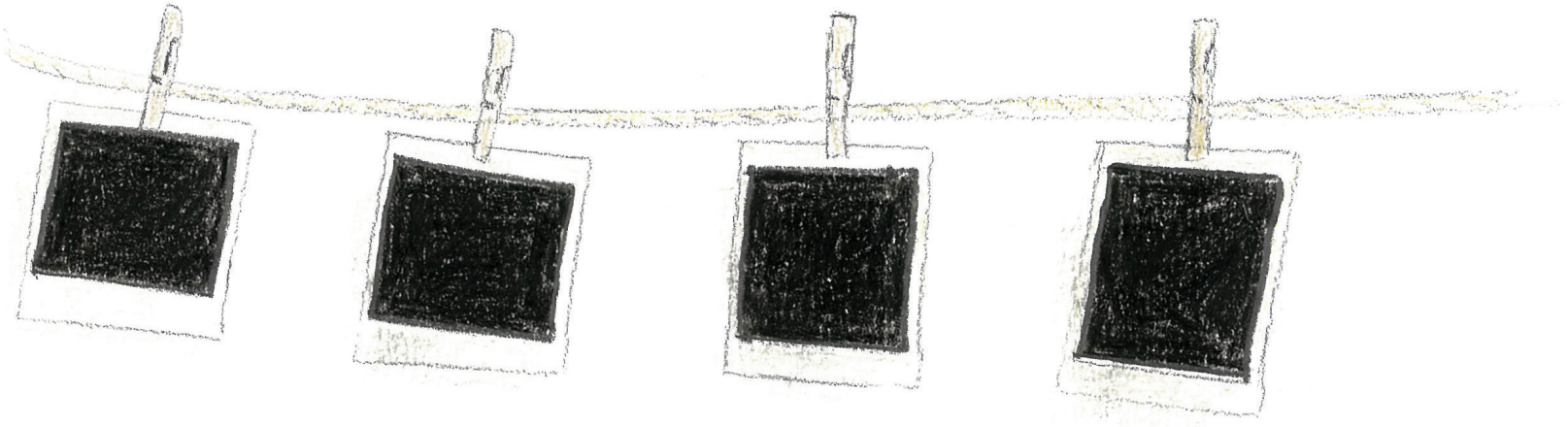
Aramis Kalay

Sokakta yürürken herkesin selamladığı Aramis Kalay'a göre "Bir fotoğraf bin kelimedenden daha fazla şey ifade eder". "Konsept" kelimesinden nefret eden ünlü fotoğrafçı, kendisini çevreleyen dünyayı fotoğraflarıyla anlatır. 2006'daki "Aleni Mahrem Dudaklar" adlı sergisiyle ününe ün katan Kalay'ın eserleri Fransız Ulusal Kütüphanesi'nin özel koleksiyonunda da yer alıyor.⁸

7- Hüseyin Latif, Aujourd'hui la Turquie, n° 39-40.

8- Bibliothèque nationale de France, https://data.bnf.fr/14958193/aramis_kalay/

Aramis Kalay'la Kadıköy'de, Acıbadem'de, Moda sokaklarında karşılaşabilirsiniz, ancak arada bir başınızı kaldırıp çatılara da bakmanızda yarar var. Ustayı, "İstanbul'un 24 Saati" adlı projesine çalışırken Kadıköy'de iskelenin önündeki Aden Oteli'nin çatısında ya da Eminönü'nde İstanbul Ticaret Odası'nın terasında da görebilirsiniz. 24 saat, 24 klişe... Değişen ne olabilir, günün 24 saati işte, diyebilirsiniz. Kadıköy ve Eminönü'ndeki hareketlenmeler artık niteliksel değişime uğramış. En çok, gecenin sabaha dönüştüğü tan vaktinde, saatlerin dörtle beşi gösterdiği zaman aralığını merak ederim. İskele etrafındaki gazete bayilerine gelen son baskılar artık eski önemini kaybetmiş. Her iki iskelenin önünden kalkan otobüslerin de önemi yok gibi.

Aramis Usta, istediği her yerden görüntü alma izni için bazen zorlandığını söylese de herkesin ona yaklaşımı bir başka. Objektifiyle insanların gelgitlerinin dışında taksi, otobüs ve vapurların sonsuzluğa bırakılabilecek hareketlerini bir performans gösterisi çerçevesinde 24 saat boyunca izleyebilmek için zamanın İTO başkanının desteğini almış.

Performansın en ilginç zaman aralığı uykunun dayanılmaz ağırlığının hissedildiği anlar olmalı. İşte bu yüzden usta, gecenin geç bir saatinde, İTO'nun çatısında üç ayak üzerindeki fotoğraf makinesinin başında uyuyakalarak saat başı klişesini kaçırmamak için çalar saatini ayarlıyor...

Musa Dağdeviren

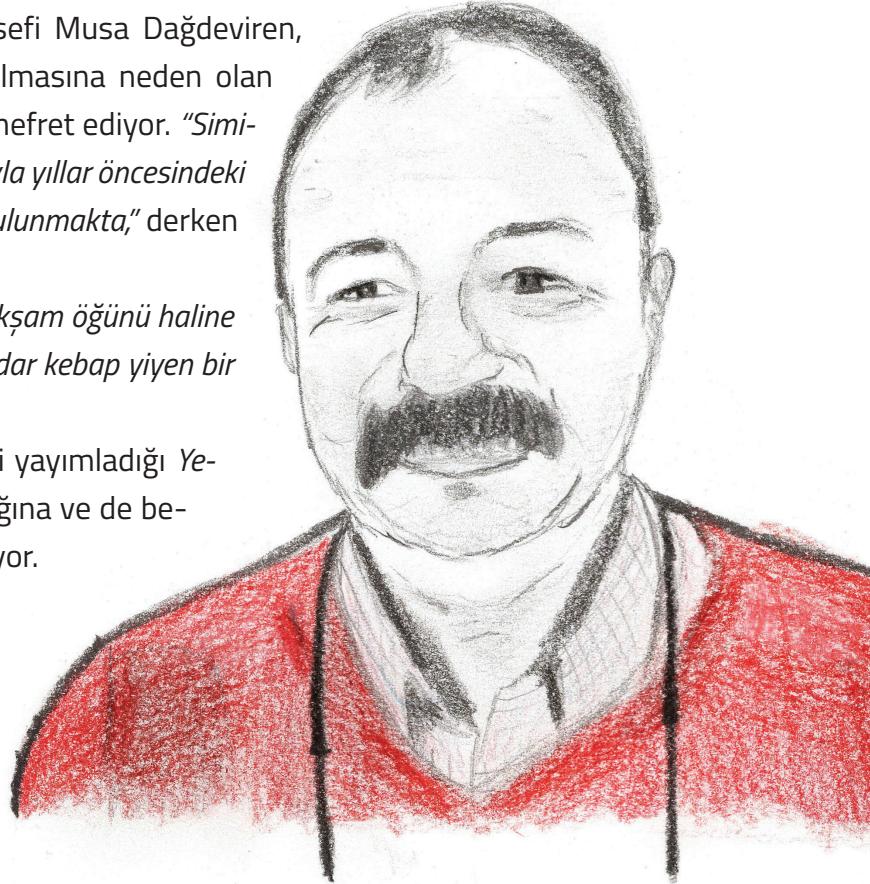
Anadolu'da yaptığı yolculuklar sonrası 1987'de ilk restoranını kültür, coğrafya ve mutfakın birleştiği bir merkez olarak İstanbul'u keşfedişinden tam yirmi yıl sonra Kadıköy Çarşısı'nda açtı. Osmanlı yemek kültüründen esinlenmiş. *"Kadın için salata, sebze ve zeytinyağlılar, erkek içinse et olmazsa olmazlar arasında,"* diyor.

Yemeğin tek kökenli özelliğini yitirdiğini, sürekli bir evrim yaşadığını, değişik ağız tatlarına uyum sağladığını ileri süren Çiya'nın şefi Musa Dağdeviren, belirli tatların kaybolmasına neden olan kentsel değişimden nefret ediyor. *"Simi-tin günümüzdeki tadıyla yıllar öncesindeki orijinal tadı arasında büyük bir farklılık bulunmakta,"* derken hiç de haksız sayılmaz!

"Kebap bir öğle öğünüken önce akşam öğünü haline geldi; o da yetmedi, neredeyse sabaha kadar kebabı yiyen bir toplum yaratıldı."

Musa Dağdeviren, 2005'ten beri yayımladığı *Yemek ve Kültür* adlı dergisiyle Türk mutfakına ve de benim öğlen yemeklerime katkıda bulunuyor.

Anadolu'da yaptığı yolculuklar sonra-
rı 1987'de ilk restoranın kültür, coğrafya
ve mutfağın birleştirici bir merkez olarak
İstanbul'da hayfe dizinden tam yirmi yıl
sonra Kadıköy Çarşısı'nda açtı. Osmanlı
yemek kültüründen eritilmiş. "Kadın için
sakat, sebze ve peynirli yemekler, erkek içinse
et olmayı olmaylar arasında," diyor.

Yemenin tek bir kökeni olmadığını, sü-
rekli bir evrim yaşadığını, tek kökenli özel-
liğini yitirdiğini, değişik aşçı tatlara
uyum sağladığını ileri süren Çiya'nın
Şefi Murad Deydenser belirli tatlara
kaybolmama neden olan belirli deppim-
den nefret ediyor. "Simitin görsel ve
tatıyla yıllar önceindeki orijinal tadı
arasında büyük bir farklılık bulun-
maz" derken hiç de keşif sayılmıyor!

"Kebap bir öğle öğenler önce alçık
ofans haline geldi; o da yetmedi,
neredeyse sabaha kadar kebab yiyen

4
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50

Gönül Paksoy

Anadolu'da yemek kültürü denilince aklıma gelen isimlerin en başında, tekstil ve yemek tasarımlarının usta ismi Gönül Paksoy olur. Gönül Hanım, Çukurova Üniversitesi'nde yayınlayıp her yıl düzenli olarak verdiği davetlerin 25. yılını 2018'de kutladı. Son yıllarda üç yüzü aşkın davetli için yılın iki pazarını ayırıyor. Yemeklerini kendi elleriyle hazırladığı bu davetlere katılım İstanbul sosyetesini tarafından bir ayrıcalık olarak görülüyor. Ben ilk olarak 2013 yılında katılmıştım.

Gönül Hanım'ın başarısını, Anadolu toprağındaki bitkilerin, otların -kumaşta ve iplikte olduğu gibi- insanla tarihsel ilişkisini araştırmada görmek gerekir. Üstelik sadece araştırmakla kalmayıp, kaybolmuş ya da kaybolmakta olan geleneksel kullanımın güncel, modern uygulamasını mutlaka deniyor ve başarıyor.

2014'te *Aujourd'hui la Turquie*'de atılan bir başlık, sanatçıyı bundan daha güzel anlatamazdı:

“La plus renommée des stylistes turques qui allie à la perfection l'esthétique et la beauté visuelle au goût raffiné et exquis.”⁹

9- Mükemmeliyet ve estetiği rafine tat ve görsel güzellikle birleştiren, Türk stilistlerimizin en ünlüsü, *Aujourd'hui la Turquie*, n° 108, Mart 2014.

Gönül Paksoy, davetlerine katılanların kendi el yazılarıyla yazdıkları notları da biriktiriyor. Bu notları yazanlar arasında Arjantinli yazar Isabel Allende gibi ünlülere sık sık rastlanır.

Şu satırlarsa isimsiz birine ait:

*“Bu dünyadan sizin leziz eserlerinizi
tatmanın ayrıcalıklı mutluluğuna ermeden
göç eden biri, bu hayatı ‘eksik’ yaşamış
olacaktır.”*

Gönül Paksoy’un davetlerinin en önemli yanı bir ekip çalışması özelliği taşımasıdır. Gönül Hanım’ın orkestra şefliğinde bu kutsal şölen hazırlıklarına aylar öncesinden başlanır. Katılanlar için olduğu kadar hazırlayanlara da ilham kaynağıdır bu sanatsal sergi.

“Sadece erkek kardeşler Şahin ve Doğan Paksoy değil, kız kardeşler Gül ve Cazibe, yeğenler Cem, Naz, Alp ve Şahin ile artık aileden sayılan Adana ve İstanbul’daki atölye çalışanları da bu görkemli sunumda yerini alır.”¹⁰

10- Lalehan Uysal, Gönül Paksoy Davetleri - Receptions, yayıncı: Lalehan Uysal, 2018, s. 75.

2018'de 25. yılında Const Pahlavun
duvetini bir kitap haline getirdi. Laleha
Uygun'un yeni yollar yaptığı gösteriler
sonunda hepteleği bu eser hem 2018-
19'de hem de uluslararası ^{ortada} düzeyde ilgi
gördü. Kitap Gourmand Yemek kitabı
özellikler kapsamında "Türkiye" altında
"En iyi Türkiye kitabı" ^{en iyi yemek gösterisi} ~~niteliğinden~~ 3-2
Türkiye 2019 tarihleri arasında 2019'de
yapılacak uluslararası yarışmada 2018-
19'de tamamlanan etme helikopter yarışması
oldu.

Uygun'un peşinde
Soy Laleha ~~Kitabı~~ ^{Kitabı} bir ilki
şey söylemeden geçemeyiz. Yıllarca tarar-
lık, dergilerle on yazar, enjeksiyon ve
Büyük Derneği'nin alibüf ayetleri de
olan bu f-2'lerin, peşinde tohum
fotoğrafları saygılı fotoğraflarda serpi-
liyim.

2018’de 25. yılında Gönül Paksoy’un davetleri bir kitap haline getirildi. Lalehan Uysal’ın uzun yıllar yaptığı gözlemler sonunda hazırladığı bu eser hem Türkiye’de hem de uluslararası alanda büyük bir ilgi gördü. Kitap, Gourmand Dünya Yemek Kitabı Ödülleri yarışmasında tasarım dalında “En İyi Tasarım Ödülü”ne layık görülünce, 3-7 Temmuz 2019 tarihleri arasında Çin’de yapılan uluslararası yarışmada Türkiye’yi temsil ederek tasarım dalında dünya üçüncülüğünü kazandı.

Söz Lalehan Uysal’a geldiğinde bir-iki şey söylemeden geçemeyeceğim. Yıllarca tasarladığı dergilerle ün yapan, aynı zamanda Buğday Derneği’nin aktif üyelerinden olan bu güzel insan, çektiği tohum fotoğraflarını çeşitli festivallerde sergiliyor.

“Ne yediklerinin tohumunu biliyorlar ne de gölgelerinde oturdukları ağacın rüzgârla bir coğrafyadan diğerine uçan tohumlarının farkındalar... Doğanın bir parçası olduklarını da unutmuş durumdadılar.”¹¹

Lalehan Uysal, çalışmalarını son olarak Oxford Üniversitesi’nde “Hayatın Mücevheri” adı altında sergiledi.

11- <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/ayse-arman/hayatin-mucevheri-tohum-40990273> (10 Mart 2019).

Bedri Baykam

Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği UPSD'nin 2006'dan bu yana başkanlığını yürütüyor. Türkiye'nin Andy Warhol'u olarak da ünlenen Bedri Baykam, aynı zamanda 2015'ten beri UNESCO'nun resmi partneri Dünya Sanat Birlikleri Başkanlığı görevini de yürütmekte.

“Sanat cesaret etmek, yaratmaktır. Yaşamak, güzel kadınları ve zeki insanları etkilemektir. Mavi bir güneş bulmak, her günü cumartesi gibi yaşamak, şeytanı kandırmaktır.”¹²

“Harika Çocuk” olarak da bilinen sanatçı Bedri Baykam, yirmiden fazla kitap yazmış ve dört boyutlu resim çalışmalarında ustalaşmıştır.

12- Bedri Baykam, “Bedri Baykam'ın Dünyasından” sergisi açılış konuşması, St. Pulchérie Lisesi, İstanbul, 3 Mart 2010.

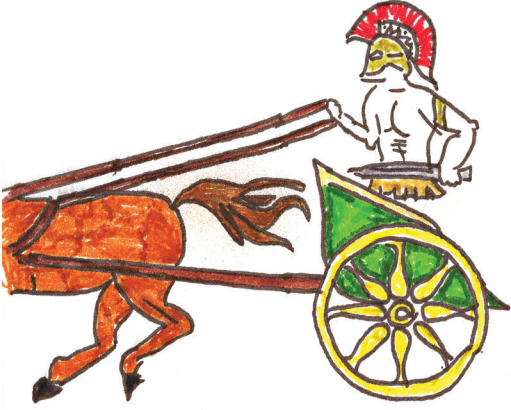

“İçeri girdiğimde giriş katı kafeteryada Baykam, iki elinde telefon, biriyle ateşli bir şekilde Fransızca diğeriyle İngilizce konuşarak notlar alıyordu. Nihayetinde beni fark etti ve en çılgın tartışma anlarında bile kaybetmediği o nezaketiyle beni çalışmakta olduğu masasına davet etti.”¹³

Bedri Baykam sanatçı, politikacı, yazar, eleştirmen kimliğinin yanı sıra sporcudur:

“Tenis kortlarına girmeden önce, Fransız Tenis Federasyonu Müzesi’nde, Bedri Baykam’la ‘Hayali Roland-Garros Müzesi’ adlı sergisinin açılışında buluştum. Kolajları ve psychedelic sınırlardaki neo-ekspresyonist eserleriyle tanınan sanatçı, aynı zamanda bir tenis âşığı. Öyle ki Baykam pek çok şampiyonluğu olan, eski bir yarı profesyonel tenisçi. Roland-Garros’un 120. yılı şerefine, kolaj-tablolardan oluşan sergisini halka sunan sanatçı, bilinçaltını da açığa çıkarıyor. Tekil bir destek üzerinde mercek tekniğini uygulayan sanatçı, holografik bir etki yaratan eserleriyle, yeni bir dinamiğin kapılarını aralıyor. Sürekli bir salınımla Baykam, bir sporu saptamanın zorlu görevinin altından başarıyla kalkıyor. Seyirci ve sporcular tarafından belki de hiç fark edilmeyen açıları kapsayan bu salınım, sanatçı tarafından şöyle açıklanıyor: ‘Teniste, rakipler birbirlerini mahvetmek ister. Saniye saniye, her puanda rekabet ederler. Bu, iki puanın tüm oyunu değiştirebileceği nankör bir spordur.’

13- Ceyda Akın’ın mektubu, Yazarın Defteri (Hüseyin Latif), Bizim Avrupa Yayınları, İstanbul, 2016, s. 39.

Baykam 'ın çizdiği Roland-Garros, gladyatörlerin dövüştüğü arenanın atmosferini yansıtır, seyirciler de bu çekişmeyi izlemek için yerlerini almıştır.

Tablolarına bakarken kendimizi Baykam 'ın iç dünyasında buluruz; ilham meleği olan Sharapova 'yı keşfeder, bazıları için kaygılandırıcı olan, bazıları için heyecanlandırıcı çığlıklarını görür, rakipleri ve seyirciler için kimi zaman irite edici, kimi zaman coşturucu iniltilerini unutarak bu güzel yaratığa hayran oluruz. Türkiye 'nin Andy Warhol 'u, tabloları üzerinden, yalnızca bir tenis oyuncusunun yaşayabileceği, maçın en can alıcı anlarını, derin ve benzersiz bir anlatımla gösterir. Roland-Garros 'un tüm ruhu bu tabloda ölümsüzleşir; top toplayıcılardan çizgi hakemine kadar her şey... Sporcuların değil sporseverlerin içeceği olan Perrier şişesi bile vardır. Bir çizgi roman formu içinde, Rafael Nadal ve Roger Federer 'in üstünde eski oyunculara da çizgi roman balonlarının içinde saygıyla yer vermiştir. Tenis tarihini yazan bu efsaneler, günümüz oyuncularının hafızalarında büyük yer etmişlerdir. Bu sergi boyunca seyirci, bir sporcu gibi teste tâbi tutulur. 4D kolajların dinamiği, seyircinin kendini tenisçi olarak görmesini sağlayan hareketi yansıtabilmeli. Aynı tenis kortunda olduğu gibi, eylemi izleyebilmek için de sürekli yer değiştirmek gerekir.

Bedri Baykam yaptığı vuruşla Roland-Garros 'un anısının yaşadığı yerde iz bırakmayı üstün performansı ile başarmıştır.”¹⁴

14- Daniel Latif, 115000, Les Editions CVMag, Paris, 2012, s. 59-62.

Quo vadis İstanbul?¹⁵

15 Mayıs 2014'te Moda'daki Alp Kitabevi kapandı. Yine aynı yılın ekim ayının ilk haftasında Beşiktaş'taki Pando lakaplı kaymakçı Şestakof, kendisine verilen süre sonunda dükkânını kapattı. Çok öncesinde Vakko, kendi isteğiyle ayrılmıştı İstiklal Caddesi'nden...

2014 yılı başında Robinson Crusoe 389, ekonomik olarak zor duruma düşürüldü; İstiklal Caddesi'nin 20 yıllık kitapçısı, nihayetinde 15 Haziran'da SALT'ın 4. katına sığındı.

120 yıllık Rebul Eczanesi, İnci Pastanesi, 100 yıllık Saray Sineması ve Atillâ Dorsay'ın ilk filmi seyrettiği Emek Sineması hep aynı sonun yolcuları oldular.

Hacı Abdullah'ı zorladılar, ama yerinden atamadılar!

Mavi Ölüm'de anlatmıştım. Sakinlerini çıkarmak için Galata Köprüsü'nü yaktılar. İbrahim ve Recep ustaların çalıştırdığı 70 yıllık Erzurum Çayevi'ni bir oraya, bir buraya sürüklediler.

Baylan'ı Karaköy'den sildiler, Kadıköy'de Kahve Dünyası'na teslim ettiler; şimdilik emin ellerde gibi. Gidip oturdum orada, *Sence Aşk Nedir?*'i yazdım, okuyanlar bilir.

15- Atillâ Dorsay, Quo vadis İstanbul? Bir Kentin 20 Yıllık Tarihi ve Bugünü, *Remzi Kitabevi, İstanbul, 2013.*

Babiâli'den basını bir şekilde kovup yerine halıcı ve mücevheratçıları getirdiler, turist gelecek diye... Doğduğum mahalleye, Cağaloğlu'na yabancı oldum. Eminönü'nün, Sirkeci'nin tadı kalmadı.

Halkla gazetecilerin irtibatını kestiler, köşe yazarları gazeteye uğramadan ya da evlerinden, arabalarından inmeden gazeteye gidip gelerek yazar oldular.

Kadıköy Çarşısı'na hâlâ tarihi diyenler var: Benim gördüğüm zevksizlik örneği "rakı-balık" lokantalarından başka bir şey yok. Nerede çarşının tarihi niteliğini gösteren dükkânlar?

Yalı Çiftliği, Çiya, Gözde ve Ecevitler'den gayrisi hep zevksizlik örneği... Elde var şimdilik Hacı Bekir, Dondurmacı Ali Usta ve Moda Çay Bahçesi. Karşı taraftaysa Karaköy Güllüoğlu, Karaköy Lokantası, Gelik, Divan Oteli ve Develi... Beyti'yi de unutmamak gerek!

Hacı Bekir'de *Bitmemiş Hikâyeleri* yazmışım.

Moda Çay Bahçesi'nde *İstanbul Düşerken*'i...

O sıralarda "Ajda" bardaklar vardı, henüz kavanoz bardaklar çıkmamıştı! Birileri para kazanırken kültürümüz yok ediliyor.

Dondurmacı Ali'de *Küreselleşen Dünya ve Değişen Türkiye*'yi yazdım.

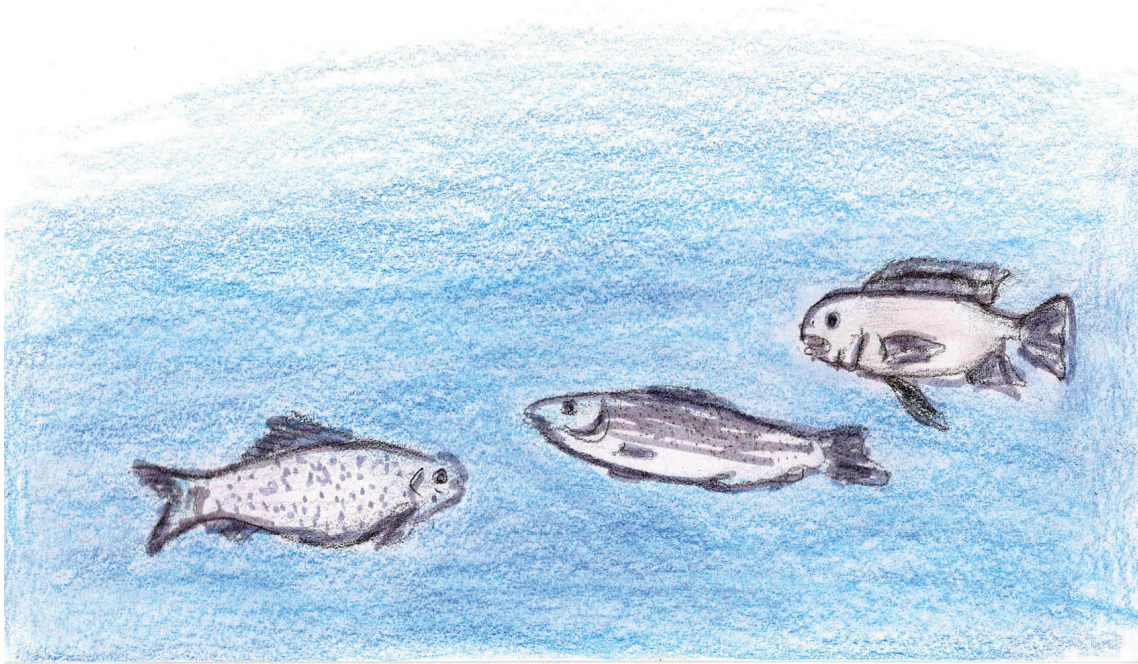
Kısacası; mal sahipleri ve belediye başkanları... Dikkat ederseniz, İstanbul'u İstanbul yapan anlamlı yerleri, tatları sizler yok ettiniz.

Balıkların lezzeti, Çengelköy hıyarının tadı kaçtı.

Kaçmasın vapur sefamız; bir türlü sevemedik gürültücü, çevreyi kirleten motorları.

Ve de sonunda bir çift sözüm var, Kanaat'e, Yanyalı Fehmi'ye... Ama şimdilik söylemekten vazgeçtim; daha dursun!

Hacı Bekir - Efsane Şekercilik

Kadıköy'deki pek çok randevum için en ideal buluşma yeridir. 1777'de İstanbul'da kurulan Ali Muhiddin Hacı Bekir Şekerlemeleri, Türkiye'nin yaşayan en eski markası. Lokumdan başka akide şekerleri, drajeleri ve badem ezmesiyle ün saldı.

Doğan Şahin Bey ve kızları Hande Şahin Celalyan ile Nazlı Şahin İmre yönetmekte bu köklü aile müessesesini.

Büyük dedeleri Şekerci Bekir Efendi, 1777'de Kastamonu'ya bağlı Araç'tan İstanbul'a göç etmiş. Bahçekapı'da açtığı ilk mağazasında lokum ve akide şekeri üretip satmaya başlamış. Sahibinin sonradan yaptığı kutsal ziyaretle Hacı Bekir adını alan bu ilk mağaza, Türkiye'de çok nadir görülen bir şekilde, iki yüzyıldan beri aynı yerde müşterilerine aralıksız olarak hizmet veriyor. Hikâye bir hayli enteresan.

Türkiye'de şekerleme ürünlerinin yapımına XVI. yüzyılda bal, üzüm pekmezi ve un kullanılarak başlanmış. Ancak XVIII. yüzyılda Türkiye'ye rafine şekerin gelmesiyle birlikte gül, tarçın, limon katkısıyla akide şekeri üretimine geçilmiş. 1811'de unun yerini nişasta alınca lokum icat edilmiş. Nihayet XIX. yüzyılda Türkiye'yi ziyaret eden bir İngiliz'in satın aldığı lokumları "Turkish Delight" diye adlandırmasıyla Türk lokumu Avrupa'da ünlenmiş.

Baylan

Yakın geçmişin özlemini yaşamak isteyenlerin en azından bir kere 1923 yılında kurulan Baylan Pastanesi'ni ziyaret etmesi gerek. Eski İstanbul geleneklerini koruyan pastane, Kadıköy'ün ünlü Muvakkithane Caddesi'ndeki Türkiye'nin en eski şekerlemecisi Hacı Bekir'in karşısında yer alır. Cumhuriyet'le yaşıt, Batı kökenli tatlı, şekerleme, pasta ve çikolatalarıyla ünlü. Kakao ve kremanın en iyisi kullanılır. Kadıköy Baylan, pek çok âşığın ilk aşklarıyla buluşma yeri. *Sence Aşk Nedir?* adlı romanımdan bir örnek vereyim:

“Güneş, Kaya'ya tercüme yapıyor, gazetelerden onun için makaleleri kesip özetler hazırlıyordu. Bir süre sonra kendisini Kaya'ya daha da yakın hissedip kılık kıyafetine, saçına başına daha da özen gösterince, sonunda Kaya da ona karşı istek duymaya başladı. Bir gün yine Baylan'da birlikte sohbet ederlerken Kaya, Güneş'in elini tutup dudaklarına götürdü. Güneş hiçbir şey demeyip sadece gülümseyince, Kaya birkaç dakika sonra daha da ileri gitti. Eliyle saçlarını geriye itmeye çalışıyordu. Güneş yine gülümseyince, Kaya çok hafif dokunduğu saçlarının arasında ellerini dolaştırıp yüzünü ona yaklaştırdı ve dudaklarından öptü.”¹⁶

16- Hüseyin Latif, *Sence Aşk Nedir?*, Bizim Avrupa Yayınları, 2006, s. 81.

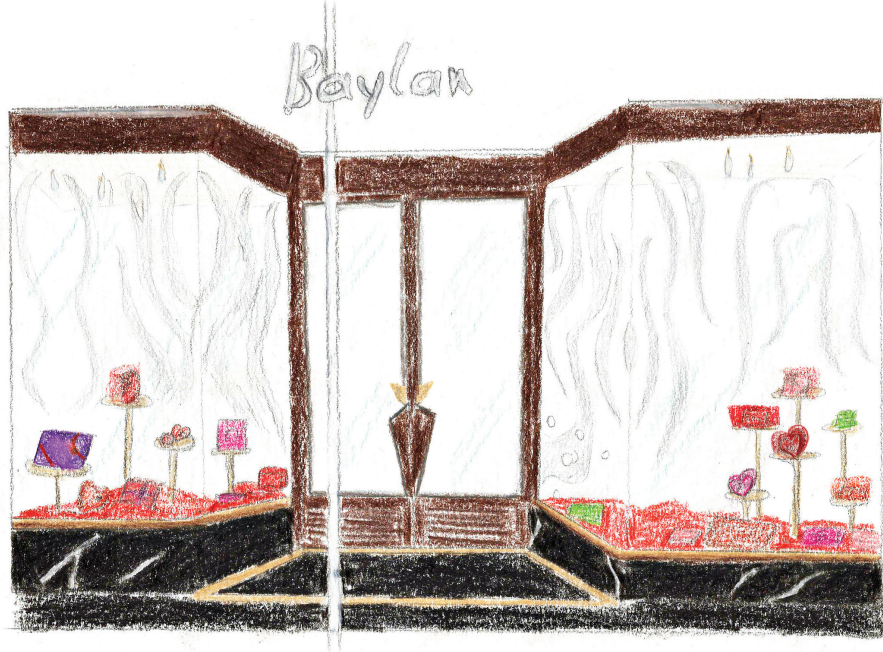
Tabii ki hep aşk olmuyor Baylan'da, bazen de hüzün... Yine aynı romanımdan:

“Her şey Baylan Pastanesi'nde bitecekti. Yağmur, telefonda 'Baylan'da buluşalım' demişti; oysa son zamanlarda genellikle 'Sana geliyorum' derdi. Neden Baylan'da buluşacaklardı? Belki de birlikte bir yerlere gideceklerdi.

İki-üç haftadır en çok konuştukları, Yağmur'un kafasına koyduğu 'ayrılmamız' düşüncesiydi.

Ayrılma kararı, kitaplıktaki beyaz ciltli kitabı bulmasıyla girmişti aklına. Güneş'in düzenli kütüphanesinde en son okuduğu kitabın yeri değişmezdi.

Yağmur, Fransa'da bulunduğu Beaune gezisi sırasında Kaya'nın okuduğu, şarap mahzenlerindeki rutubet ve küf kokusu gibi zihnine kaydettiği bu kitabı hemen tanımıştı. Gözleri karardı, ter içindeydi. Kitaplığın içinden eski kitap kokusu yayılıyordu...”¹⁷

Baylan'ın kurucusu olan Filip Lenas, Rum'du. Henüz 16 yaşındayken Arnavutluk ile Yunanistan arasındaki Epir bölgesinden Türkiye'ye göç etmiş. Fransızlar tarafından işletilen Muratiye adlı Türkiye'nin en büyük çikolatasında çalıştıktan sonra, adını Loryan koyduğu ilk pastanesini 1923'te, Deva Çıkmazı'nda açmış. Loryan, ünlü Markiz, Lebon ve Moskova ile birlikte anılıyormuş. İki yüz çeşit pasta ve şekerlemelerinin kalitesiyle, o büyüklerle yarışır olmuş. 1934'te yabancı isimlerin Türkçeleştirilmesi yasasıyla Loryan, Baylan adını almış. Çağatay Türkçesinde "mükemmel" anlamına gelen Baylan'ın ikincisi 1925'te Karaköy'de açılmış.

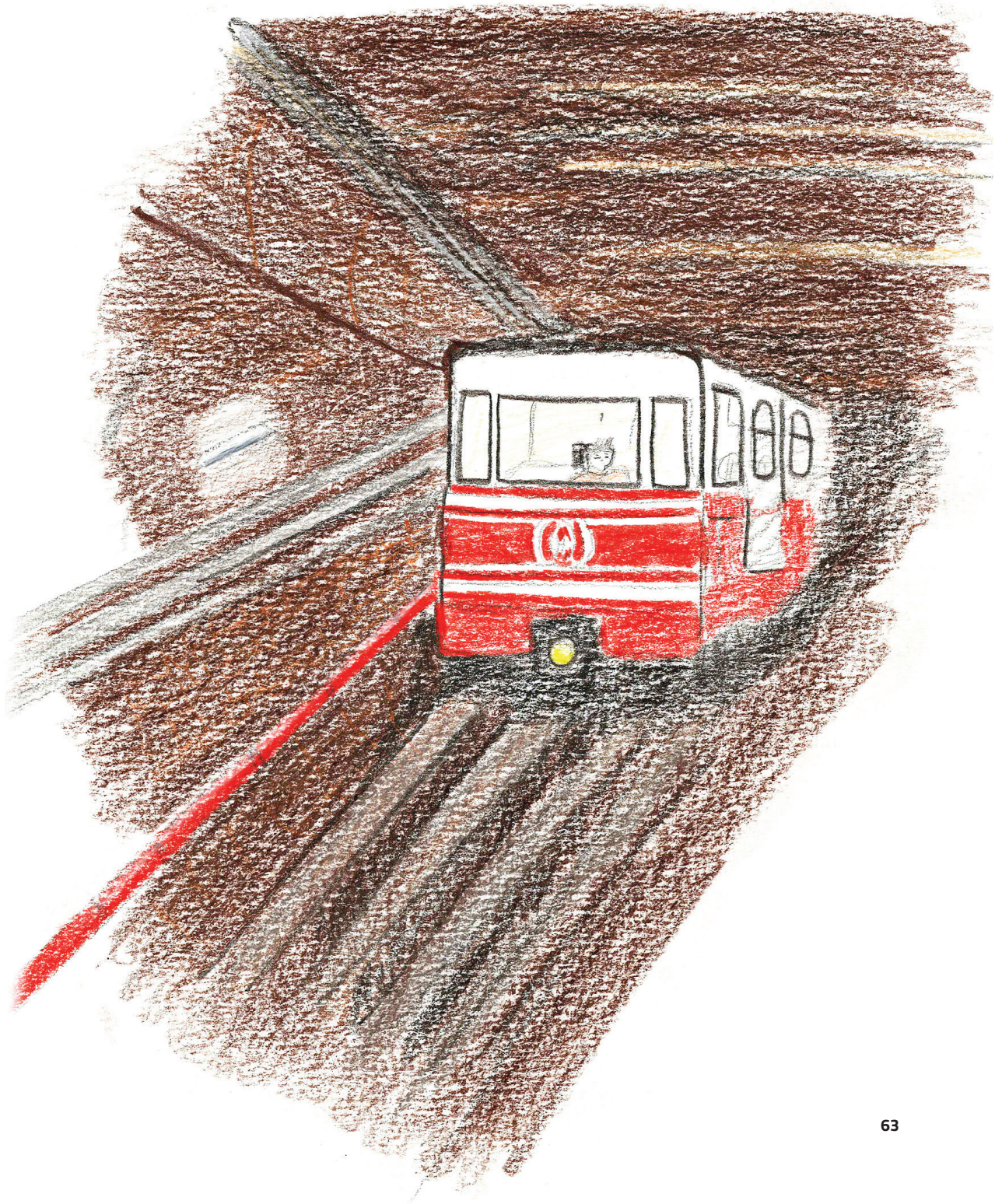

Filip Lenas'ın büyük oğlu Harry lise yıllarında Beyoğlu şubesinde mesleği öğrenir. Viyana'da pastacılık okulunu bitirir. 1954'te Türkiye'ye döndükten sonra Karaköy-Tünel çıkışında zamanın ilk gündüz barını açar: Tagesbar.

Karaköy Baylan, Tünel'den inip vapura doğru yönelenlerin çikolata ve pasta almak için uğradıkları, bu arada ünlü spesiyaliteleri "Coupe Grillée"yi ayakta yedikleri yerdi. İstanbullularca ilk likörlü çikolata da orada tadılmıştı. Ancak Karaköy şubesi 1992'de kapandı.

Beyoğlu Baylan ise 1960'larda ünlü edebiyatçıların uğrak yeridir. Şairler yazdıkları şiirleri ilk defa burada okur, yazarlar burada yazar, yayımlanan kitaplarını burada tartışarlardı. Beyoğlu Baylan, 1967'de kapanıncaya kadar bir ekol olmuştu.

1961 yılında açılan Kadıköy Baylan'ın arka bahçesinin ünüyse günümüzde de sürüyor.

Karaköy ve Tünel

Dün gece Beyoğlu'nda yürüdüm, eski İstiklal yoktu. Tünel'le indiğim Karaköy'de vapurlar yoktu; yerine bir garip nehir tekneleri gelmiş. İskele yok. Her yer içkili lokanta ve sokaklar ellerinde içki şişeleriyle dolaşanlarla dolu; etraf pis, kötü müzikten geçilmiyor...

Karaköy benim için çok önemli bir yer. Eski Galata Köprüsü, Karaköy Şehir Hatları Vapur İskelesi ve içindeki kitap-gazete bayileri hep çocukluğumu anımsatır bana. Artık bunlar yok. Burası Osmanlı İmparatorluğu döneminde ekonominin merkeziydi. Tüm bankaların merkez binaları buradaydı. Nitekim Merkez Bankası'nın İstanbul'daki binası hâlâ buradadır.

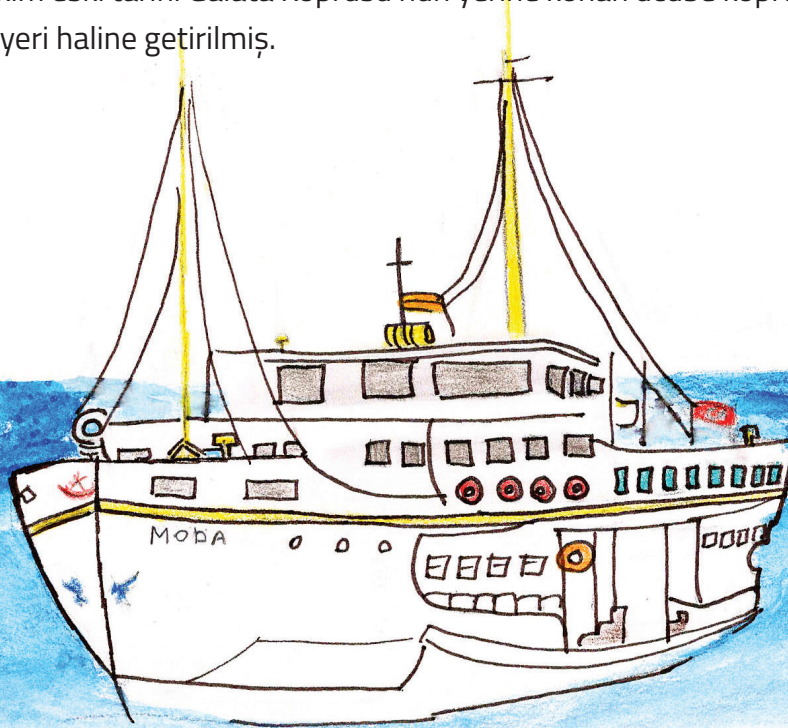
Karaköy'ün en önemli simgelerinden biri de yapımına 30 Haziran 1871'de başlanan Tünel. Fransız mühendis Eugène Henri Gavand, Sultan Abdülaziz'den 10 Haziran 1869'da aldığı izinle yapımına başladığı Tünel'i 5 Aralık 1874'te bitirdi. Tünel, "yap-işlet-devret" modeliyle 42 yıl işletildi. O zamanlar bu tesisin enerjisi 150 beygir gücünde iki buhar makinesiyle sağlanıyordu. İlk sefere başladığında, iki tarafı açık olan vagonlar elektrik olmadığı için gaz lambalarıyla aydınlatılıyordu.

1 Mart 1939'da ulusallaştırılan Tünel, devlet tarafından 175 bin Türk Lirası'na satın alınarak 16 Haziran 1939'da kurulan İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri (İETT)¹⁸ Umum Müdürlüğü'ne devredildi.

18- Lise yıllarımızda buna "İneklilik Etme, Taksi Tut," derdik.

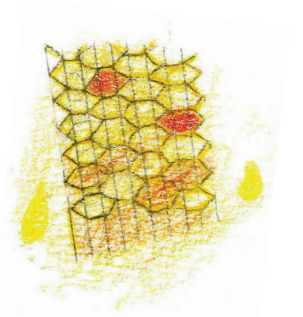
Galata Köprüsü

Kolay para ve rant için pek çok değer yok edildiği koca İstanbul'da 100 yıl öncesinden kalma kaç köşk, kaç yalı, kaç bina sayabilirsiniz? 27 Nisan 1912'de Padişah Mehmet V. Reşat'ın tahta çıkışının yıldönümünde açılış töreni yapılan tarihi Galata Köprüsü vardı; dubalar üzerinde dururdu. 16 Mayıs 1992 sabahı sözüm ona yanan köprünün yerine çakması yapıldı. Kimileri köprünün yakıldığını iddia eder. Bu memlekette ne köşkler, ne yalılar yandı; kitabını yazsanız on binlerce sayfayı çok rahat doldurursunuz. Yanan her binanın yeri "zorunlu yıkama"ların da yapıldığı otopark oldu. Nitekim eski tarihi Galata Köprüsü'nün yerine konan ucube köprünün de üzeri iki şerit park yeri haline getirilmiş.

Hüseyin Avni Karslıoğlu

Aujourd'hui la Turquie'nin Eylül 2014'teki başlığı "Ballı Büyükelçi!"ydi. Kendine özgü davranışlarıyla diplomasi yapan, Türkiye'nin Almanya'daki Büyükelçisi Hüseyin Avni Karslıoğlu kendisinden söz ettirmeyi başaran bir diplomat. Antika otomobiliyle Berlin caddelerinde boy gösteren, küpeli, uzun saçlı, deneyimli diplomat, konutla sefaret arasında bisiklet kullanırdı. Son olarak Berlin'in en büyük parkı Tiergarten'ın karşısındaki büyükelçiliğin terasına arı kovanları yerleştirdi. Bu kovanlardan yapılan bal hasadı nitelik ve nicelik olarak bir efsane oldu!..

Fadi Nahas

Muz ithalatçısı, çalışkan işadami, aynı zamanda Ekvador'un İstanbul Fahri Konsolosu. Akdenizli olmakla gurur duyuyor. Konuşmayı sevdiği başlıca konular; çevre, Dole markası, Fransız dili ve kültürü.

Fadi Nahas, Lübnan'da doğdu. Levanten olduğunu söylüyor. Akdeniz'i Arapça, Yunanca ve Türkçedeki ortak kelimelerden biri olan "keyif" ortamı olarak tanımlıyor. Nahas'a göre bu felsefeyi benimseyenler için rakı, uzo, arak ya da pastisin yanında bir parça peynir ya da kavun gerekir. Buna Türkçede keyif, Arapçada *tfaddal* denir.

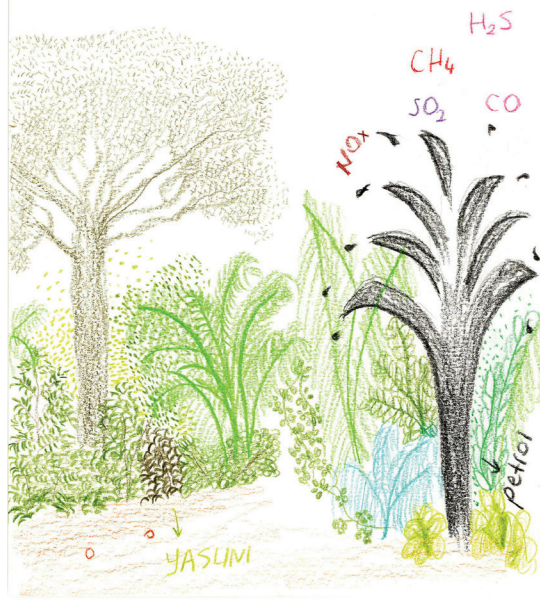
“Bu kültürü ‘buyurunuz’ kültürüyle de ilişkilendirebiliriz. Kuzeyde adres sorsanız kimse yardımcı olmayabilir. Güneydeyse ‘50 metre ileride sağa dön, 20 metre gittikten sonra sağ kolda göreceksiniz,’ derler. Sonrasında sizi evlerine ‘buyur’ ederler. Bu Lübnan’da da böyle, Türkiye’de de...”¹⁹

Fadi Nahas Türkiye’ye 1980’lerde, kapalı ekonominin son döneminde gelmiş. Kültürel devrimi Atatürk’ün yaptığını söylüyor. Türkiye’ye geldiğinde muz ithalatı yapmayı planlıyormuş, ilk çalışmalarını Rumelihisarı’nda bir apartman katında yapmış. Mersin Limanı’na yurtdışından gelen yaş meyvenin gümrük işlemleri için 120 gün bekleme süresi gerektiği söylenince, allem etmiş kalem etmiş, ithalatı birkaç gün içinde sağlamış. Dikkat buyurunuz lütfen; tüm bunlar Carrefour, McDonald’s, Louis Vuitton gibi markaların Türkiye’ye gelişinden çok önce oluyor.

Biraz da Ekvador’dan söz edelim... 1979’da kurulan, 1989’da Birleşmiş Milletler’in tam desteğini alan Yasuni Çevre Projesi’nden... Ekvador’un kuzeydoğusunda yer alan Yasuni Ulusal Parkı, 10 bin 227 metrekare büyüklüğünde Amazon ormanlarının bulunduğu bir bölge ve biyoçeşitlilik açısından Meksika, Kanada ve ABD’nin toplamına eşit. Fadi Nahas’ın Amanti muzları da bu devlet projesini desteklemekte.

19- Aujourd’hui la Turquie, n° 81, Ocak 2012, s. 1, 3.

Yasuni'nin yeraltındaki petrol yatakları, ülke petrol rezervlerinin yüzde 20'sini kapsıyor. Zamanın Cumhurbaşkanı Rafael Correa, 2007'de bu rezervlerin işletilmemesi karşılığında BM'nin maddi desteğini istedi. Yeryüzündeki en önemli oksijen kaynaklarından sayılan bu bölgede faaliyetin durdurulması BM tarafından ilgiyle karşılanmayınca, 2013'te petrol üretimi yeniden başladı.

Fadi Nahas'ın bir özelliği de, Jacques Chirac Vakfı'nın yürütme kurulunda Fransız olmayan tek üye sıfatıyla yer alması. 1995-2007 yılları arasında cumhurbaşkanlığı görevini yürüten Jacques Chirac'ın Körfez Savaşı esnasındaki tutumu ve Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne entegrasyonu için yaptığı katkılardan dolayı bu vakıfta üye olduğunu söyleyen Nahas, vakfın asli görevlerinden birinin de muhtemel bir savaşın çıkmasının engellenmesi amacıyla önceden uyarıda bulunan tanınmamış kişilere ödül vermesi olduğunu söylüyor.

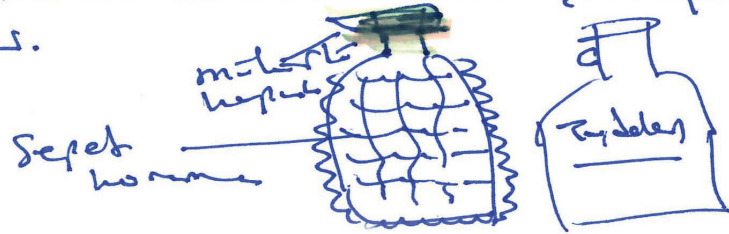
Cam Şişede, Depozitolu!

Çocukluğumda, at arabasıyla kapımıza kadar getirilen cam su damacaneleri, taşınma sırasında kırılmamaları için hasır bir korumayla sarılı olurdu. At arabalarında hasır sepetler içerisinde kurşun mühürlü sarı kapaklarıyla, on beş ya da yirmi litrelik, camdan balon şişeler... At arabasının sürücüsü, damacanağı kaptığı gibi omzuna atar ve binaların altıncı, yedinci katlarına kadar bir solukta çıkardı.

Cam Şişede, Depozitolar!

Görsel olarak, at arabasıyla kuryeyle
gehirilen cam su demecaneleri, taşıma süresi
sında kırılmaları için her bir kuryeyle
sepeteyle sarılı olurd. At arabaları
da her sepetler içerisinde kuryeyle
hürlü su kuryeyle, 15 ya da 20 litre
lik camdan balon şişeler... At arabası
sürücüleri, demecaneleri kuryeyle gi-
bi omuzları atar ve binelerden alırken,
yeterli hatlarıca her bir solukta
giderdi.

Zamanla su ve süt taşıyan at arabaları
nın sayıları azaldı, beygirler belmiy-
likten cılızlaştı; heramı kırılan, so-
luklarıyı izgal eden otomobillerin sı-
nırları, caddelerde sızat yapma-
yan bu at arabalarından şüphelen-
dikleri.

Zamanla su ve süt taşıyan at arabalarının sayıları azaldı, beygirler bakımsızlıktan cılızlaştı; havamızı kirleten, sokaklarımızı işgal eden otomobillerin sürücüleri, caddelerde sürat yapamayan bu at arabalarından Őikâyetçi oldular.

Yine çocukluğumda ilaçların pek çoğu cam Őiředen ambalajlarda satılırdı. İçindeki tabletler, komprimeler kırılmasın diye üzerlerine bir parça pamuk konurdu.

Yoğurt, süt ve pek çok ieeğin camdan kap ya da Őiřelerde satıldığı bir dönemdi. Her birinin depozitosu vardı; kullandıktan sonra boşlarını bakkala iade ederdik. Danimarka gibi ülkelerde hâlâ sürüp giden bu uygulama Şimdilerde Türkiye’de de yeniden başlatılmaya çalışılıyor.

O zamanlar ne kanser bu kadar yaygındı ne de atık problemi; geri dönüşümü düşünen yoktu bile... Günümüzden pek de uzak olmayan otuz-kırk yıl öncesinin manzarası...

Bfelerde, kahvehanelerde ayran, su ve diğer tüm meşrubat hep cam, depozitolu Őiřelerde satılırdı. Kamyonlardan doluları boşaltıldığında yerlerine kasa kasa boşları yüklenirdi. Pet Şişe (polythylne trphthalate), karton (tetra pak, tetra brik) ya da teneke ambalaj henüz Türkiye’de kullanılmıyordu.

Tüm içecekler Şişeleriyle zdeşleşmişti. Taşdelen’in 3.5 litrelik kulplu su Şişesi, Süt Endüstrisi Kurumu’nun (SEK) süt ve ayran Őiřeleri ve Coca-Cola en çok hatırladıklarımdan... Bu cam Şişeler sonradan birer efsane oldular. Uludağ ve Çamlıca gibi... Sonunda bir de Efes Pilsen ıktı Őiřko Şişeleriyle; ama öncesinde Tekel’in bira Őiřeleri hep depozitoluydu. Kahvehanelerde, büfelerde alüminyum varaktan yapılmış kapaklarıyla depozitolu Şişe sularının 25 kuruş olduğunu hatırlıyorum.

Her şey 80'li yılların ortasına kadar böyle devam etti.

Bugün artık, özellikle İstanbul'da musluk suyumuz içilmez oldu. Günlerce, bazen haftalarca güneş ışınlarına maruz bırakılmış sular polikarbon damacanalarda satılıyor. Migros'ta, cam şişedeki 0.75 litrelik depozitosuz Pınar marka suyun fiyatı 4.90 TL, 0.35'lik ise 2.95 TL.²⁰

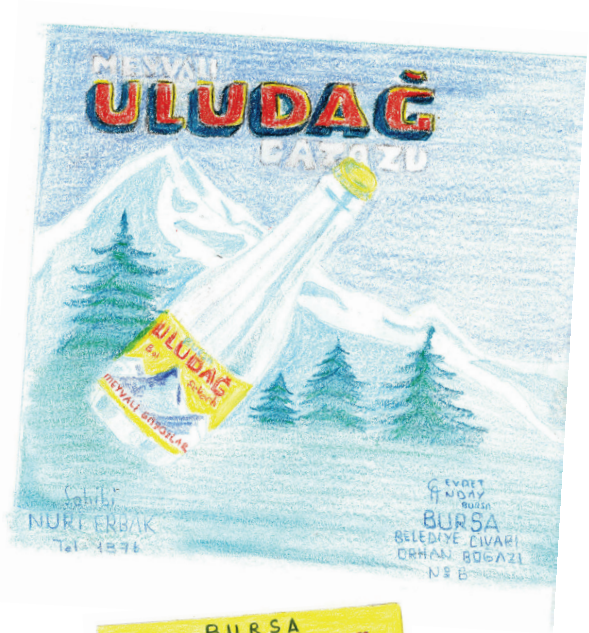
İçimden "Yuh!" demek geliyor.

Uludağ ve Mehmet Erbak

Uludağ ürünleri 1870'ten beri, kendiliğinden gazlı doğal bir kaynak suyundan üretiliyor. Anneannem her gün ikindi vakti bir Uludağ gazozu içmeyi severdi.

TÜSİAD üyesi Mehmet Erbak, efsane gazoz Uludağ'ın üçüncü nesil sahiplerinden. Yurtiçinde sosyal ilerleme, yurtdışındaysa Türkiye'nin imajı için çalışan başarılı bir işadamı. Fransa'nın Bursa'daki onursal konsolosu. Her şeyden önce saygılı, ölçülü, anlayışlı, tam bir centilmen...

20- Temmuz 2019.

Ville fétiche : Paris, İstanbul, İzmir

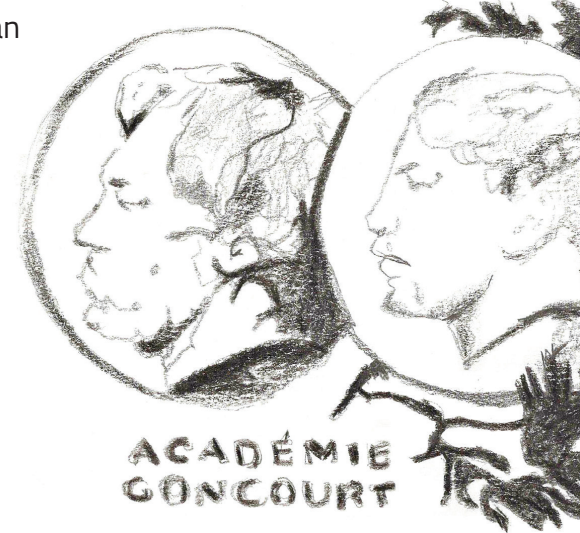

Fetiş kentler. Fransızcası *ville fétiche*. Türk Dil Kurumu'nun sözlüğüne baktığımda "uğurlu sayılan şey" diyor. Ama kullanıldığı anlam itibarıyla tapınircasına sevilen şey veya kimse ya da saplantılı bir biçimde cinsel coşku uyandıran, karşı cinse ait elbise, ayakkabı vb. eşya.

Konu sözlükten açılmışken; kırk üyeli TDK'yı *l'Académie française* ile karşılaştırırım hep. Mustafa Kemal Atatürk TDK'yı 1932'de kurdu. O zamanlar adı Türk Dili Tetkik Cemiyeti'ydi. Atatürk'ün sağlığında yapılan üç kurultaydan sonra adı Türk Dil Kurumu olarak değiştirildi. Atatürk vasiyetnamesinde mal varlığının gelirini Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumu'na bıraktı. Bu iki kurumun bütçesi bugün de Atatürk'ün mirasından karşılanmakta.

L'Académie française, asıl adı Armand Jean du Plessis de Richelieu olan Kardinal Richelieu tarafından 1635'te kuruldu. Akademinin üzerinde çalıştığı en önemli konu "bir sözlük yaratmak" olmasına rağmen Fransız dilinin tüm sorunlarıyla ilgilenme görevini üstlendi. Dört cilt olarak düzenlenmiş olan sözlüğün son güncellemesinin ilk cildi 1992'de, ikinci ve üçüncü ciltler 2000, 2011 yıllarında yayımlandı. Fayard Yayınevi tarafından dağıtımı yapılmakta olan sözlüğün dördüncü ve son cildi üzerindeki çalışmalar halen sürmekte.

1727'de Montesquieu, 1746'da Voltaire'nin seçildiği *l'Académie française*, XIX. yüzyılda açılım yaparak yeni

ölümsüzlerini, o zamana kadar yer vermediği romancıların yanı sıra değişik alanlarda çalışan bilim, sanat insanları ve politikacıların arasında aramaya başladı. Böylelikle Alphonse de Lamartine, Victor Hugo, Anatole France, Louis Pasteur ve Jean Cocteau da sonraki yıllarda akademiye katılan yeni ölümsüzler oldu.

Her yıl altmış kadar ödül dağıtmakta olan bu kurumun üyelerine “ölümsüz” unvanı verilmekte. Kırk ölümsüz üye, salt çoğunluğun oyuyla yaşam boyu belirli bir koltuk için seçilir. Her boşalan koltuk için ayrı bir seçim yapılır.

2011’de *l’Académie française*’de Claude Lévi-Strauss’un 29 numaralı koltuğuna seçilen Lübnan asıllı Fransız yazar, *Çivisi Çıkmış Dünyd*’da Mustafa Kemal Atatürk’ü anlatır.

Amin Maalouf, bu kitapta “demokrasi”yi ve “demokratikleştirme”yi anlatırken, emperyalist devletlerin amaçlarına ulaşmak için sinsi planlarını ve bu çerçevede yaptıklarını, “Batı tarzı demokratikleştirme”nin gerçek yüzünü açıklar. Amerikalıların ve de Arapların acımasızlığını da ilân eder bütün dünyaya:

“Benim gençliğimde Ortadoğulu cemaatler arasındaki ilişkiler, eşitlikçi ve kardeşçe olmasa da en azından nazik ve incelikliydi.”

Her şeyi bırakın bir kenara, okuduysanız bir kere daha okuyunuz; okumadıysanız çok gecikmeden hemen alıp okumaya başlayınız. Amin Maalouf, tek kutupluluktan şikâyetçidir. Bu kitabı yazdığı yıllarda Rusya’nın dünya siyasetinde etkin olamayışı,

onu haklı bir şekilde karamsarlığa itmiştir. Ama gerçek durumu ifade ederken boş bir umut vaat edilmesi de sakıncalı. Kitapta paraya ve güce sahip ülkelerin silahsızlanma ve çevre politikalarını görmezden gelmelerini de, Atatürk'ün dünyaya ders vermesini de okuyabiliriz.

Paris, İstanbul ve İzmir benim için önemli kentler. Bu üç büyük kent benim ben olmama, eğitimime, yetişmeme katkıda bulundu. O kentlerin her bir köşesinde anılarım var; oralarda ararım geçmişimi ve zaman zaman geleceğimi. Bir de La Rochelle var.

Kentler hep yaşamımın bugününde rol aldılar. O kentlerin hepsinin ruhunda kendime ayrı bir yer edindim; insanları, havası, suyu, manzarası... Çoğu zaman o kentlerde aradım kendimi; sokaklarını, caddelerini gezerken, okullarında okurken.

Bu şehirlerden kimliğini kaybedenler var: İstanbul ve Bodrum. Benim İstanbul'umda Köprüaltı vardı. Dile getirildiğinde herkes bilirdi hangi köprünün kastedildiğini. Balıkçılar vardı; entelektüel olanları, kabadayı olanları. Ama kabadayı da, serserisi de entelektüelini, okumuşunu abi diyerek dinlerdi. Balıkçı Ferit'in, Aydın Bey'in hikâyeleri dillere destandır hâlâ.

Kış gecelerinde bozacı geçerdi İstanbul'un zayıf ışıklı sokaklarından. Gündüzleri de yoğurtçular. Turşucular, macuncular vardı okul çıkışlarında. Geriye bir tek simitçi kaldı, onun da sattığı

simit olsa!.. Şeklinden başka hiçbir şeyi benzemiyor eski simitlere; kokuları bile farklı. Sebze satıcıları at arabalarıyla geçerlerdi. Şimdilerde tek tük geçen sebze satıcılarının arabaları var, hoparlör kullanıyorlar. Ben Moda İskelesi'nden Erenköy Kız Liseli kızlarla kayığa binerdim. Şimdi aynı yerde, adam utanmazsa arabasını denizin içine park edecek! Moda İskelesi'ne vapur gelmez oldu. İnsanlarımız neyin motor, neyin vapur olduğunun farkında bile değil. Sabah

saatlerinde vapurda gazete okuyanların sayısı

iki elin parmakları kadar. Adım başı kötü şarkıcılar

insanın günlük düşüncelerinden uzaklaşarak yapmak

istedikleri vapur sefasını yok etmekte. Bir de martıları ekmekle

besleyenler... Zavallı martılar, artık ekmekten başka bir şey yemeyince

iri tavuklara dönüştüler, DNA'ları değişti. Zaten vapur da kalmadı.

Uyduruk nehir teknelerinin kopyalarını vapur diyerek kullanıyorlar.

Unutmadan yazayım: Gidin iskelelere bakın; iskele

görevlileri araçlarını park etmiş insanların

geçecekleri yerlere. Bir de sıra sıra çöp toplama

kutuları. İskele etrafındaki büfeler çöplerini

buralara boşaltıyor, tam da vapurun iskeleye

yanıştığı dakikalarda!

Paris, bazı yenileme ve modernizasyonlarla çok iyi ve tamamen korunan bir kent.

1612'de kurulan Jardin du Luxembourg'da ve diğer parklarda hep aynı sandalyeler, hep aynı kurallar. Ne içki içilir ne de sigara. Çimenlere uzanılacak yerler bellidir. Yıl 2019 olmasına rağmen oralarda henüz çekirdek icat edilmedi.

Modern şehircilik açısından ortalarda bir yerde olan İzmir'de deniz doldurulunca Kordon'un eski havası kalmamış. Metro, tramvay ve havaalanı ise güzel olmuş.

Kentleri kent yapan insanlar mı, yapılar mı? İnsanlar gelir gider, iz bırakır. İzi, gölgeyi yapılarda, eserlerde görürüz. O kenti yaşamamış birinin belediyelerde önemli sorumluluklar alması yanlış!

Yapılar, eserler, kitaplar, resimler, tiyatro oyunları, filmler, operalar, konserler kalıcıdır. Bunların sergilendiği, izlenebildiği yerler yüzyıllara meydan okuyabilecek nitelikte, özgün, tekil mimari eserler olmalı.

Paris, hep yenilene ve modern yapılarla
herkette çok iyi ve tamamen hoşum bir
kent. 1612'de kurulan Berlin'de Lux-
embourg'da ve diğer parklarda hep ayas
kültürler. Sandalyeler, hep ayas kurullar.
Ne işi iğlis ne de siyerc. G. menlere yap-
larca yerler bellidir. Yıl 2019 olmasına
rağmen orada her şey gelir de güzel içt
et-ledi

Neden şehriyle ağızda orada da bir
yerde olan İzmir'de deniz doldu da her
kordon'un eski havalı halime. Metro
tramway ve her türlü ide f-jel' olmay.

< < <
Herkesi her şeyin inancını, yapı-
lar mı? İnanlar felis gıda, 17 bachel.
İri, gilyeri yapılar da, ererlerde
gıyır. O herki yapmanın birinin
helekiyelerde önemli sorumluluklar
almamı yerler!

Agatha Christie ve Atatürk

Biri yazar, diğeri ünlü bir komutan ve devlet adamı. Her ikisinin de ortak bir noktası var: Pera Palace Hotel. Mustafa Kemal'in karargâh olarak kullandığı otelin 411 numaralı odasında, Agatha Christie'nin 1934'te yayımlanan ünlü yapıtı *Doğu Ekspresi'nde Cinayet* romanını yazdığı söylenir.

Otel, Orient-Ekspres'in yolcuları için 1892'de Compagnie des Wagons-Lits tarafından kuruldu. Mustafa Kemal birçok kez kaldığı otelin 101 numaralı odasını kullanırdı. Zamanın başkenti İstanbul'daki yabancı misyon şefleri ve büyükelçilerle çoğu zaman bu odada görüştü.

Kurtuluş Savaşı'nı da burada planladığı söylenir.

İsmet İnönü, Celal Bayar, Adnan Menderes, İran Şahı Rıza Pehlevi, Yugoslavya Devlet Başkanı Mareşal Tito, Fransa Cumhurbaşkanı Valéry Giscard d'Estaing ve pek çok ünlü devlet adamı burada konaklamış. Zsa Zsa Gábor, Greta Garbo, Sarah Bernhardt, Alfred Hitchcock, Pierre Loti, Jacqueline Kennedy, Ernest Hemingway, Ninette de Valois, Mata Hari, Cicero, Mikis Theodorakis gibi yazar, müzisyen ve diğer tanınmışlar da bu otelde çeşitli zamanlarda kalmışlar. O halde bu sihirli dünyayı yaşamam için benim de orada kalmam gerekiyordu. Belki ben de muammalı bir hikâye yaşarım diye düşünüyordum.

Güzeller güzeli bir hanımefendinin çantama bıraktığı mektubu, ancak haftalar sonra fark edebildim...

Sen Surat Okumayı Bilir misin?

Her zaman elimin altında birkaç kitapla dolaşırım. Çalışma odamda, salonda, yatak odamda, çantalarımda en azından bir-iki kitap, defter, kalem ve uzun yolculuklarımda bir silgi, bir kalemıraş mutlaka bana eşlik eder.

Küçükklü büyüklü masaların üstü, dizi dizi yeni çıkan kitaplarla doludur. Hangisini elime alsam sorusuyla kararsızlık ağının daralacağına genişleyen çemberinde dolaşırken aradan geçen zaman ve oluşan yeni fikirler bu kitapların üstüne yenilerini yığar. Korkutucu bir yığılma; kum saatindeki tanelerin akışının hızlanması gibi...

Ne zamana ne de yeni fikirlere kızabiliyorum!

John Dos Passos'un *Doğu Ekspresi*²¹ çantadan çantaya, masadan masaya dolaştı. Zamana, yeni fikirlere yenik düşmemek için!

Derken Selçuk Demirel'in, Orhan Pamuk'un *Kara Kitap*'ı için yaptığı desenleri içeren kitabı geldi: *Sen Surat Okumayı Bilir misin?*²²

Selçuk Demirel'in her biri sanat şaheseri olan çizgilerine saatlerce düşünerek bakabileceğiniz kitapta, Orhan Pamuk'un *Kara Kitap*'ının elyazmaları kaynak olarak alınmış.

Bir çizgi ustasıyla bir kelime ustasının karşılıklı dans için buluştuğu *Sen Surat Okumayı Bilir misin?* adlı bu eser öğretici, düşündürücü ve hepsinden öte araştırmaya yöneliyor insanı.

"*Sen Surat Okumayı Bilir misin?*" ciddi bir soru, ciddi bir konu...

21- John Dos Passos, *Doğu Ekspresi*, çev. Tomris Uyar, Osman Yener, İletişim Yayınları, 2016, s. 23.

22- Selçuk Demirel, *Sen Surat Okumayı Bilir misin?*, Yapı Kredi Yayınları, Haziran 2017.

“... O sisli sabahlarda uykularından uyananlar rüyalarla gerçekliği, şiirlerle hayatı ve adlarla insanları da birbirlerinden ayıramazlardı.”²³

Bir an için kırk beş yıl boyunca sisli sabahlarda uykusundan uyanmak zorunda olan babamı gözümün önüne getirdim. Ardından biraz önce arabasına bindiğim, yılların taksi şoförünü ve kitaplıklar tasarlayan o marangoz ustasını düşündüm. Üçünün de yüzünde çizgiler vardı. Zihnimde bu üç adamın yüz ifadelerini diğer karşılaştığım binlerce insanınkiyle karşılaştırdım. Derken Kadıköy Çarşısı’ndaki küfeci Hasan Efendi’yle karşılaştım:

- Hocam, nasılsınız?..

Daha pek çok yüz ifadesiyle karşılaştım yaşamımda. Hepsinin geçmişi okunuyordu yüz hatlarından. Metroda yanına oturduğum gözlüklü kız gibi; gariptir, elinde ısırılmış bir marul yaprağı tutuyordu. Yaşamdaki yeşilin, sarının, beyazın tonları, hepsi bu marul yaprağının üzerindeydi... Hepsini alıp okuduğum liseme götürdüm, bahçesinde gezindik. Sonrasında Baylan’da “kup griye” eşliğinde sohbet ettik. Yan masada Yurdanur Gündem ve Metin Birkan Yıldırım hocalarım sohbet ediyordu. Ancak ne babam oradaydı ne de Jean-Claude Allain!

23- age, s. 88.

“...Hepsi tuhaf bir şekilde birbirlerine benzemiyor mu bu yüzlerin?”²⁴

Ben hiç zannetmiyorum...

Ve bir de ne göreyim?..

“...Şems’i öldürten ve kuyuya atılmasını isteyen tabii ki Mevlânâ’nın kendisidir!”²⁵

Bir kadeh şampanya alıp masama döndüğümde şaşırıp kaldım. *Doğu Ekspresi*, kitabın içindeki kendi ayracıyla işaretli 23. sayfasında, *Jardin de Taxim* durağında beni bekliyordu:

“...Sonra soket çorapları, tulumlarıyla son derece kaba saba iki İngiliz kız; bir zamanlar Folies Bergère’de çalışmış olabilirler.”²⁶

24- *age*, s. 58.

25- *age*, s. 54.

26- *John Dos Passos, age*.

NDS Edebiyat Ödülü ve Mathias Énard

Aujourd'hui la Turquie'nin değişmez iş ortaklarından Notre Dame de Sion Lisesi'nin 2008'den beri düzenlediği Edebiyat Ödülü ilgimi çeken konulardan biri. Çok özel bir ödöl. Deneme, hikâye ve roman yazarlarının katıldığı bir yarışma. Tekli yıllarda bir Türk yazara, çiftli yıllarda eserinin Türkçesi Türkiye'de yayımlanmış, Fransızca yazan bir yazara büyük ödöl veriliyor. Çevirmenlerin de unutulmadığı bu yarışma, 2008'de okul müdürü Yann de Lansalut tarafından düşünöldü.

2012'de ödölü önlü Fransız yazar Mathias Énard, XVI. yüzyıl Konstantinopolis'ine yolculuk yaptığı *Savaşları, Kralları ve Filleri Anlat Onlara* adlı eseriyle kazandı.

Leonardo da Vinci'nin hazırladığı Haliç'e bir köprü planını reddeden II. Bayezid'in davetini kabul eden Michelangelo, 13 Mayıs 1506'da İstanbul'a gelir. Kızgın ve eli sıkı bir papa yüzünden, bir anıtmezar projesini yarıda bırakarak İtalya'yı terk etmiştir. Kitap, Michelangelo gibi bir Rönesans insanının Osmanlı dünyasıyla buluşmasını anlatan tarihi bir roman.

Mathias Énard, *Mintika*, *Hırsızlar Sokağı* ve *Pusula* gibi kitaplarıyla Fransa'da çok satan bir yazar.

Osman Necmi Gürmen

Râna'nın yazarı Osman Necmi Gürmen'in usta kalemi, gerçeküstü öğelerle bezenmiş sınırdaki insanların hem sıradan hem de tuhaf dünyalarına uzanır. Onun hikâyelerinde, Saint-Michel'den Alp Dağları'na, oradan Sultanahmet Meydanı'na kadar uzanan, renkli ve tekinsiz bir dünya gizlidir. *Saint-Michel'in Develeri* kitabındaki, İstanbul'da geçen "Çingene Güzeli" hikâyesinde benim derdimi anlatır:

*"Ayasofya'nın önünde park yerine dönüşen düzlük, manevi değerlerdeki rakibi, görkemli bir caminin eteklerine kadar uzanır. Az ilerde firavunlar diyarından gelme sürgündeki dikilitaş da bu ulu yapılarla gece gündüz söyleşir. Geçmişi yâd ederler birlikte. Yüzyıllara hükmetmiş bu kadim üçlüden Ayasofya, müzelik bir emeklidir şimdi."*²⁷

27- Osman Necmi Gürmen, *Saint-Michel'in Develeri*, Kanat Kitap, 2009.

Büyük şair Nâzım Hikmet okunur bu memlekette. Okumayanlar da seyreder
Memleketimden İnsan Manzaraları'nı:

*“Haydarpaşa garında
1941 baharında
saat on beş.
Merdivenlerin üstünde güneş
yorgunluk
ve telaş.”*

* Nazım Hikmet,
Memleketimden İnsan
Manzaraları, Şiirler, 5,
ADAM Yayınları,
14. Baskı: Ocak 1996

İşte o Haydarpaşa Garı yıllarca çürümeye bırakıldı; şimdi yeniden onarılıyor, bakalım sonu ne olacak?..

Selim İleri, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Namık Kemal de var... Gözden kaçmaması, unutmamamız gereken ilericiler, çağdaş üç kadın yazarımız var: Sevgi Soysal, Füzûzan ve Pınar Kür.

Her gün yeni yazarlardan onlarca kitap yayımlanıyor. Bunların çoğunluğu “haksızlık, aşk, içki, vurdu kırdı, hastalandı, öldü, küçük görüldü, terk edildi” temalarını işleyen hikâyelerden öteye gitmiyor.

Naçizane, bu toplumun nasıl raydan çıktığının anlatıldığı, tavsiye edeceğim kitaplar var!.. Tabii ki anlayana!..

Râca'nın yazarı Osman Necmi Gomer'in
 unutulmuş, geçmişi öğelerle beşerî
 sinirdeli manâlar hem sıradan hem de
 tuhaf düşüncelere uyar. Onun hikâyeleri
 leziz, Saint-Nichel'den Alp Dağları'na,
 oradan Sultanahmet Meydanı'na kadar
 uyar, gerçek ve belirsiz bir dünya
 güzellidir. Saint-Nichel'in Devleri 7.
 Kitehnedeki, İstanbul'da geçen Güneş
 ne Güneş hikâyelerinde her bir derdi
 ni anlatır:

4 Ayraoğulları evinde park yerine de
 nazar değeri, manevî değerlerdeki
 rakibi parklandi bir caminin etek-
 lerine kadar uyar. At ilerde fare-
 vutlar diyarından gelme sarıpançlı
 dikilikleri de bu ulu yapılarla
 geçiş park etmiş söyler. Geçmiş
 yük ederler hâzîne. 40 yıllara
 ihtimâlin bu kadar altında Ayra-
 oğulları, meleklik bir emeklilik sindi 8.

Gomer'in Osman Necmi Gomer'in Saint-Nichel

Başlık şair Nazım Hikmet olmasın bu mem-
lekette. Olunayınlar da sayıyalar Mem-
leketimden İnanç Marjinaleri'nin:

« Hırsızların gururunda

1941 baharında

Saat on beş.

Merdivenlerin atfide ganesi

Yargılab

ve teker. »

→ Elden kurtul
gözetilerek, kelle
etildi ki keme-
kürün planları
hiyerarşiden
öteye filan.

« Ne o Hırsızların Gani yollarca garsonu
kurdukları; zindan yerinden ararlıklar, ka-
kalem, sonra ne olacak? »

Selam İleri, Hırsızın Rahatı Gürpür, Na-
mık Kemal de var... Gözden hesapları,
ünvanlarını geçiren ilerici, gafdesi ve
yeter hedonizm var: Sevgi Soyut, Rı-
sayan ve Pratik Kır.

Her gün yeni yazarlardan onlarca kitap
yayımlanıyor. Bunların çoğunluğu 'kelle',
sıfık, aykır, itli, vurdun kelle, kurdun kelle, *

Yaz Yazısı, Yaz Kitapları

Yazın sıcağında insanın yazı yazma hevesi olmuyor, hele bir de hedefi yoksa. Kelimelerle bir sevgiliye mesaj gönderme isteğın yoksa, aklına gelenleri yazıya dökemiyorsan, toplumsal olayları istediğın gibi irdeleyemiyorsan, bir ödöl kazanma olasılığın yoksa, takdir edenin yoksa, yazdıkların sana bir şeyler kazandırmıyorsa...

Yaşam "yoksa"larla, kurallarla doluysa sıcak bir yaz gününde yazmaya ne gerek var? Ama öyle değil işte; sıcakta, soğukta, sevgilinin olduğu, olmadığı her durumda yazmak gerek...

Masalarımın üzerinde toplanmış, okunmayı bekleyen bir sürü kitabım var. Bazılarının kapakları bile açılmamışken bazıları yer yer okunmuş; kendilerinden bir türlü ayrılamadığım kitaplar. Yazın sıcak günlerinde kitaplarımı alıp Bodrum'a giderim ve sadece onlarla birlikte olurum, hiçbir şey düşünmeksizin. Televizyon, gazete, cep telefonu olmaksızın. Hele o internet!..

Kitaplarım, kahramanları ve ben...

Ve yine böyle kuracağım yeni kitaplarımın dünyasını. Ama yine de bencil davranmayarak, birkaç yaz öncesini benimle geçiren kitaplarımı sizlerle paylaşmak istiyorum:

Emre Kongar, *ABD'nin Siyasal İslam'la Dansı*, Remzi Kitabevi.

Yasmina Reza, *Heureux les heureux*, Flammarion.

Michel Houellebecq, *Configuration du dernier rivage* ve *Plateforme*, Flammarion.

Mathias Énard, *Hırsızlar Sokağı*, Can Yayınları.

Selim İleri, *Mel'un*, Everest Yayınları.

Valentin Berojkov, *Tahran 1943 - Yeni Bir Dünyaya Doğru*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Sait Faik Abasıyanık, *Mahalle Kahvesi*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

İhsan Oktay Anar, *Yedinci Gün*, İletişim Yayınları.

Yine Michel Houellebecq'in kitapları, ama bu defa Türkçeye çevrilmiş, Can Yayınları'ndan yayımlanmış olan *Haritalar ve Topraklar*, *Temel Parçacıklar* ve *Kuşatılmış Yaşamlar*.

Michel Houellebecq

26 Şubat 1956 doğumlu, benim gibi ziraat mühendisi olan Houellebecq, 90'lı yılların sonlarından beri Fransa'nın en çok okunan, pek çok dile çevrilmiş güncel yazarlarından. Aynı zamanda şair, denemeci, yapımcı ve her şeyden önce polemikçi. Ayrıca oynadığı filmlerde de başarılı rollere sahip. Romanlarında Batı insanının 1990 ve 2000'li yıllardaki duygusal ve seksüel yoksulluğunu çok yönlü bir şekilde anlatıyor. Pek çok kez aday gösterildiği Goncourt Ödülü'nü nihayet 2010 yılında *Haritalar ve Topraklar* adlı romanıyla aldı.

Kitapları eleştirmenlerce hem çağdaş hem de klasik olarak tanımlanıyor. Ressam bir oğulla ünlü bir mimar babanın arasında geçen son romanında kimler yok ki?.. Roman dünya sanat piyasasını paylaşan Jeff Koons ve Damien Hirst ikilisini çizen Jed Martin'in tablosundaki tereddüt ve şüphelerini anlatarak başlıyor; *99 francs*'in yazarı, yapımcı, eleştirmen Frédéric Beigbeder ile bir başka ünlü yayıncı, editör Teresa Cremisi'nin yanı sıra daha pek çok kişiyle devam ediyor... En önemlisi, romanın kahramanlarından biri de yazarın kendisi.

2015 yılında *Soumission* adlı romanının yayınlandığı 7 Ocak günü *Charlie Hebdo* adlı dergiye saldırı düzenlendi. Hatırlarsanız bu saldırıda yazişlerinde görevli pek çok yazar, çizer öldü. Yazar aynı yıl Fransız Ulusal Kütüphanesi (BnF) ödülünü bütün eserleri için kazandı. Bu aralar adı Nobel Edebiyat Ödülü için geçiyor!

Hep şüphe etmişimdir; Houellebecq zaman zaman beni, geçtiğim, yaşadığım yerleri mi anlatır diye...

“Sonuçta bambaşka bir evdi onunki: Guynemer Sokağı'nda, Luxembourg Bahçesi'ne bakan, iki odalı, nefis bir daire.”²⁸

Zaman her ne kadar bir tonel mi, müce
bir gırtlığı mi, yolca geçen bir saatinde
gırtlıktan deli yıldızlara, aya her ne kadar
her ne kadar her ne kadar dalıp gitmek mi?

28- Hüseyin Latif, Michel Houellebecq, la carte et le territoire, Flammarion, 2010, s. 71'e binaen. Aynı sokakta ben de yaşadım.

Zaman Keşenli

Hıfzı Topuz

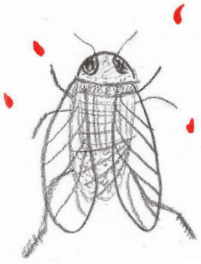
Kitaplarında ailesinden hareketle neredeyse 150 yılı aşan bir dönemi anlatır. Bir dönemin kapanışı ve diğerinin açılışı, bir ailenin yaşadıkları çerçevesinde okuyucuya anlatılıyor. Dönemler arası hesaplaşmanın birlikte yaşandığı, iç içe geçmiş üzüntü ve mutluluğun birlikte sergilendiği, tarihsel olarak yakın bir dönemin yaşayan canlı tanığı. Romanlarını zevkle okuduğum bir beyefendi:

“Yeldeğirmeni ’ne giderken Altıyol ’dan geçtim. Annemi hatırladım. Yine içim burkuldu. Annem, babamdan üç aylık dul maaşı alıyordu. Maaşını alır almaz da ilk işi Altıyol ’da tuhafiyeci Haçik Efendi ’nin dükkânına gitmek olurdu. Aylığının belki yarısını oraya yatırarak çocuklara gömleklilik, bizlere entarilik, çeşit çeşit çarşaflar, gecelikler, perdelik tüller, çorap ve mendiller alıp dönerdi. Aylığını tükettikten sonra da yine her fırsatta Haçik ’in dükkânına gider, bu kez de veresiye alışveriş ederdi. Annem Haçik ’in çok değerli müşterisiydi.”²⁹

29- Hıfzı Topuz, Meyyale'nin Ardından Nevbahar, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Bir Aile Öyküsü, Remzi Kitabevi, 2. basım, Şubat 2018, s. 171.

Tahsin Yücel

Tahsin Yücel'in Elbistan'dan Galatasaray Lisesi'ne uzanan macerası beni büyülü bir zaman sürecine götürür. Her mutfak sohbetinde aklıma *Mutfak Çıkmazı*'nın kahramanı İlyas Divitoğlu gelir. Ne mi anlatır büyük usta bu romanında?

“Hepsi kördü, hepsi suçluydu: zorbaları alkışlayan onlardı, kötülere el üstünde tutan, göklere çıkaran onlardı; iyileri, zayıfları, iyiliği, zayıflığı sinekler gibi ezen onlardı. Bu dünyayı onlar bu hale getirmişlerdi.”³⁰

Tahsin Yücel aynı zamanda gelecek kuramcısıdır. *Gökdelen* adlı romanı 17 Şubat 2073'te başlar. O tarihte artık İstanbul, İstanbul olmaktan çıkmış, New York kopyası bir kent olmuştur. Her şey yapıp bitmiş, tek bir şey kalmıştır; o da yargıyı özelleştirmek...

Tahsin Yücel bir Elbistanlı olarak doğmuş, herkese örnek olacak bir İstanbul beyefendisi, bir edebiyatçı, bir dilbilimci olarak yaşamıştır. Yazardan öte bir düşündürüdür.

30- Tahsin Yücel, *Mutfak Çıkmazı*, Can Yayınları, 2005.

Yiğit Okur

İstanbul'u sonradan keşfeden bir başka Galatasaraylı yazar Yiğit Okur'la da Elâzığ depremini, *Buralardan Geçerken*'i okurken yaşadım.

Lise yıllarında geceleri koridorlarda Tahsin Yücel'le birlikte yürürken edebiyattan konuşur, şiir okurlarmış.

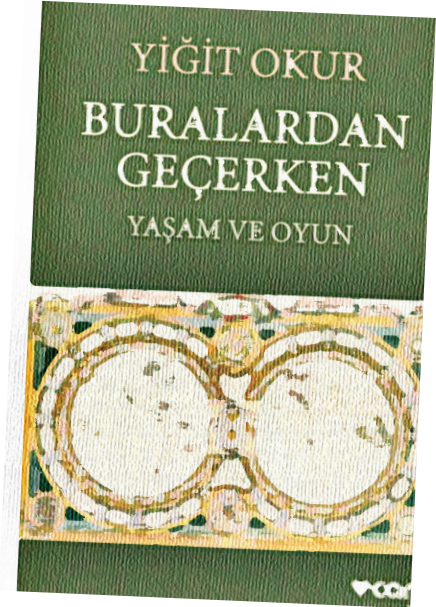
*"Bu dünyadan geçiyorum, o kadar,"*³¹ diyen Yiğit Okur'u çok geç tanıdım maalesef. Altmışında yazmaya başlamış ve kısa sürede, 2003'te *O Zaman Kim Söleyecek Şarkıları* adlı eseriyle Haldun Taner Öykü Ödülü'nü, 2005'te ise *Deniz Taşları* adlı romanıyla Yunus Nadi Roman Ödülü'nü kazanmış:

*"Benim için İstanbul bu dükkâna girişimle başladı. (...) Parayı, paranın bir karşılığı olduğunu, parasızlığı, veresiyeyi, borçlanmayı, arkadaşlığı... Büyümemin bilinçsiz süreci, bu dükkânla başlayacaktı."*³²

Dükkân sahibi Hacı Abbas en yakın arkadaşı olmuştur. Daha sonraları onun İran kökenli olduğunu öğrenir:

31- <https://t24.com.tr/k24/yazi/yigitokur,219> (7 Nisan 2019).

32- *Yiğit Okur, Buralardan Geçerken, Yaşam ve Oyun, Can Yayınları, Mayıs 2015, s. 62.*

“Kırık bir Türkçeyle konuşuyordu. Bir gün bana, ‘Men ecemem, ecem, Paşa,’ demişti.”³³

Notre Dame de Sion Lisesi’nde, önceden alıp okuduğum kitabını imzalatırken kısaca konuşabildim. Beni ona bağlayansa çok basit üç cümleden ibaretti:

“Biz defter, kalem almaya gelmiştik. Babam, ‘Bir defter’ dedi.
‘Çizgili?’
‘Evet. Bir de kalem.’”³⁴

En azından son kitabını okumak gerek: *Buralardan Geçerken, Yaşam ve Oyun*. Hiç bıkmadan üzerinde konuşabileceğim bir kitap.

Buralardan Geçerken, Yaşam ve Oyun’u 2015 sonbaharının başlarında, ardından kasım ayı ortalarında Notre Dame de Sion Lisesi’nin konser salonundaki konferansını³⁵ izledikten hemen sonra ilk romanı *Hulki Bey ve Arkadaşları*’nı okudum.

İlkini otobiyografi, ikincisini roman kategorisine sokmuşlar. Ben her ikisinde de Türkiye Cumhuriyeti tarihini, Galatasaray Lisesi’ni ve biraz da Notre Dame de

33- *age*, s. 63.

34- *agy*.

35- 13 Kasım 2015. Bu son konferansıydı, 1 Ocak 2016’da öldü.

Sion Lisesi'ni okudum. Yakın tarihle, Cumhuriyet'le bir hesaplaşma var. Aslında hesaplaşmadan öte bir sergileme...

Her ikisi de sürükleyici. Seni, beni, yaşadıklarımızı, hatalarımızı, korkularımızı anlatan kitaplar. Her iki kitapta da Galatasaraylılık yazarın içine, ruhuna işlemiş. Lisenin ruhu anlatılıyor. Yiğit Okur kendisini yazmış gibi; gibisi fazla, özdeşleşiyor.

Başka ne diyebilirim ki; kendimi büyük bir oyunun oynandığı tiyatrodaki, ikinci sırada oturan oyun meraklısı müdavim bir seyirci gibi görüyorum. Oyun bitmek üzere, perde kapanacak...

Ne diyor üstat:

"... Oysa Cem, şu anda Anadolu Ekspresi'nde, gecenin içinde Bozkır'a doğru yol alıyordu.

...

Uzaktan, ağır ağır İstanbul'un ışıkları gözükmeye başladı. Köprü, Karaköy'den Beyoğlu düzlüğüne yükselen Ceneviz Bayırı. Ama karanlık. Vapur palamarlarını bağlamadan atladi rıhtıma.

...

Vapur önce sarsıldı, sonra sallandı, sonra denizin koynuna daldı. Kafasındaki uğultuyla vapurun düdüğü, kafasında buluşup ayrıştılar. Rıhtımı terk ettiler.

Vapur rıhtımdan uzaklaştıkça, dar açığı genişliyordu. Ceneviz Bayırı, salıncak gibi yüксеle yüксеle, Yüksekaldırım'dan Galata Kulesi'ne, oradan Galata tepelerine, ağır sabırlı bir solukla, bin yıllık serüveninin karmaşasını yansıtıyordu. Vapur uzaklaştıkça açığı büyüyor, açığı büyüdükçe özü ufalıyor, noktalaşıyordu.”³⁶

Ayağa kalkıp üstadı alkışlamak istiyorum. Gerçekten büyük bir BRAVO!

Selçuk Altun

Bazen sevdiğim bir yazarın son zamanlarda neler yazmakta olabileceğini düşünürüm. O gün de öyle oldu; Selçuk Altun'un *Ardıç Ağacının Altında* adlı eserinin yayımlandığı haberini gördüm internette.

Bir gece vaktiydi. Kitapçılar kapalıydı, ben sabırsızlanıyordum.

36- Yiğit Okur, Hulki Bey ve Arkadaşları, *Can Yayınları*, 10. basım, Aralık 2013, s. 164-165.

Önce internetten ardıç ağacı hakkında bilgi edinmek istedim. Ne yazık ki *Wikipédia*'ya ulaşamıyordum!

İnternetteki başka sitelerden edindiğim bilgiler ve üniversitede ilk yılda aldığım botanik dersinden aklımda kalan bilgileri toparlamaya çalıştım: Ardıçkuşu ve ardıç ağacı...

Artık sabahı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları'nın Kadıköy'deki mağazasının açılmasını beklemem gerekiyordu...

Ardıç Ağacının Altında, Wikipédia'dan bir alıntıyla başlıyordu:

“Ardıç: Servigiller familyasından ‘Juniperus’ cinsi bir ağaçtır. Üremesi bir başka türe bağlıdır. Örneğin, yere dökülen tohumlarını bir ardıçkuşu yemedikçe çimlenmesi gerçekleşmez. Kuşun sindirim sisteminde açılan tohum kabukları dışkıyla birlikte toprağa karışınca çimlenme süreci başlar.

Ardıç ağacı kutsal kabul edilmiş bir bitkidir, uzun ömürlüdür. Tohumu nice hastalığın tedavisinde ve yemeklere koku ve tat vermek amacıyla da kullanılır.”³⁷

37- Selçuk Altun, *Ardıç Ağacının Altında*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2017.

Juniperus communis

Cupressaceae

Bir söyleşide, 2014 edebiyat ödülü sahibi Fransız yazar Patrick Modiano'yu beğendiğini belirten Selçuk Altun, bu son kitabını yazarken Tirebolu'ya, Samsun'a, Eskişehir'e, Urfa'ya, Brugge'e, Colmar'a ve Cenova'ya gittiğini söylüyor.

2014'te, *Tenir un journal* başlıklı yazımda Selçuk Altun'un günlük tutan bir yazar olduğunu yazmıştım:

“Le Sultan de Byzance ’ın yazarı Selçuk Altun, Fatih Sultan II. Mehmet tarafından Konstantinopolis ’in fethi sırasında hayatını kaybeden Bizans imparatorunun mirasçılarının izini sürüyor. Okuduğumuzda, bizi Scholarius Gennadius ’un veya Konstantin XI. Paléologue ’nin yerindeymiş gibi hissettiren güzel bir tarihi roman. Altun, her ayın ilk perşembe günü Cumhuriyet Kitap ’ta yazıyor.”³⁸

38- Hüseyin Latif, *Aujourd'hui la Turquie*, n° 109, Nisan 2014, s. 1, 5.

Aujourd'hui
la Turquie

Niçin Bir Fransızca Gazete?

Kadıköy, Moda'da uluslararası bir gazete yayımlanmakta: Türkiye'nin, 2005'te yayımlanmaya başlayan tek Fransızca gazetesi. Osmanlı İmparatorluğu döneminde ilk gazete *Bulletin des Nouvelles* adıyla, Fransa Büyükelçiliği tarafından Fransız Devrimi'ni tanıtmak amacıyla 1795'te yayımlanır. İkinci gazete de Fransızca olup *Gazette Française de Constantinople* adıyla yayımlandı.

Aujourd'hui la Turquie, ilk gazetenin yayımlanmasından tam 210 yıl sonra yayımlanmaya başladı. Gazete her ne kadar Türkiye'nin Fransızca konuşulan ülkelere yönelik kültürel açılımı olarak görülse de, Fransızca konuşmayan pek çok ülkenin de ilgisini çekiyor. İngiliz, Alman, İsraili, İranlı, Yunan, Brezilyalı ve de ABD'li diplomatlar gazeteyi çok yakından takip etmekte. Belçika, İsviçre, Fas, Cezayir, Tunus, Lüksemburg ve de Monako'yu söylemeye zaten gerek yok.

Ortasından deniz geçen, her gün vapura bindiğim, Avrupa ile Asya'yı buluşturan bir kent. Bir İstanbullu için başka bir kentte yaşamak çok zor. Dijon ve Paris'te 18 yıl yaşadım. Paris'i yılda 100 milyon kişi ziyaret ediyor. Dijon ise bir ortaçağ kenti, Burgonya düklerinin başkenti. Dünyanın en pahalı şarapları bu bölgede üretiliyor. Ben İstanbulluyum, doğma büyüme... Hatta aile fertlerinin 130-140 yıllık bir İstanbul geçmişi var. İstanbul benim yaşadığım, yazdığım, üniversitelerinde ders verdiğim bir kent.

Fransız gazeteleri Türkiye'nin sosyal, kültürel gerçek yaşamını okuyucularına yansıtmıyorlar. Benim Fransa'daki yaşamım sırasında anlattıklarımın Fransız medyasının yazdıkları arasında büyük fark vardı. Sanki iki ayrı dünyayı anlatıyorduk. Ben Türkiye'nin Avrupalılar tarafından bilinmeyen yönlerini yazmak istiyordum. Bu yüzden "Bugün Türkiye" anlamına gelen *Aujourd'hui la Turquie*'yi yarattım. Bazılarının hoşuna gitmese de benim Türkiyem bu! Düşünen, modern bir Türkiye. Atatürkçü, ilerlemeden, barıştan yana bir Türkiye...

Bu gazetede gerçeği dile getirmeye çalışıyoruz. Otuzu aşkın kişinin ortak emeğiyle hazırlanıyor ve her ay 130 bini aşkın kişi bizi basılı gazetemizden ya da dijital ortamdan okuyor.

Aujourd'hui la Turquie yayına başlayalı 14 yıl oldu. Sağlam temeller üzerine kurulu. Türkiye'yi seviyorum, ama Fransa'yı da. Her iki ülke arasındaki işbirliği ve dostluk çok önemli. Sosyal ve kültürel olarak iki ülke birbirine daha fazla yaklaşmalı. Gazetemizin bu süreçte önemli bir rol oynadığına inanıyorum.

Türkiye deyince akla gelen isimler ve kurumlar var. Buna Türkiye markası olmanın dışında dünyadaki yerlerini arayan markaları da eklemek gerek. *Aujourd'hui la Turquie*'nin adı da artık bu markaların arasında geçmeye başladı.

Yazarlığa Gelince...

Yaşadıklarımı, gördüklerimi anlatmayı, bunlardan yola çıkarak hayatı yorumlamayı seviyorum. Tabii ki yorumumu insanlara ulaştırmak asıl amacım. Bunun için de edebiyatı kendime araç edindim. Edebiyat benim için bir araç, amaç değil. İnsanların bir şeyleri tartışmasını, tartışırken topluma yeni boyutlar kazandırmasını istiyorum.

Adaletsizlik, yalnızlık, başarı, insanlık, sevgi ve aşk benim en çok işlediğim konular. Bir yandan Türkiye'nin gerçekleriyle yüzleşilsin, bir yandan da özellikle doğduğum, büyüdüğüm kent İstanbul'u insanlar benim sözcüklerimle tanışsın istiyorum.

Hep bir aşk hikâyesi vardır romanlarımda.

Parisli bir yazar için metro neyse benim için de vapur odur. Bir İstanbulluyla Parislinin ortak noktası aşktır. Vapura her binişimde mevsimine, saatine göre farklı bir İstanbul seyredebiliyorum. *Paris'te Son Tango*'da olduğu gibi. İstanbul'un vapur manzaraları bıkmadan seyredebileceğim bir film.

Zamane kessii koymak, kelimelere
göze gelenle yorumlamak. Yazarın
alın güden bir söresi, o söresin
içerisinde var olanlar ve aradan
bir süre sonra gelenebilir.
Varolanlar, yol denir. Hep
bu boyut uylarını (antiposif)
geliyor. Aradan bir süre sonra
uyuyor. Önce varolanlar
sınırlı süreyle yoruluyor.
Yazarın her şeyi topladığı ibaret.
Elindeki kelime alıp benzeri
Sıfırlama işlemi yapıyor,
bir bayram sabahında alman
bir maddet, 20 TL ile 4 kopya
Paris'te 1 sevginin ilk aşk-
hadesi depoluyor, aradan.

İstanbul, tarihin modernizmle buluştuğu bir kent. Her ne kadar bu iki unsur iyi bir bileşim oluşturamamışsa da... İstanbul'da yaşanmış bir aşk hikâyesi anlatılmaya, paylaşılmaya değer. Aya İrini'de öpüşmek, Ayasofya'da göz göze bakışmak, Boğaz'da balık yemek, gecenin bir yarısında Dolmabahçe'de yeni bir sevgilinin dudaklarına dokunmak... Bütün bunlar bir aşk hikâyesi yaratmak için yeterli sahneler; böylece bir aşk ve roman oluşmaya başlar.

Sence Aşk Nedir? adlı romanımda, yaşadığım iki büyük kentin insanları arasındaki masum çıkar ilişkilerinin etrafında dolaşan aşk hikâyeleri var. Hepsinin ortak noktası İstanbul. Aşkın yanında iktidar, biraz ihtiras, zengin olma hırısı; ama hiç de aşırıya kaçmadan...

Bir Fransız senatörünün Modigliani sergisinde karşılaştığı bir Türk'e evinde Türk kahvesi ikram etmesiyle başlayan ilişkiler dizisi, benim ikinci romanımda anlatmaya çalıştıklarım.

Bilge Demirkazan 2006 yılında benimle yaptığı röportajda "Sizce aşk nedir?" diye sormuştu:

"Aşktan önce ve sonra hep sevgi vardı. İki insanın birbiriyle buluşup erimesi, bir bütün olması aşktır. Sevgiyi aşka yükselten, aşkı sevgiye indiren hassas bir çizgi bulunmakta;

yaşamla ölümü, özgürlükle tutsaklığı, sağlıkla hastalığı ayıran dengenin kaybolduğu bir an gibi. Her şeyin olumlu, güzel olduğunu söyleyebilmek ya da hasretinden kahrolmek gibi...

Aşk bir pınardır. İstanbul sokaklarında, soğuk, yağmurlu bir gecede, mesela Dolmabahçe Sarayı'nın önünde, ağaçların altında ya da Seine Nehri'nin kıyısında dudakların buluşmasıdır. Aşk, insanlara yönelik olunca bir süre sonra bitebiliyor, değişime uğruyor. Ama vatan için, yani doğup büyüdüğünüz yerler için duyulan aşk sonsuza dek yaşıyor. İşte Nâzım Hikmet..."³⁹

Eski cumhurbaşkanlarımızdan Süleyman Demirel'in, kendisiyle yapılan bir röportajda "Aşk, hayat demektir" dediğini bir televizyon söyleşisinde duymuştum.

"AŞK HAYAT DEMEK TİR."

Kitapları Nasıl Tasarlıyorum?

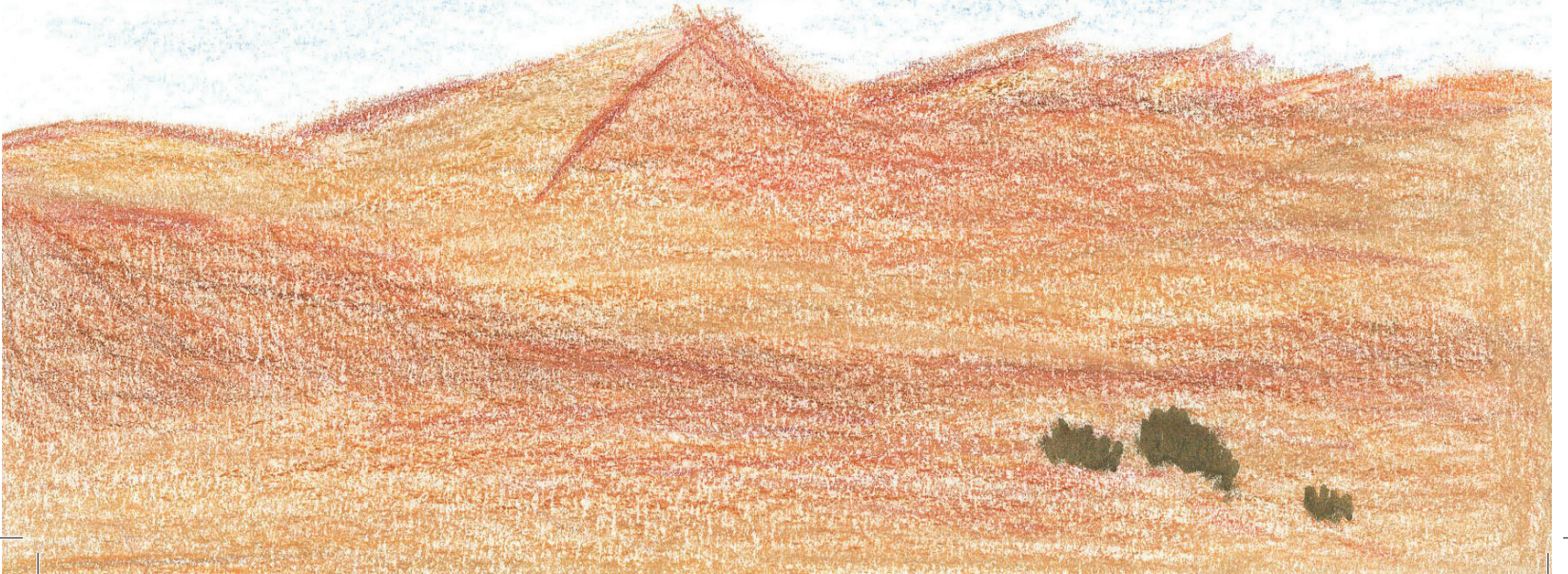
Kimi plan program yapıyor, kimi eline kalemi alıp düşünmeye başlıyor. Bense yazmaya karar verdiğim o günlerde, kendime yakın bulduğum yazarlardan kitaplar okumayı seviyorum. O günlerin çok konuşulanlarını bir kenara itip, masamda okuma sırasını bekleyenlerden bana ilham kapısını açacakları seçiyorum. O kitapların yazarlarının özgeçmişlerini defalarca okumak hoşuma gidiyor.

39- age, n° 9-10, 2006, Ocak-Şubat, s. 7.

İşte böylesine bir sürecin önceden belli olmayan bir başlangıç noktasında, elime aldığım bir dolmakalemle kendimi Jean-Luc Godard gibi görmeye başladım. O bir film hazırlığındadır, ben de bir kitap. Neyi yazmam gerektiğini tasarlamadan yola çıkarım, ama yolculuğun içinde aniden planların kendiliğinden oluştuğunu fark ederim. Artık ok yaydan çıkmıştır, belli bir yörünge izlenecektir. Kafam karışıktır, her şey bana vız gelir, aklımda hep doldurulması gereken o sayfalar vardır. Bazen geceleri saatin nasıl geçtiğini fark edemez olurum. Saat sabaha karşı dördü gösterirken artık ben, ben değilimdir. Sabahı düşünmem; doğmakta olan yeni bir günün getireceklerini tasarlamam imkânsızlaşmıştır. Kimler ama kimler bunları düşündü diye kendi kendimi sorgularken korkuya kapılıyorum, sanki kızgın bir çölde yalnızımışım gibi.

Gündüzleri metroda, kafede, Hacı Bekir’de, Baylan’da yazarım; geceleri gazetede, evde... Bazen defterlere, bazen kâğıtlara ve sonrasında bilgisayar ekranında açılan sanal sayfalara...

Zamanın Neresinde Olduğumu Arıyorum, Ânı Yaşamak İçin...

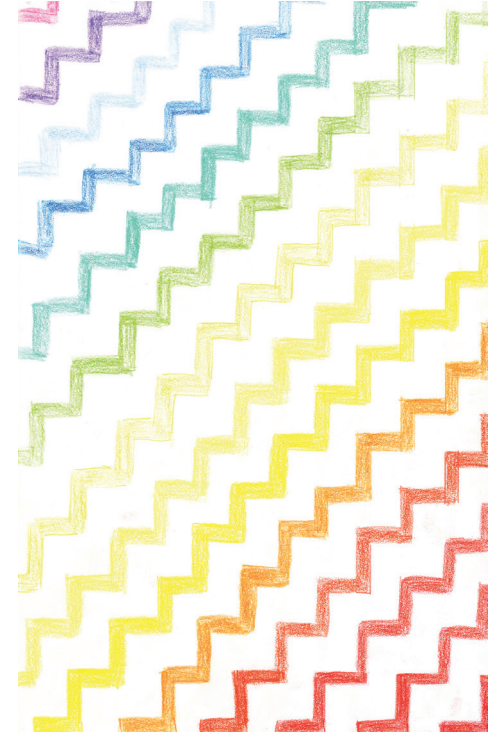
Zamanın neresindeyim?

Zamanın *Facebook* ve *Instagram* döneminin tam ortasında dolaşırken ne zamana ne de *Facebook*'a meydan okuyabiliyorum. *Instagram*'da iki modeli takip ediyorum, bir de kendimi!

Zikzaklı bir çizgi çiziyorum zamanın içerisinde, bir bakıyorum Kadıköy-Karaköy vapurundayım; Ayasofya'nın, Boğaz Köprüsü'nün önünden geçiyorum; nerede Galata Köprüsü diye arıyorum!

Bir bakıyorum Bonne Nouvelle'deyim ya da Censier'de! Kendine bir plan yapman gerek diyor o. Öyle bir plan olmalı ki, rüyalarını terk etmeyen o dersi geçmek için hazırlanman gerek. Hangi dersti, onu bile hatırlayamıyorum. Ama korkunç bir şey, geçmem gereken o dersin adını bile unutmuşum! "Neydi," diyesim geliyor o korkunç karanlıkların içinde. Halbuki yok öyle bir şey. Yirmiye aşkın kitabın yazarı ya da editörüyüm; Gazi Kehrizi'nin suyuyla büyümüş bir babanın oğlu olarak Sorbonne Üniversitesi'nden aldım doktora diplomamı alnımın teriyle.

1993'te Steve Jobs'u Lyon'da dinledim. 2005'te uluslararası gazete yayımladım. Öncesinde de Fransızca dergiler.

Yine aklımda rüyalarımın giren, sınavına giremediğim dersler var. Sınav günü nerede kalacağım, babama açıklayamamamın sıkıntısı, “o ev nerede, kirasını hâlâ ödüyor muyum, MÖTBE⁴⁰’de o dersin içeriğini yeniden görmem mi gerek,” hep bunlar gecelerimin korkulu rüyaları. Halbuki o şehirden apar topar kaçtıysam da hiçbir dersim kalmamıştı. Çıkış belgemi de almıştım. Ama yine de içimde kalmış olsa gerek, neden o kenti terk etmem gerekiyordu?

Rüyalarımın uyanımda, rahat bir nefes alarak tüm diplomalarımı hatırlamaya çalışırım. Ben bu sınavları çoktan geçtim diye düşünsem bile hep bir tedirginlik vardır içimde. İki yüksek lisans. Dünyanın en şanlı devlet üniversitesinde doktora tezi, hem de pekiyi dereceyle.

2018 yılında Shanghai’de ARWU sıralamasında dünya üniversiteleri arasında 38, Avrupa üniversiteleri arasında 9. sırada yer alan Sorbonne Üniversitesi’nde, 55 bin öğrenci, 4400 doktora öğrencisi bulunuyor.

Sorbonne Üniversitesi’nin ünlü salonu Salle Bourjac’da, 11 Temmuz 2001 günü doktoramı dört ünlü profesör ve davetli-davetsiz yüze yakın kişinin önünde savunurken terlemek, pek de unutulacak bir an değil. Kimler mi vardı karşımda: Doktora hocam Prof. Dr. Jean-Claude Allain’dan başka Doç. Dr. Chantal Metzger, Prof. Dr. Élisabeth du Réau ve de Prof. Dr. Jacques Thobie... Her ne kadar tez hocama güvensen de diğer üçünden korkmamak, önlerinde terlememek mümkün değildi.

40- Meslek Öncesi Temel Bilimler Enstitüsü, Ege Üniversitesi, Bornova.

Her şey yolundaydı, ta ki Chantal Metzger'in sorusuyla adeta dünya başıma yıkılana kadar. Önümdeki bir sürü kitap, not ve kâğıttan başka yanımda getirdiğim bavul kadar büyük iki çantanın içindeki kitapların hiçbirinde bu sorunun yanıtı yazılı değildi. Yanıt veremeyeceğimi zaten biliyormuş, özellikle gece üçlere kadar araştırıp bu soruyu bulmuşmuş.

Sonunda üç buçuk-dört saatlik soru, yanıt, tartışma ve jürinin yarım saatlik gizli oturumu sonrası "pekiyi, çok onurlu" derecesiyle doktor unvanını bana layık gördüler.

Yirmi gün kadar gecikmiş bir savunmaydı: Ertesi sabah yeni bir gün olacak, artık imzamin önüne "Doktor" unvanının kısaltması eklenecekti. O gün için altı yıldır çalışıyordum. Asıl bekleyişim çocukluğumdan beri idi. Ama sabah çok erken saatte kahvaltımı yaparken hiç beklenmedik bir şey oldu. Telefonun uzun çalışıyla ahizeye elimi uzattım. Belki de tez savunmama davet ettiğim bir kişi katılamayacağını söyleyecek, tebrik edecek diye düşünüyordum. Profesör Allain'in, 19 Haziran 2001 günü, sabahın körü denecek erken bir saatte telefon ahizesinden tanıdık sesini duymam endişe etmem için yeterliydi... Öğleden sonra yapmam gereken savunmayı ertelemem gerektiğini söylediğinde başımdan kaynar sular dökülmüştü; aklımdan pek çok şey geçiriyordum hızla; bilmeyerek, yanlışlıkla intihal mi yaptım diye korka korka telefonda profesörü dinliyordum. Sonunda hoca annesinin öldüğünü, o gün tez jürisinde yer alamayacağını söylediğinde rahatlayabilmişim.

Yarın dafte, kelesse en aynda do
bitip olmaçan bir zeytun unluğ
gibiym. Yezgin her emede bedel
iteldim, her zeytun iteldim
bir yerler ver!

Gece bir saatde o bitiphaneyi ay-
mah iginden bir haq bitip gilep
mercan operine birle mah, say fahim
genip izretler buy mah yara be-
cayim, dahi dikkatli meclerim diye
mercan en pofet qevde, ye de key-
vancih Schpam bir kerane ort
orte buy mah heri rahatlayor!

Kar mara, sehpa, koltuk, karepin
yevde boyte yifilay bitipler ver,
Say unun biten yanin. Onlar eldey
gen mah, bir kerane yevde buy mah
elgach yevde bitip mah, orada dender
melen igin birle mah gerd yar!

Ayar fomer fiki ahip pida sere
Buyer buyor, unum dafte ifyle
nini buyup ayahlaran ayah mah, eyaf
de getip ferentat say rehnet, sayaf
kumir belmentin belmentin fiki

Yeniden Defter, Kalem ve Kitaba Dönecek Olursak...

Yanımda defter, kalem ve en azından on kitap olmayınca bir şeyleri unutmuş gibi oluyorum. Yazacağım her cümlede anlatmak ya da karşılaştırmak istediğim bölümler var.

Gecenin bir saatinde kütüphanemin kapısını açıp içinden birkaç kitap çıkarıp masamın üzerine bırakmak, sayfalarını çevirip işaretler koymak; yarın bakar, daha dikkatli incelerim diye masanın en güzel yerinde ya da başucumdaki sehpanın bir kenarına üst üste koymak beni rahatlatır.

Masada, sehpa, koltukta, kanepede, sandalyenin üzerinde yığılmış kitaplarım var. Her hafta tozları alınarak hep aynı yere titizce bırakılan kitaplar. Onları elden geçirmek, bazılarını yeniden eleyerek, kalanlarını biraz daha demlenmeleri için aynı yere bırakmak sıklıkla yaptığım işlerden. Demlenmeleri gerekiyor, tıpkı zaman gibi... Akıp giden sürece bazen boş vermek... Gözlerimi kapayıp ayaklarımı uzatmak, sokağı, gelip geçenleri seyretmek, sevgilimin gelmesini beklemek gibi...

Yaşam nehrinde karşıdan karşıya geçenler; yüzerek, atlayarak, koşarak, dimdik, eğik, başı önde, başı dik, elinde kitaplar, kolunda çanta, belki diğer elinde bir saksı, içinde kırmızı bir ortanca...

Ve de Beni Ben Yapan Üç Ustayı Düşünüyorum.

Haydarpaşa Lisesi'nde edebiyat hocam Yurdanur Gündem bana edebiyatı sevdirdi, yazma merakı aşıladı.

Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi'nde istatistik hocam Prof. Dr. Metin Birkan Yıldırım bilimsel çalışmanın yöntemlerini gösterdi.

Sorbonne Nouvelle Üniversitesi, Paris 3'te doktora hocam Prof. Dr. Jean-Claude Allain diplomasıyı öğretti.

İşte benim üç ustam.

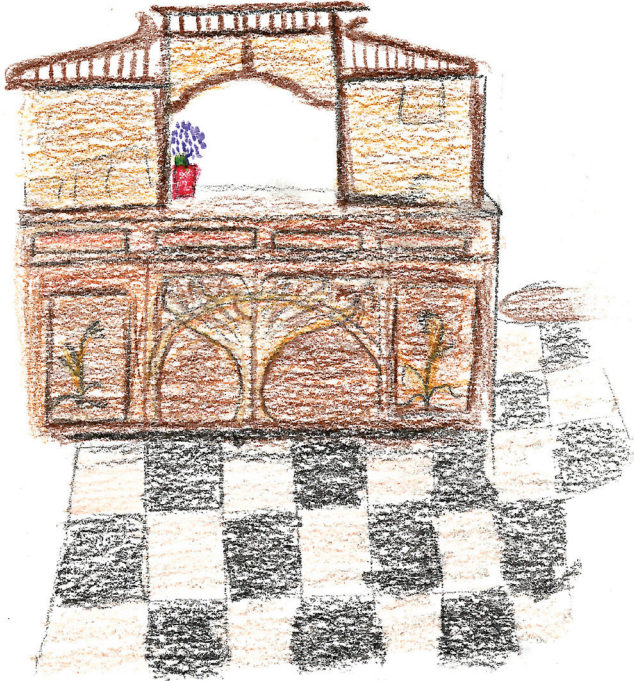
Hüseyin Latif jüri üyeleriyle birlikte (soldan sağa): Prof. Dr. Jacques Thobie, Prof. Dr. Élisabeth du Réau, Dr. Hüseyin Latif, Doç. Dr. Chantal Metzger, Prof. Dr. Jean-Claude Allain.

Melih Ziya Sezer

Söze Moda'yla başlamıştık; İstanbul'un başka semtlerine de uğrayıp bazen Türkiye sınırlarının dışına da çıktık. Artık sözü Moda'da bitirelim istiyoruz.

Moda'nın en eski markası Yeni Moda Eczanesi, faaliyetine 1902'de Eczane-i Saadet adıyla başlamış.

Melih Ziya Sezer, 1958'den beri babasından miras kalan bu eczanede çalışmakta.

1932'de dünyaya gelen Türk eczacılığının duayeni Melih Sezer, nezaketi ve yardımseverliğiyle Moda'nın dışında da tanınmakta. Hakkında ulusal ve uluslararası gazetelerde, dergilerde birçok yazı yayımlandı. Bir caz ve klasik müzik tutkunu... Geniş bir caz ve klasik müzik CD koleksiyonuna sahip. Keman ve şiire olan ilgisi de Moda'nın en ünlü simaları arasına girmesine yardımcı olmuştur.

Melih Ziya Sezer'in beş şiir kitabı bulunmakta.

Hüseyin Latif

2005 yılından beri Türkiye'nin tek Fransızca gazetesinin genel yayın yönetmenliğini yapıyor. Yaşamı gazete, kitap arasında geçen, akli üniversitede olan Kadıköylü. Her ne kadar gözlerini yaşama Babiâli'de açmış, çocukluğunu Yeldeğirmeni'nde geçirmişse de o bir Modalı.

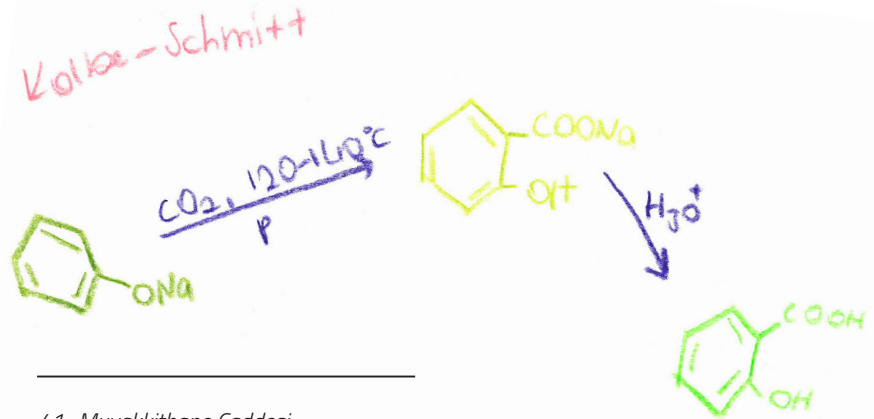
Hacı Bekir'de oturur, gelip geçene bakarak ilham alır. Onun için İstanbul demek, vapurlar demektir. Vapur deyince de aklına hep eski Galata Köprüsü gelir. Bir akşam gazetesi yayımlamayı, onun seyyar gazete satıcıları tarafından satılmasını hayal eder durur.

Meliha Serbes

Marmara Üniversitesi'nde Eczacılık Fakültesi'nde 4. sınıfta okuyor. Kafasında sürekli rakamlar, formüller ve planlar... Saate ve güne göre plan değiştirir ya da geliştirir.

Yazarın aksine onun ilk tercihi yine aynı ünlü caddede⁴¹ bulunuyor: Starbucks... Ne zaman giderseniz, onu orada, formüllerle kaplı notların, kitapların içine gömülü bir şekilde ders çalışırken bulabilirsiniz. Derslerden ve gezmeden kalan boş zamanlarında bu kitabın yazarının genel yayın yönetmenliğini yaptığı gazetede etiket basar, düzelti yapar. Annesinin yemeklerini özler.

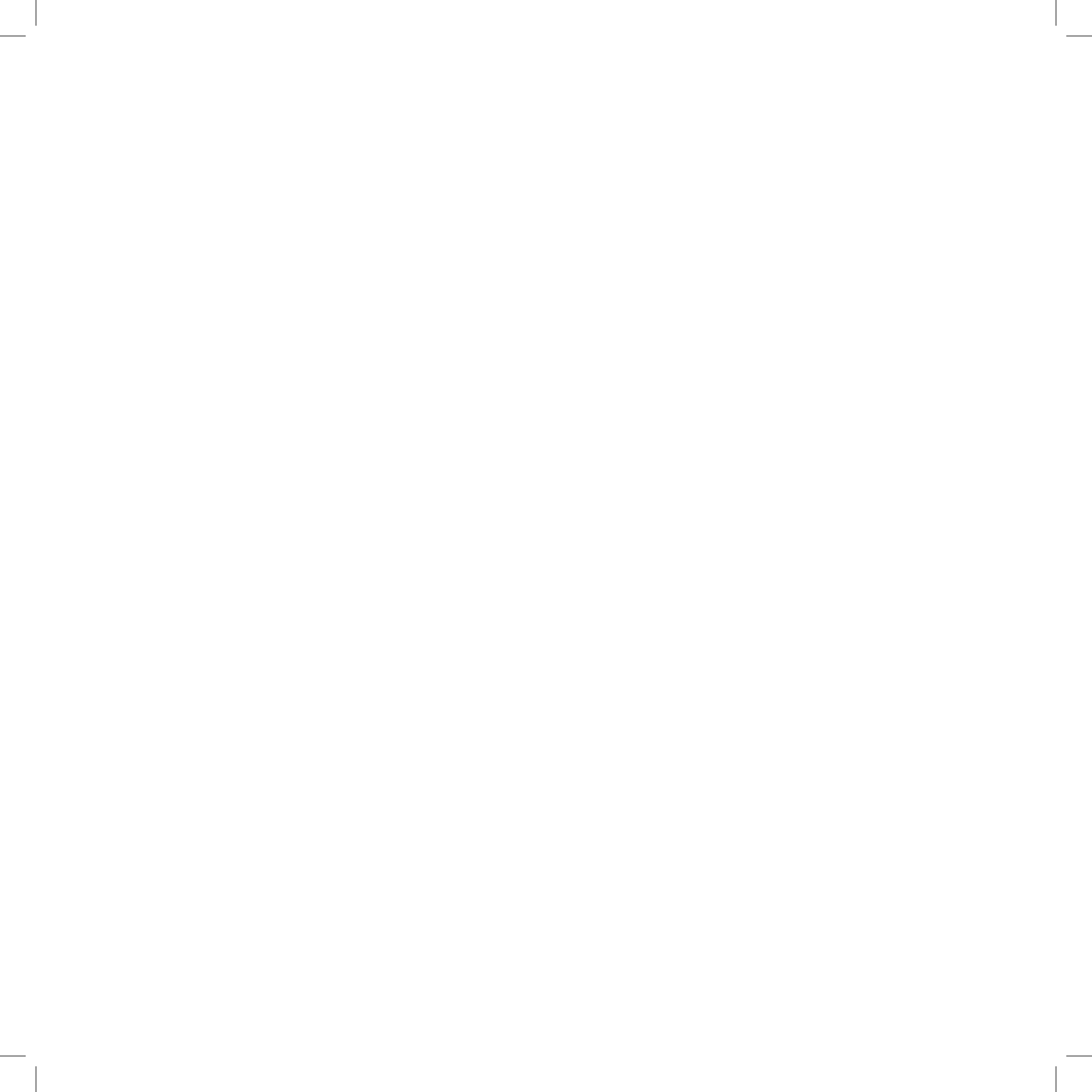

41- Muvakkithane Caddesi.

Ersin Üçkardeş

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde okudu. 2006'dan beri *Aujourd'hui la Turquie* gazetesinin yayın kurulu üyesi olup grafik çalışmalarından sorumlu. Datça-İstanbul arasını kaç kez havayoluyla, karayoluyla gidip gelmiştir, kendisi de bilmiyor. Gece çalışmalarını sever; en azından bu kitabın yazarıyla olan randevuları genellikle saat 22'den sonradır. Onlarca defa yapılan düzeltme istemlerini hoşgörüle karşılar. Şimdilerde en büyük hayali bir tekne alıp yazlarını içinde geçirmek; işlerini oradan yapmanın çok keyifli olacağını düşünüyor.

Dizin

<i>47'liler</i>	20
<i>99 francs</i>	90
A	
Abasıyanık, Sait Faik	89
ABD	33, 67
<i>ABD'nin Siyasal İslam'la Dansı</i>	88
Académie française (L')	18, 72, 73
Acıbadem	45
Adam Yayınları	85
Adana	49
Aden Oteli	45
Agatha Christie	78
Ajda (bardaklar)	57
Akdeniz	41
Akın, Ceyda	53
Ali Muhiddin Hacı Bekir Şekerlemeleri	59
Alkaç, Murat	37
Allain, Jean-Claude (Prof. Dr.)	81, 106, 107, 110, 111
Allende, Isabel	49
Almanya	66
Alp Dağları	84
Alp Kitabevi	55
Altan Çetin	17, 18
Altıyol	91
Altun, Selçuk	96, 97, 98
Amazon Ormanları	67
Anadolu	46
Anadolu Ekspresi	95
Anar, İhsan Oktay	89

Ankara	28
Araç	59
<i>Ardıç Ağacının Altında</i>	96, 97
Asya	100
Atatürk, Mustafa Kemal	67, 72, 73, 74, 78, 100
<i>Aujourd'hui la Turquie</i>	18, 44, 48, 66, 67, 83, 98, 99, 100, 117
Auster, Paul	23
Avrupa	100
Avrupa Birliği	68
Avrupa Birliği Komisyonu	24
Aya İrini	102
Ayasofya	25, 84, 102, 105
Aydın Bey	74
Aysun Hanım	38
B	
Babiâli	56, 115
Bahçekapı	59
Balıkçı Ferit	74
Bayar, Celal	79
Bayezid (II.)	83
Baykam, Bedri	52, 53, 54
Baylan	55, 60, 61, 62, 81, 104
Bayrampaşa	40
Bayrampaşa Enginarcısı	40
Bayrampaşa enginarı	41
Beaune	61
Beigbeder, Frédéric	90
Belçika	99

Belgin, Kemal	37
Berber Süleyman	37
Bernhardt, Sarah	79
Berojkov, Valentin	89
Beşiktaş	55
Beyoğlu	62, 64, 95
Beyti (Iokanta)	56
Bıyıklıoğlu, Celal	11
Bibliothèque nationale de France	44
Birleşmiş Milletler (BM)	67, 68
Bizim Avrupa Yayınları	4, 16, 53, 60
Boğaz Köprüsü	105
Bomonti	40
Bonne Nouvelle	105
Brugge	98
Buğday Derneği	51
<i>Buralardan Geçerken, Yaşam ve Oyun</i>	93, 94
Bursa	71
<i>Büyük Gözaltı</i>	18
C	
Cağaloğlu	56
Camus, Albert	23
Can Yayınları	20, 89, 92, 93, 96
Carrefour	67
Cazibe (Paksoy)	49
Ceneviz Bayırı	95, 96
Cenova	98
Censier	105
Cezayir	99
<i>Charlie Hebdo</i>	90
Chirac, Jacques	68
Cicero	79

Coca-Cola	70
Cocteau, Jean	73
Coelho, Paulo	17, 20, 22
Colmar	98
Compagnie des Wagons-Lits	78
<i>Configuration du dernier rivage</i>	88
Constantinople	99
Correa, Rafael	68
Coupe Grillée	62
Cremisi, Teresa	90
Ç	
Çamlıca	70
Çengelköy	58
<i>Çingene Güzeli</i>	84
<i>Çivisi Çıkmış Dünya</i>	9, 73
Çiya	46, 56
Çukurova Üniversitesi	48
D	
Dağdeviren, Musa	46
Danimarka	70
Dante, (Alighieri)	14
Datça	117
Demirel, Selçuk	80
Demirel, Süleyman	103
Demirkazan, Bilge	102
<i>Deniz Taşları</i>	93
Deva Çıkmazı	62
Develi	56
Dijon	18, 100
Divan Oteli	56
Divitoğlu, İlyas	92

<i>Doğu Ekspresi</i>	78, 80, 82
Dole (markası)	66
Dolmabahçe	102
Dolmabahçe Sarayı	103
Dondurmacı Ali	36, 56, 57
Dorsay, Atillâ	55
Duru, Eylül	4, 11

E

Ecevitler	56
Eczacılık Fakültesi	116
Eczane-i Saadet	112
Éditions Jean-Claude Lattès	14, 24
Efes Pilsen	70
Ege Üniversitesi	106, 110
Ekvador	66, 67
Elâziğ	93
Elbistan	92
Émié, Bernard	11
Eminönü	45, 56
Énard, Mathias	83, 89
Enginarcı Halil Bey (Çiftçibaşı)	38, 41
Epir bölgesi	62
Erenköy Kız Lisesi	75
Erzurum Çayevi	42, 55
Eskişehir	28, 98
Everest Yayınları	89
Evren Mahallesi	4

F

Facebook	18, 105
Fas	99
Fatih Sultan II. Mehmet	98

Fenerbahçe	17, 37
Flammarion	88, 90
Folies Bergères	82
Fouché, Joseph	18
France, Anatole	73
Fransa	14, 24, 61, 71, 83, 89, 100
Fransa Büyükelçiliği	99
Fransız Devrimi	18, 99
Fransız Ulusal Kütüphanesi (BnF)	44, 90
Fürüzan	17, 18, 19, 20, 85

G

Gábor, Zsa Zsa	79
Galata Köprüsü	33, 42, 55, 64, 65, 105, 115
Galata Kulesi	96
Galatasaray Lisesi	92, 94
Garbo, Greta	79
Gavand, Eugène Henri	64
Gazette Française	99
Gazi Kehrizi	105
Gelik	56
Gennadius, Scholarius	98
Giscard d'Estaing, Valéry	79
Godard, Jean-Luc	104
Goncourt Ödülü	89
Gourmand Yemek Kitabı Ödülleri	51
<i>Gökdelen</i>	92
Gözde	56
Greenpeace	33
Guynemer Sokağı	90
Gül (Paksoy)	49
Gülbahar Caddesi	4
Gündem, Yurdanur	81, 110

Güneş	60, 61
Güneşli	4
Gürmen, Osman Necmi	17, 84
Gürpınar, Hüseyin Rahmi	17, 18, 85
Güzel Sanatlar Fakültesi	117

H

Hacı Abbas	93
Hacı Abdullah (Iokanta)	55
Hacı Bekir	56, 57, 59, 104, 115
Hafız Rifat Bey	16
Haldun Taner Öykü Ödülü	93
Haldun Taner Tiyatrosu	34
Halil Bey	40
Hari, Mata	79
<i>Haritalar ve Topraklar</i>	89
Haydarpaşa Garı	85
Haydarpaşa Lisesi	110
Hemingway, Ernest	79
<i>Heureux les heureux</i>	88
<i>Hırsızlar Sokağı</i>	83, 89
Hikmet, Nâzım	85, 103
<i>Hippi</i>	20, 22
Hirst, Damien	90
Hitchcock, Alfred	79
Houellebecq, Michel	23, 88, 89, 90
Hugo, Victor	73
<i>Hulki Bey ve Arkadaşları</i>	94, 96

İ

İbrahim Usta	55
İdris (Çiftçiabaşı)	38, 40, 41
İETT	64

İleri, Selim	17, 85, 89
İletişim Yayınları	80, 82, 89
İnci Pastanesi	55
İnönü, İsmet	79
Instagram	105
İran Şahı Rıza Pehlevi	79
İstanbul	4, 11, 16, 18, 19, 20, 23, 24, 28, 31, 35, 36, 40, 45, 46, 48, 49, 52, 53, 55, 57, 60, 64, 65, 66, 71, 72, 74, 78, 83, 84, 92, 93, 95, 100, 101, 102, 103, 112, 115, 117
İstanbul Büyükşehir Belediyesi	36
İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri	64
İstanbul Ticaret Odası	45
İstiklal Caddesi	55
İsviçre	99
İşbilen, Arif	38, 40
İtalya	83
İtalyan Apartmanı	16
İTO	45
İzmir	72, 74, 76

J

Jacques Chirac Vakfı	68
Jardin du Luxembourg	76
Jobs, Steve	105

K

Kadıköy	4, 34, 37, 45, 55, 59, 60, 62, 97, 99, 105, 115
Kadıköy Çarşısı	37, 46, 56, 81
Kahve Dünyası	55
Kahveci İbrahim Usta	16
Kalay, Aramis	44, 45
Kanaat (Iokanta)	58
Kanada	67

Kanat Kitap	84
<i>Kara Kitap</i>	80
Karaköy	33, 55, 62, 64, 95
Karaköy Güllüoğlu	56
Karslıoğlu, Hüseyin Avni	66
Kastamonu	59
Kaya	60, 61
Kemal, Mustafa	18, 78
Kemal, Namık	85
Kemal, Orhan	17, 18
Kemal, Yaşar	17
Kennedy, Jacqueline	79
Koç, Ali	37
Kongar, Emre	88
Konstantinopolis	83, 98
Köprüaltı	74
Körfez Savaşı	68
Kuaför Rafet	37, 38, 40
Kup griye	81
<i>Kuşatılmış Yaşamlar</i>	89
Küfeci Hasan Efendi	81
Kür, Pınar	85
<i>Küreselleşen Dünya ve Değişen Türkiye</i>	57
L	
<i>La carte et le territoire</i>	90
La Rochelle	74
Lafferrière, Dany	11
Lamartine, Alphonse de	73
Lansalut, Yann de	83
Latif, Daniel	54
Latif, Hüseyin	3, 4, 5, 16, 44, 53, 60, 90, 98, 111, 115
Lebon	62

Lenas, Filip	62
Lévi-Strauss, Claude	18, 73
Loryan	62
Loti, Pierre	79
Louis Vuitton	67
Luxembourg Bahçesi	90
Lübnan	66, 67, 73
Lüksemburg	99
Lyon	105
M	
Maalouf, Amin	9, 17, 18, 23, 73
<i>Mahalle Kahvesi</i>	89
Markiz	62
Marmara Üniversitesi	116, 117
Martin, Jed	90
<i>Mavi Ölüm</i>	55
<i>McDonald's</i>	67
Meksika	67
<i>Mel'un</i>	89
Memleketimden İnsan Manzaraları	85
Menderes, Adnan	79
Mersin Limanı	67
Metzger, Chantal (Doç. Dr.)	106, 107, 111
<i>Meyyale'nin Ardından Nevbahar,</i>	
<i>Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Bir Aile Öyküsü</i>	91
<i>Mıntık</i>	83
Michelangelo	83
Moda	11, 28, 36, 37, 38, 40, 41, 44, 45, 55, 56, 57, 75, 99, 112
Moda caddesi	4
Moda Çay Bahçesi	56, 57
Moda Eczanesi	112

Moda İskelesi	75
Moda Spor Kulübü	35
Modiano, Patrick	98
Modigliani	102
Monako	99
Montesquieu	72
Moskova	62
Muratiye	62
Mustafa Kemal Atatürk	72, 73, 78
<i>Mutfak Çıkmazı</i>	44, 92
Muvakkithane Caddesi	60, 116

N

Nadal, Rafael	54
Nahas, Fadi	66, 67, 68
NDS Edebiyat Ödülü	83
New York	92
Nobel Edebiyat Ödülü	90
Notre Dame de Sion Lisesi	83, 94

O

<i>O Zaman Kim Söyleyecek Şarkıları</i>	93
Okur, Yiğit	7, 17, 93, 95, 96
Orient-Ekspres	78
Osmanlı	46, 83
Osmanlı İmparatorluğu	64, 99
Oyal, Erkan	11

Ö

Özatacan, Ahmet	11
-----------------	----

P

Padişah Mehmet V. Reşat	65
-------------------------	----

Paksoy, Doğan	49
Paksoy, Gönül	48, 49, 51
Paksoy, Şahin	49
Paléologue, Konstantin XI.	98
Pamuk, Orhan	80
Pando (kaymakçı Şestakof)	55
Paris 14, 18, 23, 24, 38, 54, 72, 74, 75, 100, 101, 110	
<i>Paris'te Son Tango</i>	101
Passos, John Dos	80, 82
Pasteur, Louis	73
Perrier	54
Philippe, Édouard	14, 19, 20, 24
Pınar (marka su)	71
Pixeloji	4
<i>Plateforme</i>	88
Potter, Harry	24
<i>Pusula</i>	83

Q

<i>Quo vadis İstanbul?</i>	55
----------------------------	----

R

Rafet Bey (Azat)	38
Réau, Élisabeth du (Prof. Dr.)	106, 111
Rebul Eczanesi	55
Recep Usta	55
Remzi Kitabevi	55, 88, 91
Reza, Yasmina	88
Rihtım (Kadıköy)	34
Rihtım (Karaköy)	33, 34, 95, 96
Richelieu (Kardinal)	72
Robinson Crusoe	55
Roland-Garros	54

Roland-Garros Müzesi	53
Rowling, J. K.	24
Rumelihisarı	67
Rusya	73

S

Saint-Michel	84
<i>Saint-Michel'in Develeri</i>	84
Salle Bourjac	106
SALT	55
Samsun	98
Saray Sineması	55
Sarı Yelekliler	13, 24
Sartre, Jean-Paul	14, 23
Seine Nehri	103
<i>Sen Surat Okumayı Bilir misin?</i>	80
<i>Sence Aşk Nedir?</i>	55, 60, 102
Serbes, Meliha	4, 11, 116
Sevindik, Meliha	38
Sezer, Melih Ziya (Eczacı)	112
Sharapova	54
Sicilya	41
Sirkeci	56
Sorbonne Nouvelle Üniversitesi, Paris 3	110
Sorbonne Üniversitesi	105, 106
Soysal, Sevgi	85
Starbucks	116
Sultan Abdülaziz	64
Sultanahmet (Camii)	25
Sultanahmet Meydanı	84
Süt Endüstrisi Kurumu (SEK)	70

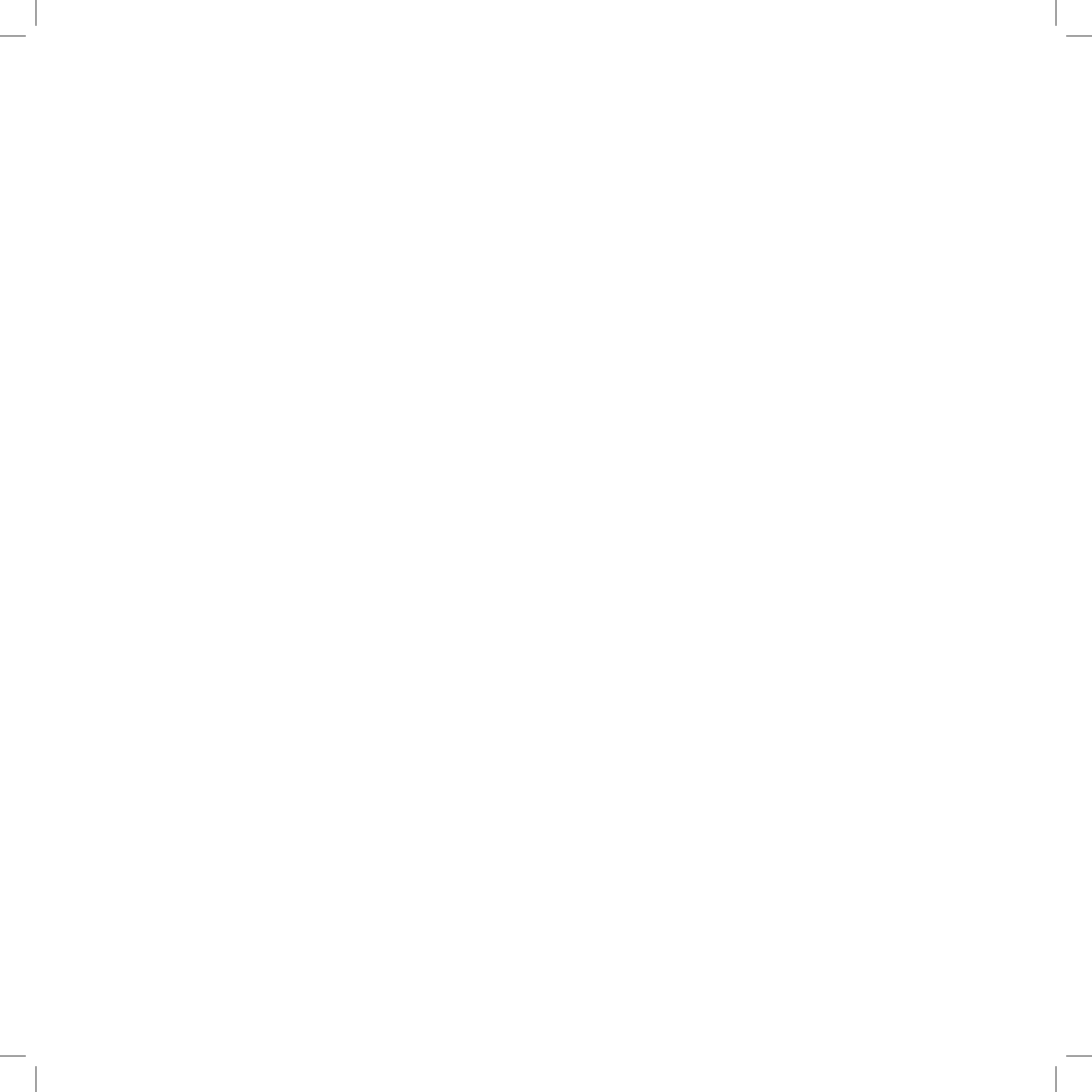
Ş

Şahin Celalyan, Hande	59
Şahin İmre, Nazlı	59
Şahin, Doğan	59
Şehir Hatları	64
Şekerci Bekir Efendi	59
Şolohov, Mihail	17

T

Tagesbar	62
<i>Tahran 1943 – Yeni Bir Dünyaya Doğru</i>	89
Tansel, Mina	18, 20
Taşdelen	70
Tekel	70
<i>Temel Parçacıklar</i>	89
Theodorakis, Mikis	79
Thobie, Jacques (Prof. Dr.)	106, 111
Tiergarten	66
Tirebolu	98
Tito (Mareşal)	79
Topaloğlu, Enver	11
Topuz, Hıfzı	91
Tuhafiyeci Haçik Efendi	91
Tunus	99
Tuz Gölü	22
Tünel	62, 64
Türk Dil Kurumu (TDK)	72
Türk Dili Tetkik Cemiyeti	72
Türk Tarih Kurumu	72
Türkiye	20, 40, 51, 52, 54, 59, 60, 62, 66, 67, 68, 70, 71, 83, 99, 100, 101, 112, 115
Türkiye Cumhuriyeti	94
<i>Türkiye gazetesi</i>	37

Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	89, 97	Yasuni Ulusal Parkı	67, 68
TÜSİAD	71	<i>Yedinci Gün</i>	89
U		Yeldeğirmeni	91, 115
Uludağ	70, 71	Yener, Osman	80, 82
Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği	52	Yıkılmazlar Matbaası	4
Unesco	52	Yıldırım, Aziz	37
UPSD	52	Yıldırım, Metin Birkan (Prof. Dr.)	81, 110
Urfa	98	Yugoslavya	79
Uyar, Tomris	80, 82	Yunus Nadi Roman Ödülü	93
Uysal, Lalehan	49, 51	Yücel, Tahsin	17, 44, 92, 93
		Yüksekkaldırım	96
Ü		Z	
Üçkardeş, Ersin	4, 11, 117	Ziraat Fakültesi	110
V		Zweig, Stefan	17, 18
Vakko	55		
Valois, Ninette de	79		
Vinci, Leonardo da	83		
<i>Viski</i>	18		
Voltaire	72		
W			
Warhol, Andy	52, 54		
Wikipédia	97		
Y			
Yağmur	61		
Yalçın Bey (Azat)	38		
Yalı Çiftliği	56		
Yanyalı Fehmi (Lokantası)	58		
Yapı Kredi Yayınları	80		
Yasuni Çevre Projesi	67		

bizimavrupa@gmail.com

